

د کتاب پیژندنه:

|||||

د کتاب نوم: د ډیورنډ کرښه یا د ناسور زخم

لیکوال: حبیب الله غمخور

کمپوز: خپله لیکوال

ډیزان: خالد هادي

د ډيورنډ کرښي د تړون پښتو متن

ژباړه : ډاکټر محمد حسن کاکړ

په داسي حال کي چي دهندوستان په خوا کي دافغانستان دسرحدي سيمي په هکله ځيني مسألي رامنځ ته شوې، او په داسي حال کي دواړه والاحضرت امير او دهندوستان حکومت هيله من دي چي دغه مسألي ددوستۍ په فهم او ددواړو دنفوذ دساحو دحد په ټاکلو سره حل کړي، تر څو په آينده کي ددغو متحدو حکومتونو تر منځ ددغي موضوع پر سر دنظر اختلاف نه وي، په دې وسيله په لاندې ډول سره موافقه وشوه.

۱/ دوالاحضرت دتوابعو ختيځه او سهيلي سيمه دي له واخان نه دپارس تر پولې پورې دي هغه ليکه تعقيب کړي چې په هغې نقشي باندي ښودل شوی چې له دغه توافق ليک سره مله ده.

۲/ دهندوستان حکومت به هيڅ وخت په هغو سيمو کې چې له دغي ليکي نه آخوا د افغانستان په لور پرتې دې مداخله ونه کړې، او الاحضرت امير به هيڅ وخت په هغو سيمو کې چې له ليکي نه آخوا د هندوستان په لور پرتي دې مداخله ونه کړي

۳/ دبرتانيې حکومت په دې ډول موافقه کوې چې والاحضرت امير دي اسمار او تر چاناک پوري پورته ساحه وساتي . له بلي خوا والاحضرت موافقه کوې چې دی په هيڅ وخت په سوات، باجوړ يا په چترال کې دباشگل يا ارنوايي درې په شمول مداخله نه کوې . دبرتانيې حکومت داسي هم موافقه کوې چې والاحضرت دي دبر مل سيمه ولرې کومه چي په هغه مفصلې نقشي کې ښودل شوي چې والاحضرت ته لادمخه سپارل شوې ده، او والاحضرت دپاتې وزيرستان او د داوړپه هکله له خپلي ادعانه تيريزي، په همدې ډول والاحضرت دچاغي په باب له خپلي ادعانه اوړي.

۴ / دسرحدې سيمي ليکه به دافغان او برتانوي گډو کمشنرانو له خواله دې وروسته په تفصيل سره وکارله شي او حد بندي به شي په کوم ځاي کې چې دتطبيق وړ او مطلوب وي . ددغو کمشنرانو مقصد به داوي چې دسرحد په ټاکلو کې متقابل فهم ته سره ورسېږي داسي چې دغه ليکه دې تر نهايي امکان پوري دهغي نقشي له مخه وي چي له دغه توافق ليک سره مله ده، په داسي حل کې چې ددغي سرحدي سيمي دگانډيوکليو دموجودو محلي حقوقو رعايت پوره وشي.

۵ / دچمن دموضوع په ارتباط والاحضرت دبرتانوي نوي قشلي په هکله له خپل اعتراض نه تېرېږي او برتانوي حکومت ته دهغه حقوق پرېږدي چې دسرکې تایلري په اوبوکې يې په خپله په بيه اخیستې و. دسرحدي سيمي له دغه ټکي نه به ليکه په لاندي ډول وکارل شي.

دغه ليکه به پشا کوتل ته نژدې دخوجه امران غروله لورې نه چې دبرتانيې په سيمه کې به پاته کېږي، په هغه لور کنبله کېږي چې مرغه چمن او دشربو چينه به افغانستان ته پاته کېږي اود نوي چمن چاونۍ او دافغان پوستي چې خلگ يې لشکر ډنډ بولي تر منځ نيمايي پوري رسېږي . دغه ليکه به بيا دريل وي ستیشن اودهغي پوښتۍ تر منځ چې دمیان بلاک په نامه يادېږي، تر نيمايي پوري رسېږي او په داسي حال کې چې دجنوب په لور به روانه وي له خوجه امران غروسره به بيا يو ځاي کېږي . په دې ډول غوښه پوسته به دبرتانيې په علاقه کې او دغوښي په جنوب او لويديځ کې دشوراواک سرک به افغانستان ته پرېږدي . دبرتانيې حکومت به ددغه سرک تر نيم ميلي پورې مداخله نه کوي.

۶ / ددغه توافق ليک دغه پورته فقرې دهندوستان دحکومت اودافغانستان دوالاحضرت له خوا دنظر ټول عمده اختلافات چې دسرحدي سيمي په باب ددوي تر منځ پيدا شوي وو، دپوره او قناعت ښوونکې فيصلې په ډول گڼل کېږي او دواړه دهندوستان حکومت اووالاحضرت په ذمه اخلي چې جزه ياتوپه باب ټول اختلاف لکه هغه چې له دي وروسته به دهغو منصبدارانو له خوا پري غور کېږي چې دسرحدي خط دحد بندۍ دپاره ټاکل کېږي، ددوستۍ په روحيې سره به فيصله کېږي . ددي دپار چې تر هغو چې ممکنه وي ددواړو حکومتونو تر منځ دشکونواو غلط فهميو سببو نه له منځه ولاړ شي.

۷ / دهندوستان حکومت چې دبرتانيې حکومت په نسبت دوالاحضرت له روغ نيټۍ نه په پوره ډول ډاډ من شوی او غواړي افغانستان پياوړی او خپلواک وويني دوالاحضرت لخوا دجنګي لوازموپه رانيولواو واردولوباندي به اعتراض ونه کړي، او دوي به په خپله دغه په هکله خه مرسته ورسره وکړي . برسېره پردي ددې دپاره چې دوالاحضرت دهغي دوستانه روحيې نښه وساتله شي چې په دغو مذاکراتو کې يې ښودلې دهندوستان حکومت ژمنه کوي چې په هغه دولسو لکو کې شپږ لکه روپۍ زياتۍ راوستل شي چې والاحضرت ته هر کال دمالپي مرستي په ډول ورکول کېږي.

هنري ماتمر ډيورنډ دهندوستان دحکومت دباندنيو چارو وزير

امير عبدالرحمن خان دافغانستان او دهغه دتوابعوامير

کابل دنومبر 12.1893

لومړۍ برخه

د افغانستان د څوسوه کلن تاریخ په مطالعي سره هر انسان ته د اباور پیدا کيږي چې افغان ولس ته خپل ټاټوبي تر هر څه گران دی، هیڅکله یې دا نده منلي چې د پردو تر اسارت لاندې ژوند وکړي. له یوې خوا د افغانانو دغه ملي غرور او له بلې خوا د افغانستان جیو پولیتیک موقعیت دنړۍ د ټولو زبرځواکو پاملرنه، نه یوازې پدې خاطر چې ددغه سرکین ولس د ټاټوبي له طبعي زیرمو څخه دخپلو هیوادو په گټه کار واخلي بلکه دا شوم هدف یې هم در لود چې دا سرلوری ملت پر گوندو او خپل غلام وگرځوي، تر څو د افغانستان له سیاسي او جیوپولیتیکي ارزښتمن موقعیت نه دخپلو استعماري موخو دسرتو رسولو په خاطر گټه پورته کړي.

د افغان ولس سره دنړۍ دهر زبر ځواک دښمني یا دوستي په منطقه کښي دخپلو سیاسي، اقتصادي او نظامي گټو دخوندي کولو پر بیاد ولاړه وه، دا حالت تر ننه هم دوام لري.

له هغې ورځې چې دانگلیسي استعمار گر قوت داستازو پښې پخواني هندوستان ته رسېدلي او دهند دتر لاسه کولو تکل شروع سوی، همدغه استعمارگر او زبېښا ک گر ځواک د افغانستان دنیولو او پر هغه باندي دخپل تسلط دټینگولو خیال هم په خپلو مغذو کي ژوندي ساتلی دی.

د پرنګیانو لخوا زموږ پر پاکه خاوره دري ځله وسله وال تیری سوی چې پایله یې دلنډ وخت لپاره زموږ په هیواد کي ددوي سیاسي سلطه گرځېدلې ده. تر کومه ځایه چې انگیزانو ونه سوه کولای دهمیش لپاره پر افغانستان خپل واک ټینګ کړي، ددریمي جگړې په پایله کښي زموږ هیواد د انگریزانو له منگولو خلاص او افغانستان دیو آزاد هیواد په توگه په نړۍ کي په رسمیت وپېژندل سو.

نن زما دلیکنې موخه په افغانستان کي دانگلیسي استعمار گر ځواک دریو ځلو ماتو خوړلو ته ستاسو دپاملرنې راگرځول ندي. غواړم ددغي مسلي په هکله دتاریخي اسنادو پر بنیاد بحث وکړم چې:

1-د افغانستان او پاکستان دداسي ژوري دښمنۍ لامل څه دی؟

2- کېداسي هغه لاملونه چې دا دښمنۍ یې زېږولې ده له منځه ولاړه سي؟

ددي لپاره چې دغو دو لویو سوالو ته مو ځواب ویلی وي ددغي دښمنۍ دپیدایښت تاریخ ته په ځغلنده توگه ستاسو پاملرنه راگرځوم. یو ټکی غواړم لوستونکو ته عرض کړم چې همدا لهظه زه یوه تحقیقاتي مفصله مقاله نه لیکم او نه کومه کوچنۍ رساله، یوازې پدې ورستیو شپو او ورځو کي زموږ د هیواد په کورنیو چارو کښي دپاکستان برېښو مداخلو او لاس وهنو مجبور کړم یو څه ولیکم، او دا ثابت کړم چې، پرویز مشرف دا پنجاپی جنرال پخپلو ویناوو کي صادق نه دی چې وایي: ((موږ له افغانستان سره هیڅ کومه ستونزه نلرو موږ په افغانستان کې دیوه غښتلي مرکزي حکومت ملاتړ کوو، او یا داچي وایي، موږ تل دافغانانو سره هر اړخیزه مرستی کړي دي)) . له بلې

خوا غواړم دهيواد داوسنيو چارواکو او دهغوي دنړيوالو مرستندويه هيوادونو پاملرنه دغه بنيادي ټکي ته را واړوم ، اوله دوي نه تپوس وکړم : که چيرې تاسو په رښتيا غواړئ چې افغانان په خپل کور کې په ارامه ژوند وکړي ،دولتي دواک پر سرسيالی چې دافغانانو دژوند، او هيواد دويرانی په کچه رواني دي پاي ته ورسېږي، دا اوسنی تاوتریخوالی ورک سي، او ټولو بهرنیو اقتصادي ، علمي ، تخنيکي او فرهنگي مرستو څخه پر ځاي گټه واخيستل سي دافغانستان او پاکستان تر منځ د دتش په نامه ديورنډ کرښي دتاريخي لانجې حل يې يوازي اوا ساسي لاره ده . تر څو داترسلو کالو زياته پاته سوې غوټه خلاصه نسې ، افغانستان ته ستاسو مفتي او ياپور ، مالي او تخنيکي مرستي به افغان ولس ته گټوري تمامي نسې، هر څه به برباد ولاړ سي . حتا دا ډار هم شته چې تاسو به هم دافغانستان دليري او نژدوهمسايه گانو په ځانگړې توگه دایران او پاکستان دپټو او ماهرانه لاس وهنوپه پايله کښي دروسانو پشان له افغانستان څخه د خپلو پښو ايستلو ته مجبور سي .

تاريخي حوادثو او جريانواتو دا ثابته کړې ده چې پاکستان ته يو پر مختللي او غښتلي افغانستان دمنلو وړ نه دی ، ځکه يې تل دلته دخپلو اجنټانو او نوکرانو پلاس هرڅه له خاوروسره برابرکړيدي . زه پخپله پدې باور يم چې په افغانستان کي دټولو بهرنیو لاسو هڅو او افغان ولس دبدمرغيو يو له عمده او بنسټيزو لاملونو څخه په 1893زکال دنوامبر په 12 ورځ دامير عبدالرحمن خان او دبرتانوي هنددبهرنيو چارو سلاکار ((هانري مار تيمورديورنډ)) لخوا دافغانانو پر ښارگ ددغه په وینو لړلې د 2310 كيلومتره په اوږدوالي کرښي تيرېدل وه ،ددغه تور سند په لاسليک سره انگریزانو وکولاي شول د پښتونواغښتلي او باتور قوم پر دوو برخووېشي، په افغانستان کي ديو غښتلي حکومت دجوړېدو مخه نيسي او له بلي خوا ددې هيواد له بدنې څخه ديوه لويه ټوټه دپراخو ورشوگانو او دنگو غرولمنې جلاکړي ، په تاريخ کي دا منحوس سند د ديورنډ دکرښي دسند په نامه شهرت لري .

دا هغه لعنتي لوزنامه وه چې دلوي احمدشاه باباپلاس جوړ سوې افغانستان يې داسي ټوټه کړچي دکرښي ها خوا پراته پښتانه او بلوڅ غښتلي قومونه مجبور سول نږدې 54 کاله دانگریزانو ظلمونه او له 1947 زکال څخه بيا تر نن ورځې پوري دپنجابي سړي خورو او وحشي جنرالانو دظلم او ستم پېټۍ پر اوږو يوسي ، او دخپل مورني ټاټوبي نه جلا ژوندوکړي .

زيات تاريخ پوهان او څيړونکي پدي باور دی چې دديورنډ دکرښي لاسليک په هغه وخت کي کله چې عبدالرحمن خان دافغانستان دسياسي او نظامي ناخوالو شرايطو سره لاس په گريوان و پر هغه په زور ومنل سوه . مگر حقيقت دادی . کله چې پرنگيانو په مخامخ جگړه کي ماته وخوړل او له افغانستان څخه وتلو ته مجبور سوه ، له دې ډارنه چې افغانان به په برتانوي هند کي دپرنګيانو پر خلاف ملي تحريک وهڅوي او يابه تزاري روسيه وکولاي سي دافغانانو په مرسته دافغانستان له لاري هند ته درسيډو پلان عملي کړي ، انگليسانو پرېکړه وکړه چې عبدالرحمن خان له نظامي او سياسي پلوه تر تهديد لاندي ونيسي، تر څو هغه مجبور سي اودداسي يوه تړون لاسليک ته غاړه کښيږدي چې په هند کې دافغانستان دلاس وهنواو دتزاري روسي دنفوذدپراخوالي امکانات لږ کړ . انگریزانو دمخه تر هغه

چې د ډیورنډ د لوزماني په باب د افغاني مقاماتو سره خبرې وکړې دوي د افغانستان په سرحداتو کې وضعه په خپله گټه مغشوشه کړه، دوي په سرحدي سيمو کې د قومونو تر منځ خونړۍ جگړې پېښې کړې او قومونه يې يو دبل په مقابل کې دورول. زما په عقیده په هغه وخت کې د ډیورنډ کرښې دا رول ولوباوه او د افغانستان د سياسي اغېزې سيمه دومره کوچنۍ سو ه چې خپله عبدالرحمن خان هم د دغې نقشي په ليدلو حيران پاته سو، اوله بلي خوا د کرښې بل طرف ته پراته قومونه چې د دې سند د لاس ليک سره يې سخت مخالفت ښکار کړ هم له عبدالرحمان خان څخه خوابدي سول، دا ډول حالت او مناسبات دانگليسانو په گټه واوهم په قبايلي سيمو کې د دوي د سياسي نفوذ د پراختيا اصلي لامل وگرځيد.

تاريخ پوه پوهاند عبدالحی حبيبي دغې لوظنامې ته تحديد نامه وايي او هغه عبدالرحمن خان ملامتوي، حبيبي صاحب وايي عبدالرحمن خان بيله دېنه چې دولس او قومي مشرانو سره جرگه سي او دهغو ي نظر وغواړي پر خپل سر يې دا سند لاسليک کړ هغه ليکي: ((ديگر از کارهاي سياسي که امير بدون خواهش يا تصديق جرگه مردم افغانستان انجام داد، و در تاريخ افغانستان مسوليت بزرگ را بدمت شخص وي مي اندازد امضاي يحدید نامه ديورنډ است که با دولت هند برطانوي سرحدات شرقي و جنوبي افغانستان را تحديد کرد، لوي استاد وروسته ليکي: وزير خارجه هند هانري تيمور ديورنډ بريا ست کمیسیون تعين حدود سرحدي به کابل امد، و اعضاي اين کمیسیون کلنل الیس و کپتان مانریس اسمت، مستر کلارک و مستر وانلد و چند نفر هندیان ديگر بود. مذاکرات سياسي در کابل با خود امير آغاز شد، و در نتیجه تحديد نامه منحوس ديورنډ امضا گرديد... که به موجب آن خط سرحدي ديورنډ از حدود بلوچستان تا چترال و واکان تعين گرديد، و خاک هاي چمن، پښين، چغی، وزيرستان و بلندخيل و کورموپاراچنار و افريديو باخو رسوات و بنيرودير و چيلاسوچترال که از بقايای خاکهاي افغاني بود، از افغانستان جدا و به هند شامل شد)). اريخ مختصر افغانستان 300 او 301 مخونه ۱.

زمور د هيواد يو بل تاريخ پوه او څيړونکی ښاغلی غوث خيبري پخپل ((پښتانه د کلتوري ښکيلاک په زنجيرونو کې)) دا مسله داسي څېړي: دامير عبدالرحمن لخوا د ډیورنډ کرښې د تړون ياسند د لاسليک له امله د ټولو نه غټ زيان يوازي پښتون قوم ته ورسيد...)) ۲. د دې کرغیړني کرښې پایله د پښتون واحد قوم توکړې کېدل او دستر احمد شاه بابا په لاس د نوي جوړ سوي افغانستان د تاريخي خاورې تجزيه وه.

اوس راځو دې حقيقت ته، دا کرښه لکه مخ کښي چې ورته اشاره وسوه يوازي يو کس لخوا چې هغه د افغانستان امير و بيله دینه چې د افغان ولس او يا د دوي له استازو سره سلا او مشوره وسي لاس ليک سوه، د دې کرښې د لاس ليک کولو سره دبل هيڅ افغان اراده نه وه او نه هم د لاس ليک کيدو تر وخته حتا د دربار جگپوړي پدي خبر وه چې داسي يوه منحوسه لوزنامه به لاسليک کېږي. همدا تاريخي دليل دې چې د دې کرښې منل د افغانستان لپاره د قبول وړنه دی. که پخپله داميرد خاطر اتو پاني را وړوو د هغوله لوستونو نه دې پایلي ته رسيږو، چې دانگريزانو تحديد او يا د سرحد ي ځيني قومونو څخه دامير خوابدي د دې لامل وگرځيدل تر څو دا توره کرښه لاسليک سي؛ چې په هر

حال ډیر ژر دامیر سدبیا سرته و رغلی . دبیلگی په توگه کله چې امیر دکرښي نقشه له بر تانوي هند څخه وغوښتل او نقشه یې ولیدل ،هغه هک پک پاته سو .هغه ددغي نقشي دلیدو په هکله دخپلو خاطراتو د دوهم ټوک په 157 - 158 مخونو کښي داسي لیکي (وزیر ،نوی چمن او هلته داورگاډي ستیشن ،دمومندو ټوله علاقه اسمار ،چترال او په منځ کښي یې ټولي مځکي دبرتانوي هند په لوري په نښه سوي دي)) . ۳ پوهاند کاکړ او نوروڅېړونکو پدي اړوند پخپلواثارو کي څوځله دا په گوته کړېده چې امیر ددغه سندتر لاسلیک وروسته هیڅکله هم دا نه ده منلې چې دا قومونه به له افغانستان څخه په دايمي ډول بیل سي . یوه ټکی غواړم په گوته کړم دزبرځواکونو دسیاسي موخودپلي کولو دمیتودونوپه نظر کې نیولو سره دامسله هم دانسان په فکر کښي راگرځې ددې لپاره چې امیر عبدالرحمن خان او داوسني ډیورنډ کرښي ها خوا پرتو قومونو تر منځ اړیکې خړ پر شي تر څو امیر پر هغوي دخپل نفوذدساتلو په موخې فشار راوړې ،مگر خلک یاغې وې دغه حالت راپیدا کول هم په لوي گمان سره دانگریزانولخوا دخپلو پلانو دپلي کولو لپاره راپیدا شو . انگریزانو دځینو ملکانو او روحاني ملایانو په وسیله خلک دامیر پر خلاف راپارول تر څو دامیر له امرونوڅخه سرغړونې وکړې ؛دغه سرغړونې امیر یوله هغو لاملو څخه بولي چې گواکي ده غوښتل دڅه مودې لپاره ځان دهغوي له شره خلاص کړې . متاسفانه امیر پدغه ټکي نه پوهیده اونه یې هم داهل خبرهو سره مشوره کول.

که څه هم امیر عبدالرحمن خان له انگریزانوڅخه نارازه و، ولي متاسفانه دخپل اقتدار دساتلو په خاطر یې دا جرات نسو کولاي دانگلیسانو په مقابل کي په ځغرده دوریږي او دخپل هیواد دملي گټو څخه په ټینگه دفاع وکړي، دمثال په توگه هغه دخپلو خاطراتو ددوهم ټوک په 159مخ کښي لیکي : ((انگریزان وایي چې موږ دافغانستان په لور نورو مځکو ته ضرورت نلرو،موږ یوازي غواړو چې افغانستان یو پیاوړی شاهي مملکت وي . خو بلي خوا دبلوچستان دخواجه په غونډیو کي دتونل ایستل غواړي ، چې دهغه لاري داورگاډي پټلۍ زمور ملک ته را ورسوي ،لکه چې زما په کولمو کي چاره وهي)) ۴ . مگر امیر دغه چاره وحلو په هکله انگریزانوته په خپله هیڅ ندي څرگند کړي . داسي ښکاري چې امیر دانگلیسي امپراتوری اوپه افغانستان کښي دهغوي دنفوذ دپرتاختیاو لاسوهنوپه هکله کومه ثابته پالیسي او معین دریز نه درلودهدا دلیل وچې دامیر لخوا کله کله په پټه د توریو ،وزیرو،اږیدواو مومندو خلک هڅول کېده چې دپرنگیانو پر خلاف حملي وکړي او دهغوي پوستي له منځه یوسي ،مگر کله چې دنگریزانو وکولاي شول همد قوم دده په مقابل کې یاغې کړې بیله تحلیل اودحوصلې نه کار اخيستلو څخه یې دهغو نه داسي خواږده شول چې ددې خواږدی جبران تر اوسه هم نشي کیداي . انگریزان هم دډیورنډ لاین دکرښي دلاسلیک کولو یو له ستر لاملوڅخه دځان په وړاندي ددغو قومونو او ولسونو سرکښي او مخالفتونه بولي کوم چې امیر هغوي ته په دغه سیمه کي راپیدا کړي وه،مگر دوي پدغه څرگندونه کې رښتیانه وایي دوي غوښتل ددغه سند په لاسلیک سره په برطانوي هند کې دروساونو دمداخلو مخه ونیسي اوله بلي خوا پښتتا جلا کړې .ددغي کرښي په لاس لیک سره دامیر او پښتنو تر منځ اختلاف نور هم غښتلی کړې ،لوي افغانستان په یوه وړوکي هیواد بدل کړې.

حقيقت خو دادی چي دديورند دکړنبي په ټاکلو سره دبرتانیا اساسي او سياسي موخه داوه چي دختيخ او سهيلي افغانستان په قبایلي سيمو کي دافغانستان ددولتي اغېزې دشته والي مخنيوی وکړي . ددغي اغېزې دمخنيوي هدف دا نه وچي دورخنيو عادي تبادلې، راشه درشي، سوداگری، ټولنيزو ديني او مذهبي مراسيمو په سرته رسولو کي خنډ وگرځي . خو انگریزانو دا غوښتل چي قبایل دخپل مورني هیواد څخه جلا کړي او پدي توگه دبرتانوي حکومت پر ضد دمقاومت او وسلوالو حملو ځواک کمزوری کړي.

ځکه انگلیسانو پر امیر دخپل سياسي او نظامي فشار دراوړلو تیره څوکه دغه ټکي ته راوگرځول چي دافغانستان څخه دا قبایلي سيمي چي دپرتگیانو په مقابل کي تل بغاوت کوي له خپل مورني هیواد نه غچي کړي، متاسفانه دعبدالرحمن خان دضعیف سیاست له مخې ددي کار جوگه هم شول . زمور ټول تاریخ پوهان او څېړونکي په یوه نظر دا څرگنده وي چي امیر عبدالرحمن پر خپل سر دانگریزانو سر ه دا کړنښه لاسلیک کړه . ځکه هیڅ داسي یو سند نسته چي هغه دي ددې ښکارندوي وې چي دديورند دکړنبي دسند په لاس لیک کښي دي دافغان ولس او یا ددوي دنماینده گانو نظر غوښتل سوی وې.

پدې هکله زمور مشهور تاریخ لیکونکی غبار صاحب لیکي : ديورند با شش نفر افسر به کابل رسید .... مدت اقامت این هیئت در کابل متجاوز از 40 روز طول کشیدومذاکرات غیر دوستانه به سردی وکندي پیش رفت در حالیکه سپاه انگلیس مقابل سرحد افغانستان در حالت تیاری بود . پشنهاد انگلیس اینطور خلاصه میشد : یا بر عهد نامه مرتبه انگلیسي ونقشه مدونه انگلیس امضا گذاشه شود ، ویا مناسبات دولتین منقطع وبه عبارت اصلي جنگ طرفین مشتعل خواهد شد ، شق سوم وجود نداشت، اینجا بود که امیر عبدالرحمن خان در معرض امتحان سختي واقع گردیدودر نتیجه نشان داد که او طوریکه مردم افغانستان انتظار داشتند شخصیت آهنین واز خود گذري نیست . امیر در در طی مذاکراتي که با ديورند نمود، ودر افغانستان منتشر نگردید، بلغزید ویکبار دیگر در تاریخ مسؤلیت بزرگی بر دوش گرفت او طبق معمول بدون رای گیری از مردم افغانستان ویا نماینده گان انها وحتي بدون مشوره بامامورین ودربار خود بر این معاهده امضا گذاشت . افغانستان در مسیر تاریخ 688 مخ ، ۵

که څه هم امیر پسله هغه چي معاهده یي لاسلیک کړې وه یوه مشوره تي جرگه چي فرمایشي بڼه یي در لوده راوغوښتل ، ولي دا هغه وخت و چي کار تر کار تیر سوی و . امیر پدغه جرگه کي وینا وکړه دهیواد دشمالی، غربی ، له چین سره شرقی پولي او انگلیسانو سره دهیواد دسهيلي او شرقی پولو ټاکلو په هکله یي تشریفاتي معلومات ورکړل ، هغه وویل ددي لپاره چي په دوستی کي ژوند وکړو لازمه وگڼل سول چي دولتي حدود وټاکو، دا کارمو زما په کور کښي وکړ . که څه هم په همدغه فرمایشي جرگه کي دغبار صاحب په وینا دغونډي دبرخه والو له نامه څخه یوه وینا چي له پخوا نه برابره سوې او لیکل سوې وه دغونډي دیوتن برخوال لخوا امیر ته ورکړه سوه، چي هغه وینا بیا پخپله امیر ولوستل، په دغه وینا کي دامیر دغه کار ته دافغان ولس په گټه دیوه حرکت نوم ورکړه سوی و اودمعاهدي دلاسلیک څخه ننگه سوي وه . همدلته باید په ډاگه سي چي ددې غونډي برخوال د هیچا لخوا دغي

غونډې ته نه وه ټاکل سوې، دلته هغو کسانو گډون درلود کوم چې له دربار سره په تړاو کې وه او تل ددربار لخوا تشریفاتې غونډوته رابلل کیدل؛ او له بلي خوا د کرغېر نه لوزنامه لا پخوا لاسلیک سوې وه، که احیا نأ دکوم چا افغانې غیرت په ښور راغلی وای او مخالفت یې ښکاره کړې وای، ددوي مخالفت کوم رول او ارزښت نه درلود. دغونډې دگډون کونکو په هکله تاج التواریخ دلمړې او دوهم ټوک 421 او 422 مخونو ته مراجعه وشې، ٦

داسنادو په مطالعې سره داسې معلومېږي چې عبدالرحمن خان دډیورنډ لاین دکرښې هاخوا پرتو یو شمیر قومونو څخه خفه و او هغه یې یاغیان بلل، دهغه دا شان احساساتي او غیرمسولانه برخورد دډیورنډ دکرښې سره موافقي یو له عمده لاملو څخه گڼلایي سو. سره له دې چې امیر دډیورنډ دکرښې سره دواړو خواو ته دپرتو قومونو مخالفت دسر په سترگو ولید مگر دغه مخالفت او مقاومت ته یې کوم ارزښت ور نکړ؛ ځکه چې هغه ته دخپلې واکمنۍ مسله تر هر څه زیات ارزښت لرونکې وه؛ دحیرانتیا ځای دا دی چې امیر پخپله دبرتانوي هند له وایسرانه غوښتنه کړې وه چې هغه عالي جناب دي په خپله خوښه په نقشه کې هغه ځایونه اوسیمي په نښه کړي چې ضرورت ورته لري. پدې اړه امیر پخپل ژوند لیک کښې داسې لیکي: ((از فرمان فرما خواهش نمودم نقشه به جهت من بفرستد، وخطوط سرحدی را بطوریکه خودشان میخواهند معین نمایند روی نقشه مذکور تخمینا مشخص کنند تا بدانم کدام نقاط یاغیستان را خیال دارند تحت نفوذ ودر حیطة اقتدار خود بیاورید.)) تاج التواریخ، امیر عبدالرحمن خان جلد اول ودوم 417 مخ، ٧ که دا تړون دچوکۍ دساتلو، دډار یا ځینې قومونو څخه دخوابدۍ او یا بل کوم دلیل پر اساس لاسلیک سوې دی. دا ((112)) کاله کیږي چې ددې سیاسي تیروتنې او خطا په وینو لړلۍ دروند پېتۍ ټول افغانان او دکرښې هاخوا پراته قومونه پر اوږو وږي. دا سل کاله تیر سوه خوا دناسور زخم جوړ نه سو.

دکرښې هاخوا پرتو قومونو ته دډیورنډ کرښه هیڅکله دزغم او منلو وړنه وه. مولوي محمد ظاهر شاه وزیر پخپل اثر کې لیکي: دډیورنډ دکرښې دنه منلو په خاطر دوزیرستان څخه یوه (570) کسيزه ډله دملا پیوند، مولانا همز الله خان او قاضي حاجي محمد په مشرۍ چې څو تنه ښځې هم پکښې شاملې وې دجرگې په ډول حتی دننواټي په توگه کابل ته ولاړه چې هلته دامیر سره دډیورنډ دکرښې په اړه خبرې وکړې، او نوموړۍ لدې لارې نه بیرته راوگرځوي اود پرنگیانو دظلمونو ناروا حال ورته بیا کړي، لیکن جرگه په نهیلۍ او ناکامۍ بیرته راوگرځیده او امیر ورسره دلیدني کتنې وخت ونه موند.

کله چې جرگه بیرته تش لاس راوگرځیده نو دوزیرو او مسیدو قومي مشرانو په جرگه کې پرېکړه وکړه چې دکرښې دماتولو او بی ارزښته گڼلو په مقصد به پښتانه پر پرنگیانو باندي مرگوني گذارونه کوي، لومړۍ حمله یې پر واڼه باندي وکړه او په دي حمله کې یې 1763 تنه انگلیسان ووژل. دخپلواکۍ جگړې، مولوي ظاهر شاه وزیر 22-21-

20مخونه ٨

عبدالرحمن خان په خپلو خاطراتو کې اعتراف کوي چې پښتانه د ډیورنډ د کرښې د لاس لیک پر خلاف مقاومت کوي، هغه لیکې: ((اگر چه لر دلنسدون در ماه جون 1894م وقتي که از هندوستان حرکت مینمود، نطقي نموده از قراریکه شنیده ام اظهار داشت که این قرارداد به جهت این داده شده است که طوایف سرحدی دیگر اسباب زحمت دولت هند برتانوی نشوند، ولیبر خلاف اظهارات او بر طبق اظهارات من جنگ چترالوجنگ باجوروجنگ ملاکندوجنگ وزیري وجنگ افرېدي تماماً بعد از تاریخ مذکور با همین طوایف سرحدی که در حوزه اقتدار دولت انگلیس آمده بودند حادث گردیده، چرا که آنها دیگر امیدی ندارند که تحت حکومت حکمران مسلمانی در آیند و نمی خواهند مطیع حکمرانی انگلیس ها بود باشد.

یو ترخ واقیعت چي لوستونکی یې دافغانستان د سرحدونو د ټاکلو، یا دروسانو او انگلیسانو سره د سیاسي چال چلند په هکله د عبدالرحمن خان خاطرات مطالعه کړي لیدل کیږي چې امیر دقوي او غښتلي عزم خاوند نه و، هغه افغاني شهامت اوملي غرور دخپل واک او په خپل قلمرو کښي که څه هم کوچنې وي دارامي دساتلو پلوی و، هغه دهغه ځایه بیزاره و چې له مرکز نه لیري پروت و او باهلته خلکو د مرکزی حکومت په مقابل کښي بغاوت کاوه، سره له دې چې دامیر په مقابل کښي په ټولو بغاوتو کښي د بهرنیو هیوادو لکه دروسي امپراتوري او انگریزانو لاس و. عبدالرحمن خان پخپلو خاطراتو کښي زما دخبري سپیناوي داسي کوي، هغه لیکې: ((... درباب ولایت داخان که جز مملکت من گردیده بود قراردادم که تحت محافظت دولت انگلیس باشد، چراکه ولایت مذکور از کابل بسیار دور واز مملکت من فرد افتاده بود واز این جهت خیلی مشکل بود که ولایت مذکور را به خوبی مستحکم نمایم)).

تاج التواریخ، امیر عبدالرحمن خان جلد اول و دوم 420 مخ ۹

انگریزانو د ا ولس هیڅ وخت پر ارامه ندي پرې ایښی تل یې په یوه او بله بهانه هلته پوځونه ځای پر ځای کړي د پښتنو او بلوڅو قومونو د قوت او غرور د ماتولو هڅه یې کړې ده. دهندي برتانیا د بهرنیو چارو مرستیال وزیر ((دینس بری)) په سیمه کښي د انگلیسي استعمارگرو د سیاست څخه د 1923 زکال د مارچ په پنځمه نیټه دیوي وینا په ترڅ کي دهند پر ثابته او نه بد لېدونکې څارنه باندي ټینگار وکړ او ویي ویل: ((هغه څه چي هند یې لري باید پخپله دهند په لاس کي وي)). ده عقیده لرله چي دابه له خطر ډک کاروي که قبایل ((په خپلو ناوړه پخلنځیو کي آزاد پرېښودل سي او مور ته نایابه ستونزي را پخي کړي)). شلمې پېړۍ تر نیمایي دافغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ لودویک اډامیک لیکنه، د ډاکټر نثار احمد ژباړه 172 مخ، ۱۰

دینس بری غوښتل چي د مسودو قوم په زور تر کنټرول لاندې راولي اودا خبر ه یې په جار کوله. د 1922 زکال په دسمبر او د 1923 زکال په جنوري کي هندي پوځونو پر مسودو خورا کلکي حملي وکړې، پر سرحد باندي داسي ستر هوایي عملیات هیڅکله هم نه وه سوي. ددغي هوایي حملي په پایله کي 20 نفره په شهادت ورسیدل، 30 تنه زخمی سول او تر دو زرو زیات حیوانات له منځه ولاړل. داچي د پرنګیانودا وحشانه حمله د قومونو د کلک غبرگون

سره مخامخ سول او پرنګيان دېته اړسوه چې دا حمله يوه تيرورتنه او سهوه وبولي، د قومونو څخه بڅښه وغواړي او دوي ته اړول سوي تاوان ورکړي، پخپله دانګريزانو دويري او ډار ښه بيلګه ده.

دانګريزانو دا حمله 1923ز کال د جنوري په (31 مه) د افغانستان د حکومت لخوا په رسمي بڼه په کلکه وغندل سوه او دا عمل يې د 1921ز کال دانګليس_افغان د تړون پر (11مه) ماده او هغه ليک باندي ښکاره تيري وباله کوم چې سرهنري، د دي تړون ديوي برخي په توګه ليکلي و.

دا ډول مخالفتونو دهند تر آزادي او پاکستان تر زيږېدو پوري په خپل ټول قوت او شدت دوام درلود. کله چې برتانوي هندي دو برخو پاکستان او هندوستان ويشل کيده انگليسانو په عجيبو او غريبو مهارتو، بهانو وکولاي شول چې په افغانستان کي دهغه وخت د حاکم دولت له بي غوري نه د ډيورنډ د کرښي ها خوا پرتو قومونو سرنويشت په نامعلومه حالت کې پاته سو. د ډيورنډ د کرښي سهيلي او ختيځ پلو ته د پرتو د پښتنو او بلوڅو مشرانو قومونو د خپل سرنويشت د ټاکلو په لار کښي په کلونو کلونو زندانونه او تبعيدونه گاللي دي او د خپل قوم د آزادي بيرغ يې اوچت ساتلي دي.

کوم وخت چې دهند واي سرا ((لاردمونت بټن)) دهند د وېشلو پلان خپور کړ دهغو سيمو په اړوند چې دانګليسانو تر مستقيمي ولکې لاندي وې څه نه وو ويل سوي. کله چې د افغانانو لخوا دغه مسله او د سرحد دخلکو غوښتنه پرنګيانو ته وړاندي سوه، د برتانيا حکومت داسي وښودل چې گواکي اوس ناوخته دي، ځکه دهند دويش مسله د برتانيا له پارلمان څخه تيره سوې ده، دغه موضوع به ريفرنډم ته وړاندي کړو. د 1947ز کال داگست په 15 ورځ دهند له ويش څخه وروسته د دو هيوادو جوړېدل، هند او پاکستان اعلان سول او د سرحدي خلکو د سرنويشت د ټاکلو لپاره د ريفرنډم اعلان وسو.

دغه ريفرنډم 1947م کال د جولاي دمياشتي پيل او لس ورځې يې دوام درلود، دانګريزانو لخوا په ډيره ځاينانه توګه پلي سو يعني لومړي خو سرحدي خلکو ته دوه انتخابه وه پاکستان او که هند، له چاسره غواړي يو ځاي سي؟ بله لار نه وه پرېښودل سوي چې انتخاب يې کړي، پداسي حال کي چې بايد هر ورو د افغانستان نوم هم بايد هلته ذکر سوي واي، ځکه دا سيمي له افغانستان څخه هغه وخت جلا سوي وې چې دغو هيوادو وجود نه درلود، نو د کوم قانون، انصاف او منطقو له مخي پښتنو او بلوڅو ته وويل سوه چې دهند او پاکستان په منځ کي يو انتخاب کړي؛ بله دا چې د دغه ريفرنډم په ځاينانه مفهوم د سيمي سياسي گوندونو، د قومونو مشران لا له پخوا پوه شوي وه ځکه يې د ريفرنډم سره پرېکړون اعلان کړه. انګريزانو دلته هم د مذهب څخه ناوړه استفاده وکړه او د پاکستان په پلوې درايو ورکولو صنوق وبغل ته يې د مسلمانانو مقدس کتاب قران کريم کښېښود او همدا شان دولتي ټولودولتي مامورينو او دوسله والو قواو مربوط کسانو د انګريزانو په دستور هغه صندوق ته رايه واچول کوم چې وبغل ته يې دا

مقدس کتاب پروت و ،دريفرنډم پايلي چي هر ډول وې دافغانانو اودکړني هاخوا ټولو پرتو قومونو دقبول وړ ونه گړخېډي او هغوي ددغو پايلوسره ورسر غوڅ مخالفت اعلان کړ .

دپښتنو ستر مشر خان عبدالغفار خان د1967زکال دسپتامبر په لومړۍ نيټه دپښتونستان دورځي په مناسبت په يوه وينا کي وويل : فيلډ مارشال ايوب خان ادعا لري چي دپاکستان له جوړېدو مخکي په شمالي صوبه سرحد کي ريفرنډوم وشو .زه دا په کلکه ردوم . لومړۍ ،دريفرنډم ناروالوبه دبرتانیا دحکومت له لوري په هغو مسئلو باندي پيل شو چي زموږ ددلچسپۍ وړ نه دي .

دوهم : هغه دمحدودو رايو پر اساس و،يعني يوازي دصوبه سرحد په اداري ساحو پوري منحصر و،چې په سلو کې نه څلويښت دهغو سيمو اوسېدونکو په دغه په اصطلاح ريفرنډم کې برخه واخيسته دازاد سرحد اوبلنچستان په سيمو کې اصلاً په ريفرنډم څوک خبر شوې هم نه دي .

دريفرنډم پايلي داسي وې:

دصوبه سرحد ټولي رايي 572798

دپاکستان دالحاق په گټه 289244 رايي

دهند دالحاق په گټه 2874 رايي

دټولورايي ورکونکو شمير 292118

دنه گډون کوونکو شمير 280680

يعني دصوبه سرحد دخلکو له جملې نه هم په سلو کې يو پنځوس کسانو په ريفرنډم کي برخه اخيستي وه .مروپ فضل الرحمن ،په افغانستان کې دکمونيزم ظهور او تکامل 273مخ . ۱۱

دريم : پر رايو ورکولو باندي څارني او لار ښوونې هيڅ وجود نه درلود .

څلرم : په راي ورکولو کي زياته لاس وهنه وشوه .

پنځم : په راي ورکولو کښي زياتو پښتنو برخه نه وه اخيستي .

افغانستان هم په خپل وار سره دانگريزانو لخوا اعلان سوې ټول پوښتنه يوه غولونکې کړنه وبلل او هغه يي په کلکه وغندل . دريفرنډم په هکله يي دټولو افغانانو نيوکي او غبرگونونه د((لاردمونټپاټن)) تر غوږو ورسولې ، مگر پرنگيانو دافغان ولس پر ټولو غوښتنو سترگي پټي کړې .

انگلیسانو په دغه سیمه کې دخپل سیاسي، نظامي واک او نفوذ دساتلو په منظور همیشه تلنښ کاوه چې دافغاني پاچاهانو سره نیک روابط او ښې اړیکې ولري، پدې منظور یې دلاندي دريو میتودونو په پلي کولو سره دافغانستان په اړوند سیاست پر مخ بیوه:

اول : هرکال دمعینو مالي مرستو تر سره کول

دوهم : دافغانستان دبهرنی سیاست واک پلاس کې درلودل، یعنی که به افغانانو انگریزانو ته ماته هم ورکړه متاسفانه دوي تل توانېدلي دي چې په افغانستان کې داسې څوک د سیاسي واک پرگدی کښېنوي کوم چې دهغه دحاکمیت په وخت کې دافغانستان دبهرنیو اړیکو دتینگولو صلاحیت تر ډیره دبرتانویانو پلاس کې و.

دریم : افغانستان ته پر ټولو وارداتو، په ځانگړې توگه دهغو وسلو پر راوړلوکوم چې دبرتانوي هند له لاري افغانستان ته راوړل کېده ثابت کنترول . دا هغه دري اصله وه کوم چې پرنګیانو دافغانستان سره په اړیکو کې تل په نظر کې نیول.

دانگلیسانو داسیاست دامانالله خان تر واکدارۍ دوام در لود . خو دغه حالت دامان الله خان لپاره دزغم او منلو وړ نه و ځکه یې پرېکړه وکړه چې هیواد په کامله توگه دانگریزانو دسیاسي او نظامي استعمار له منگلوڅخه خلاص کړي.

اوس دغه ټکي ته یوه لنډه کتنه کوو چې دا سند دنړیوالو نورمونو پر اساس څومره داعتبار وړ یو سند دی:

الف : دا سند یوازي او یوازي دیوه شخص لخوا لاسلیک سوی دی . هغه څوک چې دا سند یې دخپل ولس دارادي خلاف امضاکړی و مړ سو . دنړیوالو قبول سو قوانینو پر اساس ددولت نوی واکدار دا حق لري چې زاړه تړونونه بي اعتباره اعلان کړي، داسان مثالونه دبشر په تاریخ کې په لسهاو لیدل کیدای سي . څنگه دا قبوله سي چې دبرتانوي هندسره لاس لیک سوی سند دي هرو مرو تر کومه چې دپاکستاني چارواکو زړه غواړي اعتبار ولري؟

دهغه تر استعمارلاندي هیواد او س اثار هم نشته ،منطقې به وې ؟ هغه دولتي جوړښت چې اوس دمخکې دکړې په حدودکې هیڅ وجود نلري ،لوزنامي دې پر افغان ولس وتپل شي.

ددې ناندريزي کرنبي دلاسلېک له ورځي څخه راپدې خوا دنړۍ دمختلفو پوهانو لخواگن شمير څېړني تر سره سويدي، دداسي څېړونکو غوڅ اکثریت په خپلو تحقيقاتي مقالو او ليکنو کېني ددې توري کرنبي دنالقانونيت ثبوت واضح څرگندکړ یدی . دداسي څېړنو په ډله کې د هولديچ (1910 -- 1901) او بارتن (1939) څېړني ډيري مهمي او دژور غور او تحقيق وړ دي چې د ((لويي دوپري)) په کتاب، ((افغانستان)) کې يې بشپړه يادونه سوې ده.

((اولف کيرو)) چې دهغه کتاب، ((پتهان)) له دوه مخۍ، ریا او دروغو نه ډک دی، ولي په وروستۍ برخه کې يې هڅه کړې چې رښتيا ووايي، هغه ليکي ((... دا رښتياده چې پدې تړون کې کرنبي ته دهندوستان پوله نه ده ويل سوي، مگر دامير دډومينيون کرنه ده چې دهغي شاته به هيڅ لورۍ دلاس وهني حق نه لري)).

فريزرتايتلر په خپل ((افغانستان)) نومي کتاب کې پدې هکله يادونه کوي چې ((دډيورنډ کرنه له ايتنو گرافي، ستراتيژي او جغرافيايي نظره بي منطقه کرنه ده . هغه داباسين داوبه خور اساسي کاسه پرې کوي، يوملت په دوو برخو ويشي او حتي قومونه سره بېلوي)).

دپېښور پوهنتون دمنځنۍ اسيا دڅېړنو مشر ډاکتر عظمت حيات خان د((ډيورنډ لاین)) په نامه کتاب کې ليکي چې: ((...دافغانانو ادعاوي پر دې فرضيه ولاړي دي چې پښتانه له دوي سره قومي، ژبني، ديني، دوديزي، تاريخي او جغرافيايي رېښې لري. دهغوي بنسټيزه ادعا داده چې په افغانستان باندي دډيورنډ تړون په زوره تحميل سوي، او امير عبدالرحمن خان په داسي حال کې له انگریزانو سره پدې اړه خبري کولې چې له کورنيو او بهرنيو فشارونو سره مخامخ و. ځکه نو دا کرنه دهغه تړون پر بنا بي اتباره ده . ډاکتر حيات خان بل ځاي راوړي چې دويانا دکنوانسيون ((دوه پنځوسمه ماده)) تصريح کوي ((يو تړون که چيري دنړيوال قانون پر خلاف په زور او يا دزور په گواښ تر لاسه سوي وي، د اتبار وړ نه دی، له نړيوال قانون سره سم په عمومي توگه اقتصادي او سياسي فشار د((زور)) دتوکي په مفهوم کې شامل دی. نو له دې کبله د افغاني او افغان پلوه سرچينو لخوا دډيورنډ تړون بې اعتبار بلل سويدي.

يو برازيلی سیاست پوه پوهاند ايكولي (Accioly) پخپل يو ليکل سوي اثر دبين المللي قانون نومي کتاب کېني راوړي ((نوي ملکونه نوي شخصيتونه لري، پخواني تړونونه له هغو سره ندي لاسليک سوي . يو بل عالم انزيلاتي (Anzilotti) ليکي بين المللي تړونونه مشخص خصوصيتونه دي چې له يوه نه بل ته انتقال کيداي نسي . که چيري يو ملک دبل ملک لخوا ونيول سي پر لومړي ملک باندي تړونونه تحميل کيداي نسي . پوهاند فرانکويس (Francois) دهالند دهاک نړيوال قانون پوه وايي : هغه حقوق او وجايب چې دداسي تړون پر اساس منځته راغلي وي بل ميراثي ملک ته په وراثت نه رسېږي . کاوليري (Cavalieri) پدې عقیده دی چې داصولو له مخي که پخوانۍ دولت له منځه ولاړ سي دهغه وجايب او حقوق هم ورسره له منځه ځي . او کله چې يوه برخه له يو ملک نه بيله سي دا برخه بايد په آزاد ډول دخپلو تړونونو په باب خبري وکړي . عبدالرحمن پژواک د((خپل پښتونستان)) دکتاب 48 مخ . ۱۲

ځکه خو دسرحدی ایالت والی کمانډر خلیل الرحمن پر دغه تاریخي واقعیت باندي په اعتراف سره ژورنالستانواو دپژواک خبري اژانس سره په یوه مرکه کې وویل چې دډیورنډ دکرښي وخت څه موده وړاندي پوره سويدي، پاکستان بایدله افغانستان سره پدې اړه له سره لوظنامه وکړي. پدې هکله دپژواک خبري اژانس دروان 1384هجري شمسي کال دتلي په څلورمه نيټه دپاکستان دکورنيو چارو دپخواني وزير نصرالله بابر سره په مرکه کې پوښتنه وکړه. نصرالله بابر په ځواب کې داسي وايي: لومړۍ باید درته ووايم چې دډیورنډ دکرښي لوظنامه مور دخپل حکومت پر مهال په 1967زکال کې له سردارمحمد داودخان سره تازه کړې ده چې دهغه دلاسلېک سره موجوده ده، په دې لوظنامه کې کښي ويل سوي ووچي ((دډیورنډلاين مسله دي د اوس لپاره همداسي پاته وي څنگه چې اوس ده))، او پکې وخت نه ووتاکل سوی. دا ښاغلی جنرال په قهرېري او خپلو خبرو ته ادامه ورکوي وايي: ((زموږ نااهله مشران په داسي بيانونو سره ددواړو هیوادونو او ولسو نو تر منځ تاو تريخوالی ډیره وي)). دخندا وړ خو داده چې بابر دغه اوسني حالت، دافغانستان او پاکستان روابطوته ولي دځان په گټه ددوستانه اړېکو نوم ورکوي، متل دی وايي ((شل يې مړه کړه دی يې لا بدې نه بولي))، دا اته پنځوس کاله دوي دخپلي دښمنۍ او تاریخي عقدو دسرته رسولو په خاطر افغان ولس ته دسر په کاسه کې اوبه ورکړي او دکرښي هاخوا قومو سره يې چې څومره اړين بللې ناروا او تادا کړې ده. ولي متاسفانه په زیاته سپين سترگی جنرال بابر داټول دوستانه لورې يني بولي دغو مناسباتواو اړېکو ته چې هره ورځ سړي وژونکی او ډارچوونکې رالېږي اویا له هغوي نه په یوه او بل نامه ملاتړ کوي دوستي وايي.

زما لپاره دا جواب که څه هم یو وزیر ویلی دزیات اهمیت وړ دی. لومړۍ ښاغلی بابر دپاکستان دیوه جگپوړي پخوا ني چارواکي په توگه چې په افغانستان کې دخپل بل سیال حمیدگل پشان دشرارت او فساد اچولو او زموږ په هیواد کې دکورنۍ جگړې داور دلمبو دپیل او تازه ساتلو یو له اصلي عامیلینو او علاقمندانوڅخه دی دا اعتراف کوي چې دا کرښه ده، نه دسرحدونو تعین. او دوهم داچې داجناب قانع دی چې ددغي لعنتي کرښي پر سر دلاسلېک سوي سند داعتبار موده رښتیا هم دولس کاله پخوا تیره سوې ده. اودبله پلوه دټولو افغانانو پام دغه ټکې ته را اړه وم چې دښاغلی وايي مور دډیورنډ دکرښي دسرنوښت په هکله له محمد داودخان سره خبري کړي، یوسند دهغه په لاسلیک تروت دی چې دډیورنډ دکرښي دبرخه لیک په هکله لیکلې چې ((دډیورنډلاين مسله دي د اوس لپاره همداسي پاته وي څنگه چې اوس ده)) دلته یوه ټکي ته غواړم ددرنو هیواد والو پاملرنه راوگرځوم چې دډیورنډ کرښي لوظنامي ته دا دسلو کالو داعتبار موده چاورکړه؟ او دکوم نړیوال حقوقي منل سوو قوانینو پر بنیاد دا خبره کیږي؟ پدغه سند کې داعتبار نيټه نه ده ټاکل سوي، دا یوه خیالي افسانه ده. متاسفانه له هغه وخت نه راپدې خوازمور دهیواد ټولو واکدارانو له یوه مخي (ټولو) کله نا کله دپښتونستان دسیاسي مسلي دحل خبره کړې ده ولي کله چې دبهرنیو زبرځواکونولخوا چې ددغي مسلي په دغه شان پاته کیدو کې يې گټي نغښتي وې غاښ چېچنه احساس کړې ده ډیر زریه خاص سیاسي مهارت تر دغه مسلي تیر سوې دي، ځکه په مرموز تبلیغ دخلکو تر غوږ داورسېدلې وه چې دا سند گویاسل کال داعتبار معیاد لري؛ په رښتیا سره هیڅ یوه پاچا او جمهور رئیس ددغي مسلي داساسي حل په منظور دنړیوالو پاملرنه نه ده راجلب کړې او نه يې ددغي مسلي دنړیوال کیدو لپاره

هاند او تلابن کړی دی . المانیان چې دخپل هیواد او المانیانو دویښ سره مخالف وه دواړو خواوو ولسونومبارزه کړي او د فدرالي المان حکومت چې د المان پر زیاته خاوره یې حاکمیت درلود خپله ملي او دولتي دنده بلل په هر شکل چې کیږي باید دواړه المانه سره یو ځای شي چې داسې هم وشوه ، دویتنام ، یمن بیلگې باید د ټولو په یاد وي .

ب : د مرحوم داودخان سره دا سند چې ((دا خبره دي اوس پر خپل ځای پاته وي)) ، زمور د هیواد په مطبوعاتو کې هیڅ کله نه ده راڅرگنده سوې ، زه پدې باور یم چې دابه هم یوه معامله او په مرحوم داودخان تور لگول وي ، په هر حال که رښتیا مرحوم داودخان داسې یوه لیکنه چې هغه د معاهدي بڼه نلري لیکلې وي اود جنرال بابر په وینا یو لیک دي نو دا لیک ته معاهده نسو ویلای اونه هم دا کوم سند کیدای سي ځکه داودخان دي اوس خدای وبخښي هغه مړ سو دمړو خبري دمړو سره ولاړې . اوکه پاکستان داسند په هغه ډول چې موجود دی ټکي په ټکي په مطبوعاتو کې خپورکړې په هغه صورت کې به دسند پر مخ خبري معلومداره او حرگندي پیل شي . او بل بابر خپله وایي چې مرحوم داود خان ولیکل چې ((دا خبره دي اوس پر خپل ځای پاته وي)) دا پدې معنا نده چې بیا سل کاله ددې تاریخي لانجې په هکله څوک څه نسي ویلای .

د بابر خبري هغه تاریخي او ژوندی سند دی چې اوس باید ددغه لعنتي کرښي سرنوښت دتل لپاره دنړیوالو په مرسته او دهغوي د سیاسي مداخلو ، دملگرو ملتودسازمان او امنیت شورا دلاري لکه څنگه چې نوري نړیوالی دا شان خپل منځي لانجې حل کړی دي دحل لاره ولټول سي . دامسله اوس اوس دافغانستان او نړۍ پدغو شرایطو کېښي دزور او جگړې له لاري نشي حل کیدای ، دحل یوازنی لار یې دنړیوالو سازمانو په مرسته دسیاسي حل لاري چاري لټول دي . د طالبانو د واکمنۍ پر مهال هم د پاکستان د کورنیو چارو وزیر معین الدین حیدر افغانستان ته له دوو اجنډاوو سره لاړ چې یوه یې د افغانستان او پاکستان ترمنځ یو بل ته د مطلوبه جنایتکارانو د سپارلو تړون او بله اجنډا د ډیورنډ کرښې په اړه د تړون لاسلیکول و خو طالبانو لومړۍ خبره ورسره ومنله او ډیورنډ لاین په اړه یې له تړون کولو انکار وکړ . BBC 2006.04.06 ، ۱۳

که تاریخي حقیقتونو ته وکتل شي نو ډیورنډ کرښه د دواړو هېوادو ترمنځ اساسي لانجه ده چې ورڅخه د پاکستان او افغانستان اوسني حکومتونه هم سترگې نه پټوي خو د دغې لانجې چینل یې د نورو موضوعاتو په لور بدل کړی دی . پاکستان هر وخت له کوچني امکان څخه هم استفاده کړې چې تر امیر عبدالرحمن خان وروسته دپاکستان له حکومت سره د ډیورنډ د کرښې په هکله کوم تړون امضاً کړې ، له نیکه مرغه دوي ونشوه کولای داسې سند تر لاسه کړې . د ځینو رپوټونو ترمنځه پاکستان ان د ډاکټر نجیب الله سره د ډیورنډ کرښې په اړه د معاملې هڅه وکړه خو بریالی نه شو . BBC 2006.04.06 ، ۱۴ غواړم لومړۍ دافغانستان ولسمشر ، دولتي چارواکو او په ځانگړې توگه دبهرنیو چارو له وزیرنه دافغانانو دا پوښتنه یو ځل بیا تکرار کړم ، چې که چیرې مرحوم داودخان داسې یو لیک پاکستانی چارواکو ته لیرلۍ وي ددغه لیک دڅرنگوالي په هکله باید دبهرنیو چارو دوزارت لخوا ژر تر ژره دافغانانو نړیوالودخبر تیا او پوهاوي لپاره مفصل معلومات خپور سي . دوهم : دپاکستان دکورنیو چارو دپخواني وزیر او

د سرحدی صوبی د چارواکي دخبرو په هکله چي هوایي او ساده نه وې ، ولي تر اوسه دولتي چارواکي چوپه خوله پاته دي ؟؟؟ دولت اخلاقي او رسمي مکلفیت درلود دداسي ملي او دو هیوادو تر منځ لانجمني مسلي په هکله چي تر یوي پیړۍ زیات وخت یي افغان وسل او تر کرښي هاخوا پښتانه او بلوڅ قومونه رېږولي دي باید رسمي غبرگون یې ډیر ژر اعلان کړی واي . هر ډول چوپه خوله پاته کیدل دمسلي دخل سره نه داچې مرسته نسي کولاي ، بلکه دامسله نوره هم لانجمنه او دکر کېچ ولور ته کښوې . د دواړو هېوادونو ترمنځ د اړیکو یا جگړې لوی لامل د ډیورنډ کرښه ده چې د افغانستان اوسنی حکومت یې په اړه په ډانگ پیلې خبره نه کوي او پاکستان بیا د داسې هڅې کوي چې دغه کشاله په رسمي توگه راپورته نه شي دواړه هېوادونه په دې اړه خپلې اندېښنې په زړه کې ساتي خو د یوبل د تنگولو لپاره نور موضوعات لکه پر پوله باندې د مشکوکو جنګیالیو اوږپدل راوړپدل راپورته کوي او دا هغه څه دي چې د دواړو هېوادو ترمنځ یې په اړیکو کې لویه ستونځه رامنځ ته کړې ده .

ت : امیر عبدالرحمن خان په خپله هم دخپلي تیر وتني په پوهېدو سره په وار وار پدي خبره ټینگار کړی دی چې دا لیکه نړیواله پوله نه ده ، بلکه د دواړو دولتونو (افغانستان او برتانوي هند) داغېزې دسیمي دټاکلو لپاره کښل سوې ده .

ډاکتر حسن کاکړ زموږ پیاوړي تاریخ پوه په مستندو شواهدو سره دا حقیقت څرگند کړی دی چې حتی پخپله ډیورنډ هم له هندوستان سره دافغاني سیمو د ترلوخیال نه لاره بلکي غوښتل یې چې هغه یې داغېزې سیمه وي .

برتانوي معاصر تاریخ پوه ((پرسي سيکس)) دخپل کتاب په 219 مخ کي چې په 1926 زکال کي یې لیکلی دی واي : انگریزي دیپلومات ډیورنډ داسي وړاندیز نه وکړی چې گوندي د هندوستان اداري پوله وړاندي وغځوي ، بلکي داکار یي تنها دسیاسي کنترول موندلو لپاره کړی و .

ث : د ډیورنډ کرښه دپولي تړون نه و او نه هم دی ، په ټولو اسنادو کي دکرښي په نامه نومول سوې ده .

ج : د برتانوي هند په ړنگېدو سره نوره دنیا کي د برتانوي هند په نامه کومه دحقوقی صلاحیت لرونکې اداره او یا هیواد پاته نشو ، او نه هم دهند او پاکستان دویښ او جوړېدو په سند کښي د برتانویانو لخوا لیکل سوي دي چې له افغانستان څخه د ډیورنډ دمنحوسي کرښي په وسیله جلا سوې سیمي به له انگلیسي پلار او هندي مور نه زېږېدلي پاکستان پوري اړه و لري ؛ او د برتانوي هند د ټول نړېوالو تړونونو وارث پاکستان دی . دغه تړون دهیڅ نړېوال قانون له مخي پاکستان ته په میراث نسي رسیداي ؛ که پاکستانی مارشالان ، میجران ، جنرالان او دیو شمیر افغان دښمنه گوندونو رهبران زیات نه خفه کیږي ، دا تر لمر روښانه او څرگند حقیقت دي ومنې چې دا بي پلاره او بي موره وطن یعنی پاکستان دا دنړۍ دزیر ځواکو نوکر هیواد پرنګي استعمارگر او زېښنا گرقدرت دافغاني او هندي ولس سره دخپلي دښمنۍ د تر سره کولو او دخپلو هغو نوکرانو لپاره چې په سووکلونو ددوي پلار او نیکه دانگریزانو په چوپړ کي وه خوشحالی ، په هند ، افغانستان او سیمه کښي دنوروملکونو پر خلاف دخپلو شومو او ځبېښونکو موخودسرتو

رسولو په منظور د هندوستان او افغانستان له پاكي خاوري څخه د ټوټو په غچي كولو جوړ كړ . په همدې اساس دا خبر رښتيا ده چي پاکستان يو بې ريښې او بې تاريخه هيواد دى .

ح : داسي اسناد اوبيلگې نسته چي برتانوي منابعو دي د ډيورنډ كرنښه دنړيواله معاهدي په توگه منلې وي

خ : تر امير عبدالرحمن خان راوړوسته د افغانستان په تاريخ كښي تر اوسه پوري هيڅ حكومت د ډيورنډ كرنښه په رسميت نه ده پېرندلې ، داچې ددغي تاريخي لانجې او لاینحله مسألې دحل لاري يي ولې ندي لټولي ، فكر كوم دوي هم د عبدالرحمن خان په څير ولي په اوسنيو شرايطو كښي دخپل قدرت د ټينگولو او كله ناكله دنړيوالو د پام اژوني لپاره يوې خوا او بلي خوا كوم څه ويلې دي . مگر دحل اساسي لاره يي نده لټولي .

د پخوانيو حكومتونو دا ډول بي مسؤليتته كړنو څخه همد اوس د ډيورنډ د كرنښي د عادلانه حل دښمنان د دروغجنو دلايلو او تهمتو په وژاندي كولو سره غواړي دپاکستان په گټه خپل تاريخي رسالت تر سره كړي ، كه نور هيڅ نه وې دغه ډله ښاغلي ليكوال نه غواړي پاکستان ته دتلو لار دځان پر مخ بنده كړي ، داسي وطنپرستانو تل هيواد نى او ولسي گټي په دروغجنو شواهدو او دلايلو تر ځاني گټو قربان كړيدي ، دا ډول ليكوال اوس ورځ په ورځ په بهر كې زياتيږي . فكر كوم يو ځل بيا په هيواد كې دپاکستان دغښتلې نفوذ ته سترگي په لار دي ، له وحمه هم داشان دپاکستان په گټه ليكني كوي . ځيني خولا په افغانستان كې د اوسنيو ناراميو ، ترواؤ ځانوژنو بي امنيتيو عمده لامل پاکستان گڼل گناه بولي .

څ : كله چي په 1947 ز كال دنړيوالي دوهمي جگړي په پايلو كي انگرېزان مجبور سول چي دهند په لويه قاره كي نور خپل سياسي او نظامي شتون ته دپاي ټكي كښېږدي ، دوه هيوادونه (هندوستان او پاکستان) چي اساس يي دمذهب اختلاف جوړاوه دنړۍ په نقشه كي نوي منځته راغلل .

اما د افغانستان څخه په زور د جلا سوو قومونو برخليک همدا شان نامعلومه پاته شو . دا كار د افغان ولس لپاره دمنلو وړ نه و ، په همدې اساس د 1949 د جولاي د مياشتي په 26 نيټي جوړي سو لويي جرگې كښي چي په كابل كي جوړه سوه د برتانيا سره يې ټولي سرحدي موافقي بي اعتباره وبللې ، او پرېكړه يي وكړه چي هندوستان ته دخپلواكي له سپارلوسره سم د برتانيا او افغانستان تر منځ د 1921 ز كال تړون منسوخ دى . حكومت ته لارښوونه وسوه چي په نړيواله كچه ددې موضوع دخپرنې او سپيناوي په لټه كي سي چي ايا په قانوني بنيادونو دهندوستان دويش په پايله كي پاکستان د برتانيې حقوقي وارث گڼل كيداى سي او كه نه ؟ . له بدمرغه حكومت لكه دتل پشان ددغي لويي جرگي د پرېكړو په عملي كولو كي لټي وكړه ، دبهرنيو زبرځواكو پر هداياتو يي غوړ كښېښود او دپشتنواو بلوخو د برخه ليك ټاكلومسله يې پر خپل ځاي پرېښودل ، يوازي دپښتونستان دورځې په جشن نيولو او په راډيو كښي دپښتونستان په نامه دځانگړې پروگرام په خپرولو يي د كرنښي دواړوخواو پښتانه غولولې دي .

دټولو اسنادو له مطالعي څخه څرگندېږي چې انگریزانو نشو کولای او یایي نه غوښتل افغانستان ته د ډیورنډ د کرښې په هکله د قناعت وړ ځواب ورکړي نو به یې په یوه او بله بهانه موضوع ځنډول.

ددې ټکي په ډاگیز کیدوسره چې د ډیورنډ د کرښې د مسلې د حل لپاره د افغانستان دولتي چارواکو زښت زیات تاریخي امکانات لکه د کرښې هاخوا پرتو قومونو په لاسها و ځله ښورښونه، د تزاری روسي، او بیا راوروسته د شوروي روسې او انگلستان تر منځ دا اختلافاتو مهال، لومړۍ او دوهمه نړیوالې جگړې، دهند دلويي وچي ویش، د بنگله دیش د آزادۍ وخت او داسې نور فرصتونه دخپل واک او اقتدار د ساتلو لپاره د لاسه ورکړي دي، غواړم څرگنده کړم چې نه د پاکستان حکومت او نه هم د افغانستان دولتي چارواکو د ډیورنډ د کرښې د مسلې نوم پر خوله اخیستی دی، د واپروهيوادو د پاکستان د جوړیدو څخه بیا تر نن ورځې په خپل منځ کښي رښتیايي دوستانه مناسبات ندې لرلې، تل اختلافات، یو د بل پر خلاف تبلیغات آن د عمومي سپر برۍ تر سرحده ولې یوې خوا هم د ډیورنډ د کرښې په هکله چې د پاکستان او افغانستان د مناسباتو د بنسټ ډبره ده په ډانگ پیلې خبره نده کړې.

د افغانستان او پاکستان تر منځ د څرگند اختلاف پیل د 1947 ز کال د سپتامبر میاشت ده بللای شو، یعنی پسله هغه چې انگریزانو دیوي ناروا صحنه سازی یعنی ریفرنډم جوړولو ننداره پای ته ورسول؛ او په مقابل کښي د ډیورنډ د کرښې جنوبي او شرقی لور ته د پرتو قومونو د سرنویشت پر سر د ملگرو ملتو په سازمان کي د پاکستان د گډون سره د مخالفت اعلان و کړ، او د کرښې دها خوا پرتو خلکو د سرنویشت مسله یې په دغه ونډه کې مطرح کړه. په تاسف د ملگرو ملتو د سازمان د گې غونډي د افغانستان و وړاندیز او طرحي ته د زیات ارزښت په سترگه ونه کتل او مسله همداسي لا ینحله پاته شوه.

د 1949 ز کال د جولای د میاشتي په 26 مه د افغانستان دملي شورا دیوې تاریخي غونډي په ترڅ کي هغه ټولي معاهدي د ډیورنډ د کرښې په گډون د برتانوي استعمار په وخت کي چې په زور منل سوي وې لغوه اعلان سوې. د دغې پریکړي په ملاتړ د اپریدو خلکو په یوې لویه تاریخي غونډه کي چې د سرحد د قامونو او قبایلو ډیر مشرانو پکښي گډون درلود، دهند د وپشلو دا پلان چې د سرحد خلکو ته هیڅ حق نه و پکښي ورکړه سوې. په کلکه وغانده او غونډي دټولو نه غوښتنه وکړه چې د پښتونستان په جوړېدو کي سره یو او متحد سې.

د پښتنو ستر مشر پاچا خان چې د برتانیې د استعمار پر خلاف یې اوږدې مبارزې کړي وې د سرحدي پښتنو د جنبش په سر کي ولاړو او د پاکستان له واکدارانو څخه یې د دخپل قام د حق مطالبه کول.

پاکستان له افغانستان سره خپلي اړیکي خرابي او پر افغانستان یې د بهرني تجارت د ترانزیتی مالونو دراوړلو بندیز ولگاوه او د پاکستان له لار افغاني سوداگرو پر مخ بلکل بنده سوه.

پدغه وخت کي د افغانستان او شوروي اتحاد تر منځ هم روابط چندان تاوده نه وه، شوروي نه غوښتل چې افغانستان دي له غربي نړۍ او امریکا سره ښه روابط ولري. شوروي په 1952 ز کال په افغانستان کښي د ملگرو ملتو د هغو

کارپوهانو پر فعالیت اعتراض وکړ کوم چې په شمال کښي يې دتيلو دپلټني کاردملگرو ملتو دتخنیکي مرستو نه په استفادي سره پر مخ بيوه . هغه وخت شوروي حکومت په خپلو تبليغاتو کي په افغانستان کي د اقلیتونو د حقوقو موضوع راپورته کړه ،چې افغانستان دخپلو اقلیتونو پر خلاف عمل کوي .د 1950ز کال دشوروي په دایرت المعارف کي ليکي : دافغانستان دولت یو بورژوا او ملت غوښتونکی دولت دی، پداسي حال کي چې دغیر افغان قومونو لپاره چې په هغه هیواد کي اوسېږي دآزادی او خودمختاری حق نه ورکوي دهند افغانانو دنهضت پلوي کوي او غواړي چې دپاکستان یوه برخه بیله او پښتونستان جوړ کاندې .)) له غیر افغان څخه ددوي هدف بیله پښتنو دانور وړه کې توکمونو دي ،شورویانو هم پر دغه روڼ حقیقت ستر گي پتولي چې داسیمه له افغانستان څخه جلا سوې او په برتانوی هند پوري تړل سوې وه ، له بلي خوا شورویانو د اقلیتونو د حقوقو څخه د دفاع تر نامه لاندې دانه شوه زغملای چې په بغل کي يې دافغانانو قوي اوپر مختللي دولت موجود وي، ځکه يې په افغانستان کي داشان تربگنیو او دافغانانو تر منځ اختلاف ته درنگېدو تر ورځي لمن وهله او اوروسي وارثان يې اوس په هیواد کي دخپلو لاس پوڅو په وسیله کله د فدرالیزم او کله دافغانستاني په نومونو زموږ ورونه قومونه سره ویشي ، شورویانو هیږه کړې وه په هغه نظام چې دعدالت ، مساوات ، او مترقي پر مخ تللي ټولني دجوړېدو شعارونه ورکول کېده په خپله امپراتوری کښي يې دازبکو ، تاجکو ، ترکمنو ، قزاقانو ، چیچین ، اینگوښو ، تاتارو او نورو لږکیو قومونو سره کوم سیاست چلاوه دنړۍ په دغه سیمه کي تر دوي شاته پاته سيمي او قومونه اوس اصلا وجود نلري .

دا دافغانانو سرنوښت او تور بخت دی، په هغه وخت کي دامریکا سره هم اړیکې دومره تودې نه وې، امریکا دپاکستان جوړښت ته ترهر څه زیاته خوش بیننه وه . په 1949ز کال کي دپاکستان حکومت امریکا ته وړاندیز وکړ چې دکمونیزم دسیاسي اغېزو دمخنیوی په منظور امریکا کولای سي دپاکستان په خاوره کښي پوځي اډه جوړه کړي . همدا لامل وچې په 1950ز کال امریکا پاکستان ته اتومي ریاکتور ورکړه پداسي حال کې چې هغه وخت دسيمي ډیرو هیوادوهغه نه درلوده، او همدا شان يې په 1953ز کال دپاکستان سره دپوځي مرستو اعلان وکړ . په واقعیت کښي له همدغه تاریخ نه پاکستان دامریکا په نظامي لومو کي داسي بند او را ښکیل سو چې تر اوسه يې په پاکستان کښي د امریکاسیاسي اونظامي بر لا سي خوندي ساتلې ده . همدا اوس هم دامریکا دملي شورا ځیني جگپوړي چارواکي په ډاگه وايي چې پاکستان په سیمه کي ددوي دهر اړخيزي اغېزې یوه مطمینه ، باثباته پایگاه او تکیه گاه ده .

دبیلگي په توگه کله چې په 1954ز کال داکتوبر په میاشت کي مرحوم داودخان دصدارت پر مهال هغه خپل ورور سردار محمد نعیم خان امریکا ته دپوځي مرستو دتر لاسه کولو په منظور ولېږه دهمدغه کال په دسمبر کي دامریکا دبهرنیو چارو وزیر ((دولیس)) دافغانستان دغوښتني په مقابل کي ولیکل : وروسته له زیاتو څیړنو داسي وپتېیل سوه چې پوځي مرستي به په افغانستان کي پرابلمونه را پیدا کړي . افغانستان باید دوسلو دغوښتلو پر ځای له پاکستان سره دپښتونستان دمسلې پر سر خپله ستونزه حل کړي .

دوي دا په ډاگه ويل چي افغانستان دوي ته كوم ستراتيژيک اهميت نلري اوکه بين المللي شرايط او اوضاع دا ايجاب کړي نو افغانستان به شوري تر خپل کنترول لاندي راولي . دامريکا سياست والو لا ډير پخوا زموږ دهيواد برخه ليک په شورويانو پوري تړلی و، او دستراتيژيکوگټود سيمو په ویش کښي يي افغانستان شورويانو ته سپارلی و. ځکه امريکايانو دافغانستان سره له ډير پخوا دخپلو گټو دساتلو په منظور دوه مخی سياست پر مخ بېوه او تلابی يې کاوه چي خپلي پښې په سيمه کې دخپلو ستراتيژيکي گټو دساتلو په منظور په پاکستان کښي ټينگې کړي . کله چي په 1954ز کال دامريکا جمهور رئيس مرستيال ((نکسن)) افغانستان ته سفر وکړ او دافغانانو لخوا ډير استقبال سو، افغاني چارواکو دهغه سره دافغانانو ستونزي شريکې کړې ، که څه هم دوعده يې وکړه چي دافغانستان په اړوند به پخپل ديدکي نوې کتنه کوي ، مگر کله چي امريکا ته ورسيد نه يوازي دا چي دافغانانو ستونزي يي يادي نکړې بلکي افغانستان يې دامريکا دمرستو جوگه هم ونه باله . ۱۵

که ددغو اسنادو يادولو ته نوره هم ايشاره وکړو دليکني تر توان وزی . په لنډه توگه بايد عرض کړم چي په سلهاو داسي تاريخي اسناد او شواهد سته چي زموږ هيواد دنودو او سړو جگړو په وداران کي دنړيوالو زبرځواکونو دسياسي ، نظامي او اقتصادي گټو قرباني سوې دی . هيڅ يو هيواد هم که هر څومره يې دبشر دوستي ، عدالت ، انصاف او دانسان مقام ته ددرناي نارې سورې وهلي افغان ولس يي لکه دنړۍ نور کمزوري ولسونه تر خپلو گټوقربان کړي دي . يوډير ساده ولي پر ځاي مثل دی وايي : ((وروره خپل جواړي ساته دشکاڼه په قسمو باور مه کوه)) ، وړانديز مي دادی چي افغانان بايد خپلي ملي گټي پخپله درک او له هغو نه پخپله دفاع وکړي ، دملي گټود لومړيتوب حق منل زموږ دهيواد دنيرازۍ يوله بنسټيزو لاملو څخه گڼلاي شو.

امريکا ډير تلابووکړه چي افغانستان په منطقه کي دنظامي پکتونو غړۍ کړي ، مگر افغان ولس تل په بيطرفۍ کي ژوند کړی او دنړۍ دهيوادوسره يې دهمدغه اصل په پيروۍ اړېکي ساتلي دي . دا هم يو دلامل و چي امريکاتل زياته تکيه پر پاکستان کړې او افغانستان يې تر پاکستان قربان کړيدی .

مگر تاريخي واقعيت خو بيا دادی چي دامريکا او پاکستان ددومره دوستانه اړېکو څخه پاکستان زياته گټه پورته کړې ده ، د انکار نه کونکو شواهدواو بيلگوڅخه دا جوته څرگنديږي هر هغه څه چي پاکستان دځان په گټه بولي په هغه کي دامريکا سره قانع دی ، ولي هغه څه چي پاکستاني جنرالانوته زيان رسوي دوي په يوه او بله پلمه دهغو دمنلو نه سر غړولی دی . دا دامريکا دسختوتمندانه مالي ، تخنيکي او مادي مرستواو په افغانستان کي دجهاد په نامه دبل شوي اوربرکت ؤ چي اوس پاکستان دنړي داټومي هيوادو په قطار کي ولاړ دی ، ځکه امريکا او دنړۍ يو شمير هيوادو دشوروي دنفوذ دمخنيوي په خاطر دافغان مجاهدينو په نامه په ميليارډونو ډالر او ډول ډول وسلي پاکستان ته رالېږ لې . پاکستان افغانستان ته حکومتونه جوړول ، او دا دهمدغو مرستو برکت و چي پاکستان او افغانستان دالقاعده دنړيوال ترريستي سازمان په مرکز بدل سو ، دا دی اوس دومره پيسې دالقاعده دسازمان او هغوي درهبرانو دله منځه وړلو په خاطر مصرفيږي چې ډير ژر به يې شمير ناشونی وي . دهمدغو مرستو برکت و

چي پاکستان دهغو په ميليارډو ډالرو د قرضو څخه ځان خلاص کړ کوم چې له بهر نه يې تر لاسه کړې وه . د همدغو مرستو پايله وه چې دا اته پنځوس کاله پاکستاني جرنيلانو د افغانستان په کورنيو چارو کې د بر بندي او پټو لاس وهنو او مداخلونه لاس نه دی اخیستی ، زه به يې دلته بيلگي ددي لپاره راوړم تر څو ښکاره کړم چې پاکستان دامريکا او انگليستان په مرستو د ډيورنډ د کرښې پر سر له افغان ولس سره په کومه کچه دښمني پر مخ بيولې ده .

پدغه اته پنځوسو کالو کې د افغانستان او پاکستان روابطو ډيري لوري ژوري ليدلي ، څو ځله د سفارتخانو او دپلوماتيکي مؤسسو د تړلو تر کچې پوري د اړيکو خراب تيار سېدلې ده . که ددغو ټولو اسنادو او شواهدو لوستونکي عادلانه او بې پرې قضاوت وکړي پدي به اعتراف وکړي چې افغانستان هيڅ کله ندي غوښتی په پاکستان کې د دولتي رژيمونو د ړنگولو تکل وکړي او يا دهغه هيواد په کورنيو چارو کې مداخله وکړي . که همدا لهظه يو لوستونکې ددغو جملو په ويلو سره سوال وکړي چې دا د پښتونستان دمسلې دحل غوښتنه مداخله نه ده ؟؛ غواړم دغه پوښتونکي ته ځواب ووايم نه ! دا مداخله نه ده دا د افغانستان د دولتونو ملي او انرېواله دنده وه او ده چې د ډيورنډ د تښ په نامه کرښې دهاخوا پر تو پښتنواو بلوڅو قومونو د سرنوښت د ټاکلو مسله چې د ډيورنډ دلعتي کرښې پر اساس له خپلې مورنۍ خاورې نه جلا سويدي تل د پاکستان سره په اړيکو کې مطرح وې ، نرېوال بايد دغه ټکۍ ډير جدي په پام کې ولرې اودا هيره نکړي چې تر اوسه د پښتنو او بلوڅو د سرنوښت د ټاکلو مسله لاجمته اولا ينحله پاته ده ، چې د دواړو هيوادو تر منځ يې مناسبات تر تياره سيوري لاندي راوستي دي . تر لمر روښانه واقعيت دادی چې پاکستان هيڅ وخت په افغانستان کې دولس دخوښي حکومت نه دی زغملی ، دا اته پنځوس کاله يې دامريکا او خپلو نورو پلويانو په مرسته زيار ايستی چې په افغانستان کې داسي يو ځواک قدرت تر لاسه کړي کوم چې بيله کوم دليل او برهان څخه د پاکستان هرامر ورته د قبول وړ وي .

اخځليکونه

- ۱/ تاريخ مختصر افغانستان 300 او 301 مخونه.
- ۲/ غوث خيبري پښتانه د کلتوري ښکيلاک په زخځيرونو کې 154 مخ
- ۳/ عبدالرحمن تاج التواريخ لومړۍ او دوهم ټوک - 157 158 مخونه
- ۴/ همدا اثر 159 مخ
- ۵/ غبار افغانستان در مسير تاريخ 688 مخ
- ۶/ عبدالرحمن همدا اثر 421-422 مخ
- ۷/ د عبدالرحمن تاج التواريخ لومړۍ دوهم ټوک دوهم ټوک 417 مخ
- ۸/ دخپلواکۍ جگړې، مولوي ظاهر شاه وزير 22-21-20 مخونه
- 9/ د عبدالرحمن همدا اثر 420
- ۱۰/ د شلمې پېړۍ تر نيمايي د افغانستان د بهرنيو اړيکو تاريخ لودويک اډاميك ليکنه، د ډاکتر نثار احمد ژباړه 172 مخ
- ۱۱/ مروت، فضل الرحيم، په افغانستان کې دکمونيزم ظهور او تکامل 273 مخ
- ۱۲/ عبدالرحمن پژواک خپل پښتونستان 48 مخ
- ۱۳/ BBC 2006.04.06 /
- ۱۴/ همدا اثر
- ۱۵/ پولاد افغانستان او امريکا 148 مخ
- ۱۶/ همدا ډول ديوري کوزنتس له کتاب، جنگ و جاسوسي در کابل، دري ژباړه، 2003 م کال څخه هم استفاده شوېده.

دوهمه برخه

د پاکستان او افغانستان تر منځ د ډیورنډ د کرښې پر سر دا اختلاف پایلي.

تاریخ شاهد دی. دی هر وخت چې زموږ په هیواد کې هر مثبت اوښتون راغلی، او یا په نړیواله کچه د افغانستان نړیواله علائق غښتلي سوي پاکستان ته د زغم او منلو وړنه دي گرځېدلې. او سمدستي یې په مداخلو او لاس وهنو پیل کړی دی. غواړم د پاکستان څرگنده لاس وهنو ته د مرحوم داودخان تر کودتا وروسته لنډه کتنه وکړم.

کله چې په افغانستان کې د 1973 زکال د جولای په 17 ورځ د چپي پوځي افسرانو په غوښنه ونډه سردار محمد داودخان په داسې وخت کې چې محمد ظاهر شاه په ایتالیا کې و دولتي واک تر لاسه کړ، هغه د گوند د مرکزي کمیټې د پرېکړې په اساس په افغانستان کې جمهوري نظام اعلان او خپله یې د جمهور ریس دنده پر غاړه واخیستل. خلکو ته د خطاب په وینا کې یې چې دراديو افغانستان له لاري خپره سوه د خپل دولت دراتلونکي کړنلاريزو کړنو اساسي ټکي افغان ولس ته اعلان کړې، هغه پخپله دغه بیانیه کې د پاکستان سره دروابطو په هکله داسې وویل: ((له پاکستان سره درېکړه باید ووايو چې دا یوازنی هیواد دی چې د پښتونستان د مسټلي پر سر ورسره اختلاف لرو او تر اوسه یې په حل نه یو بریالي سوې. زموږ دایمي کوښښ به د پښتونستان د قضیې د حل لپاره دوام وکړي)). سره له دې چې داودخان د خپل انقلاب ملگري یوازي وطنپال وبلل، د کین لاسو موجودیت امریکا او غربي اروپا ته داندېښني وړ و، بینالمللي عکس العملونه هم متفاوت و. پاکستان دهغه دښمنی او اختلاف پر اساس چې له مرحوم داودخان سره یې دهغه د صدارت له وخته لاره د امریکا او غربي نړۍ په اشاره سمدستي په دي بهانه چې گویا دهغه سره کمونستان ملگري دي او دهغه حکومت یو شوروي پلوه رژیم دی. پټو او برېښو لاس وهنواو مداخلو ته ملا وتړل؛ غربي نړۍ او امریکاه نه غوښتل چې په سیمه کې دي د شوروي سیاسي اغېزې وده وکړي.

سره لدې چې د نړیوالو اړیکو په نورمونواو اصولوکوم چې داودخان ته یې دیو ولسمشر په صفت دا حق ورکاوه چې د کوم هیواد سره څه ډول اړیکې وساتي تر هر چا ښه پوهېدل. له بده مرغه د ملگرو ملتو د سازمان هغه پرېکړې چې یو هیواد په بل هیواد کې دهیڅ ډول مداخلې او لاس وهني حق نلري د کاغذ پر مخ لیکل سوي بيله دېنه چې عملي بڼه غوره کړي دهغه سازمان د فټرونوپه الماریو کې پرتې دي. تر کومه ځایه چې د پرېکړو پلي کول لازمي بڼه نلري، سوپر پاور هیوادونه دخپلو سیاسي، اقتصادي او پوځي موخو د سرته رسولو لپاره د کمزورو هیوادو په وړاندې هر کاره چې گټي یې وغواړي سرته رسولای سي. افغانستان دیو کمزوري هیواد په توگه د پاکستان دهغو بر بڼو مداخلو او لاس وهنو ښکارسو چې پایلي یې تر اوسه لا ندې څرگندي.

د ذوالفقار علي بوټو په وخت کې د افغانستان او پاکستان اړیکو بل رنگ واخیست. د پاکستان چارواکو وخت غښمت و باله او د داودخان پر خلاف یې تبلیغات غښتلي کړه، له کودتا څخه دوي ورځي وروسته د جولای په نولسمه نیټه د کراچي راډیو په یوه خبر کې راپورکي وویل سوه، چې په افغانستان کې د جولای په اولسمه دیوې نښتې په ترڅ کې

يو زيات شمير كسان وژل سوي دي ، دورستيو راپورونو له مخي په كابل كي مارشل لا اعلان سوېده ، دافغانستان پولې تړل سوي دي ، د كابل هوايي ډگر تړلې دى او دخلكو پر گرځېدو بنديز لگول سوي دى . اسلام آباد دافو هاتو په خپرولو پيل وكړ ، چي داود خان كمونست دى او په افغانستان كي اسلام د خطر سره مخامخ دى . دلوبديځو مطبوعات او دډلييزو رسنيو وسايل هم لدې ډنډورې سره يو ځاي شول او داودخان يې روسي پلوه باله . په لندن كي ، دلندن تايمزورځپاڼي وليكل چي دپښتونستان مسلي ته په اشاره سره ((...داودخان يو زور زخم بيا راسپخولي دى ...)) ، پدې پسي دفرانس پريس اژانس (AFP) راپور وركړ چي دافغانستان نوي رژيم ((...له افغانستان څخه دټولو پاكستانيانو دسمدلاسه ايستلواو وركړې دى ...)) ، پاكستاني چارواكو په ډير محافظو كي پدي هكله بحثونه كول چي په 1971ز كال كي هند وستان له پاكستانه څخه بنگله ديش غوڅ كړ ، اوس افغانستان غواړي چي دورسانو په مرسته پاكستان تجزيه كاندي . دا تبليغات پداسي حال كي شروع سول چي د داودخان دقدرت لومړۍ ورځي وې ددغو تبليغاتويوازي لامل يې د داودخان په لومړۍ بيانېه كي دپښتنو او بلوڅو دسرنويشت دټاكلو او دهغي دعادلانه حل يادونه وه .

دير وخت لانه و تير سوي چي ذوالفقار علي بوټو په افغانستان كي دجمهوري نظام دنسكورولو لپاره په يو لړ عملي گامونو پورته كولو لاس پوري كړ . دمجيد كلكاني په مشرۍ يوي ډلي د((ستم ملي)) په نامه له يوي بلي ډلي سره په گډه چي د ((سازمان انقلابي مردم افغانستان)) نوم وركړه سوي و دبوټو دحكومت لخوا ورسره اړېكې ونيول سوي او دهغوي د پوځي روزني لپاره يي دكرنبي ها خوا كمپونه پرانيستل . په اخوان المسلمين مشهوره يوه بله ډله چي په افغانستان كي يې فعاليت كاوه هم بوټو تر خپلي حمايي لاندي ونيول ، دا ډله چي د((جوان مسلمان)) او ((اسلامي نهضت)) په نامه يادېده دكابل پوهنتون دشرعياتو پوهنځۍ درئيس پوهاند غلام محمد نيازي په مشرۍ د په اصطلاح ((كمونستانو)) پر ضد په زوره وركړ او څرگند فعاليت كي لاس لاره ، د((جوان مسلمان)) گوند په 1974ز كال كي دداودخان دحكومت پر خلاف يوه پاڅون كي برخه لرل . داودخان پر دغه حركت مرگوني گذار وكړ ، دپوهاند نيازي په گډون دوه سوه كسان ونيول شول ، برهان الدين رباني ، احمدشاه مسعود ، او گلبدين حكمتياريو په بل پسي پاكستان ته وتښتېدل ، او هلته دپاكستان دآي ايس آي ، او سي آي اې تر گډي لارښووني لاندي يې دنوروځوانانو په تر بيه لاس پوري كړ . ددي موضوع په هكله سيد قاسم رښتيا دخپل كتاب ، ((خاطرات سياسي سيد قاسم رښتيا 1932-1992)) په 427مخ كي ليكي چي ((البته تفصيل واقعه را اكثر هموطنان اطلاع دارند كه در واقع به ابتكار ذوالفقار علي بوټو صدراعظم پاكستان توسط گروههاي اسلامي وابسته به جماعت اسلامي پاكستان حمله عليه رژيم متمايل به شوروي سردار محمد داود صورت گرفت .)) دبي بي سي خبريال جيورج اراني چي په 1986 او 1988 كي يې په پاكستان كي دننده لرل دافغانستان په اړه خپل كتاب په 132مخ كي ليكي چي ((بوټه په 1973ز كال نه راپدي خوا تبعيدي افغانانو ته چي هدف يې همدا درباني ، احمدشاه مسعود او گلبدين ډلي دي مالي او اكملاتي مرستي وركولي ، هغوي ته اجازه وركړه سوه چي په پېښور كي خپلي قرار گاوي پرانيزي ، او گام په گام دپاكستان لخوا تمويل كيده)) . نصيرالله بابر يو ځاي وايي ((د افغانستان په يو شمير ولايتونو كي دبغاوت دشروع په ترڅ كي بوټه داود

ته پيغام واستاوه ددي نغاوت گن شمير له هغه سره (په افغانستان) کي دملاتړ دنشتوالي له کبله ناکامسول)). د پاکستان د ډيپليزورسنیو لخوا د پنځشیر د پيښي په اړه د کراچي راډیو په یوه راپور کي وویل سوه چي د پنځشیر په سیمه کي چریکان اوس غرونو ته وختلي ... داووسو په شاوخوا کي قومي لښکر د جولای په 22 نیټه پر دولتي پوستو پر دولتي دفترانو یرغل وکړ او زیات شمیر دولتي پولیس یې وژلي دي، د تلفاتو دقیق شمیر ندی. معلوم ویل کیږي چي د شپږ سو تنو په شاوخوا کي به وي.

ددوي داغه ماته او د داود خان لخوا ددوي خپل ددي باعث وگرځیده چي رباني او گلبدین پر دو ډلو سره وویشل سي، رباني د جمعیت اسلامي او گلبدین د حزب اسلامي په نامه گوندونه جوړ کړه او د پاکستان د آی ایس آی په لار ښودنه د افغانستان پر ضد په فعالیت بوخت سول. دغه تنظیمونه چي د شوروي تر تېري وروسته یې شمیر په پاکستان کي اوو او په ایران کي نهو ته ورسید له هغو اولنیو پوځي ښوونو له کمپونوڅخه د پاکستان حکومت له دوي نه دخلک دموکراتیک گوند د حاکمیت پر خلاف، افغانستان ته دروسانو تر راتگ وروسته درسانو پر ضد، بیا پخپله درباني، گلبدین، سیاف، خالص، مجددی، گیلاني پر ضد تر هغه وروسته د طالبانو او دادی اوس دکرزي د حکومت پر خلاف دهغو نه کاراخلي. هغه زور پلان زړې موخي، زور تیاتر، ولي تنها د دغه تیاتر لوبغاړي په وخت او زمان سره د پاکستان او امریکا د استخباراتي ادارو لخوا بدل سوي دي.

دمرحوم داود خان په مقابل کي د اسلام څخه د دفاع په نامه حرکت موخه په افغانستان کي د پاکستان لپاره د جمهوري نظام او مثبت تغیرتو مخ نیوی و، له بلي خوا داودخان د پخوا نه له پاکستان سره د ډیورنډ د کرښي پر سر دښمني درلوده، داودخان د صدارت په وخت کي و چي د پاکستان پر ضد د عمومي سپر بری اعلان وسو. دا خل بیاد داودخان او پاکستانی چارواکو تر منځ د پښتنو او بلوڅو د سرنویشت پر سر تاوتریخوالی داسي لوړي کچي ته پورته سو، چي دامریکا مجبوره سوه د سعودی عربستان او ایران د پاچا هانو او نورو هیوادو په مرسته د افغانستان او پاکستان تر منځ دنورمالو روابطو درامنځته کیدو تلابونه شروع کړه، داسي فکر کېده چي ددغو دو هیوادو د پاچاهانو او مشرانو د تلابی په پایله کې به د پاکستان او افغانستان روابط ده مخامخ دښمنی له بهراني حالت څخه د سیاست ډگر ته راووزي او د سیاسي روابطو په لرلو سره به دښو اړیکو په رڼا کي د ډیورنډ د کرښي د برخلیک په هکله د یوي تاریخي پرېکړي پر سر سره موافقي ته ورسېږي. په 1976 زکال د جون په میاشت کي د پاکستان صدراعظم ذوالفقار علي بوټو وهڅول سو کابل ته سفر وکړي، هغه دخپل سفر نه مخکښي خان عبدالغفار خان چي د خان ولي خان اونشل عوامي پارټی نور غړو سره یې په 1975 زکال د فبروري په ((8)) نیټه د پېښور په پوهنتون کي په یو بمی چاودنه کي د حیات محمد شیرپا او اودهغه ورسره اتلس ملگرو له منځه تللو نه وروسته زنداني کړی. وله زندان څخه خوشي کړ.

عبدالصمد غوث چي دمحمد داود خان او ذوالفقار علي بوټو په مذاکراتو کي حاضر و لیکي ((داود خان بوټو ته وویل چي ځینی هیوادونه د پاکستان او افغانستان په دوستی خوشحاله نه دي، که څه هم داودخان دکوم هیواد

نوم وانه خيست ولي هدف يي شوروي اتحاد و. داودخان دا هم وويل چي ځيني پاكستانيان په دې عقیده دي چي مور دپاکستان وړانول غواړو، دا حقيقت نه لري ولي چي مور په خپل څنگ کي يو قوي پاكستان غواړو. داودخان دا هم وويل چي دخان عبدالولي خان په شمول دصوبه سرحد ټول پښتانه نه غواړي چي ددوي سيمي دي دپاکستان څخه بيلي سي. دوي دپاکستان اساسي قانون ومانه اودپاکستان په انتخاباتو کښي يې برخه واخيسته او مور ددوي دغه عمل تائيدوو)). زما په عقیده دا دمرحوم داودخان خپل شخصي نظر و او ځانته يې څرنگه چي جمهور رئيس و د ((مور)) خطاب کړی دی، ځکه داودخان هم کابل ته دبوټهو تر راتگ دمخه دافغانانو له کومو استازو سره په دې هکله مشوره نه ده کړې، دا چي په رښتيا هم دغو پښتنو قانون منلی او په ټاکنو کښي يې برخه اخيستې او دا اوس هم برخه اخلي، دا يو تاريخي ضرورت دی. ځکه دوي مجبور دي چي دا کار وکړي؛ ولي ددغو ټولو کړنو سره ددغه سيمي دغوځ اکثريت ولس پرېکړه په دې هکله چي دوي غواړي دپاکستان سره پاته سي نشته، عمده او لانجمنه مسله هم داده چي دغه ولس ته په واقعي بڼه په يوه دموکراتيکه فضا کي بېله مستقيمي او غيرمستقيمي مداخلې او تائير ښندنوواک ورکړه سي چي خپل برخليک په خپله وټاکي.

دپاکستان صدراعظم بوټهو داود خان ته وويل ((زه په دې خوشحاله يم چي دافغانستان مشر په خپلو خبرو کي پر پاكستان باندي دارضي ادعا خبره ياده نه کړه)). درنو لوستونکو تاسو دا کوچنی کرښه ښه دقيقه ولولئ بوټهو هم پدي پوهيږي چي ارضي ادعا خو سته، ولي دا چي دا و د خان ياده نه کړه نو دی ډير خوشحاله دی او هغه ته يې گويا کورودانۍ ووايه.

دبوټهو دسفر په پاي کي ددواړو هيوادونو تر منځ يوه گډه اعلاميه لاس ليک سوه. په دغه اعلاميه کي دا اختلافونو حل دباندونگ دکنفرانس دگډژوند دپنځو اصولونو پر نښا غوښت سوی و. ځيني تاريخ پوهان پدې نظر دي چي دبوټهوکابل ته پدغه سفر کي دافغانستان ته دپاکستان له کراچي بندر څخه دتجارتې مالونو دترانزيت په توگه دمالونو دورلو راولړلو پر سر خبري سوي دي او بوټو دنړېوالو هغو نورمونو په اساس په وچه پوري تړلي هيوادونو ته حق ورکوي د هغه همسايه هيوادد بندرواوخاوري له لاري چي بحر ته لار لري خپل ټول مالونه دترانزيت په شکل خپل هيواد ته راولړي پر مسله تر مذاکراتو وروسته موافقه ښودلي ده. که څه هم پدې هکله نږدې درو پنځوس کاله پخوا (1950زکال) داسي يوه موافقه دپاکستان او افغانستان تر منځ لاس ليک سوې ده، خو تر ننه پوري پاكستان دغه موافقي ته وفادراندي. پاته سوی، کله دترانزيت مالو دورلو راولړلو لپاره ليست جوړه وي او کله بيا دوه يا درې قلمه شيانو ته اجازه ورکوي ځيني وخت دټولو نړيوالو نورمونو خلاف دافغانستان دسوداگرو پر مخ بندر تړي، دځينو خبري رسانو په خبر دافغان سوداگرو هغه مالونه چي په 1980 او ياتر هگه وروسته دکراچي بندر ته رارسېدي يو زيات شمير يې تر اوسه هلته په کانتينرونو کي پراته دي دا چي دغو افغان سوداگرو ته زيان رسېږي پاكستاني جنرالان او صدراعظمان يې پر وا نه لري. داودخان په 1976زکال داگست په شلمه دڅلورو ورځو لپاره پاكستان ته رسمي سفر وکړ. په هغو مذاکراتو کي چي دسيد وحيد عبدالله او عزيزاحمد تر منځ وسوې، عزيز احمد داسي

پشنهاد کړی وچي که پاکستان دپښتنو او بلوڅو مشران دبنديخاني څخه ازاد کړي، آیا دهغه په مقابل کي افغانستان دډيورنډ کرښه په رسمیت پېژني؟ او دپښتونستان تر موضوع تېرېږي؟ په پای کي داسي فيصله وسوه چي په اوسنۍ گډه اعلامیه کي دي دکابل داعلامیي تاید وسي. عبدالصمد غوث دافغانستان سقوط 146مخ ددغو ودارو سفرونود پایلو څخه خلکو داسي ارزو لرل او فکر يي کاوه چي ددواړو هیوادو تر منځ به اړیکي ښه سي. خو د1977زکال دجون دمیاشتي پر پنځمه ورځ دجنرال ضیاالحق لخوا په پاکستان کي پوځي کودتاوسوه او ددواړو هیوادو تر منځ تماسو نه پرې سول. مگر امریکا تر حه مودې وروسته ضیاالحق وهڅاوه چي دشوروي دنفوذ دمخنيوي په خاطر افغانستان سره ښه روابط وساتي، په همدې اساس جنرال ضیا د1977زکال داکتوبر په میاشت کابل ته سفر وکړ او دسفر په وخت کښي يې داود خان ته پاکستان ته دسفر بلنه ورکړه. په دغه وخت کي چي جنرال ضیا دبلوڅو او پښتنو ټول بنديان ازاد کړي و د1978زکال دمارچ د میاشتي پر پنځمه نیټه داودخان پاکستان ته سفر وکړ. داود خان دپښتنواو بلوڅو دمشرانولکه، خان ولي خان، غوث بخش بیزنجو، عطاالله منگل، او خیر بخش مري سره دجنرال ضیاالحق په مخ کي لیدنه وکړه. د داودخان دسفر په وروستۍ ورځ دپاکستان خارجه وزیر آغاشاهي افغاني هیئت ته یو لیکلی متن دامضالپاره وړاندي کړ چي په هغه کي لیکل سوي و، ((افغانستان دډيورنډ کرښه په رسمیت پېژني، افغانستان دپښتونستان تر ادعا تېرېږي، دواړه هیوادونه به یوډبل پر ضد پروپاگانډ نه کوي، دواړه هیوادونه به یو ډبل سره اقتصادي مرستي کوي)). سید وحید عبدالله ددغو مطالبو په هکله آغاشاهین ته وویل چي افغانستان ددغه لیک نور مطالب مني ولي ددغه لیک لومړۍ دوه ټکي باید دافغانستان دلوي جرگي له خوا تصویب سي. په پای کي دمحمد داود او جنرال ضیاالحق داسي موافقه وسوه چي داعلامیو پر ځای باید دواړه هیوادونه یو پر بل باندي اعتماد وکړي.

دمارچ دمیاشتي په اتمه نېټه داودخان په یوه مطبوعاتي کنفرانس کي برخه واخیستل، ده دیوه خبريال ددي پوښتني په جواب کي چي آیا د ده او جنرال ضیا تر منځ دډيورنډ دکرښي په هکله خبري سوي دي او که یه؟ داود خان په جواب کي وویل، ((ما او جنرال ضیا پر ذیعلاقه ټولوموضوعاتوباندي خبري کړي دي چي هر موضوع به په خپل وخت کي ددواړو هیوادو تر منځ حل سي)). عبدالصمد غوث هغه اثر 146 مخ

زمورمنلی. شاعرگل پاچا الفت وايي: ((ښه سړۍ چي دبدانوسره منل سي دده فکر دهغو فکر کي حل سي))

زه پدې عقیده یم چي دپاکستان دکورنیو چارو پخوانۍ وزیر جنرال بابر دپژواک دخبري اژانس سره په مرکه کښي دداودخان داخبر ه تکراره وي کوم چي خبرلوڅ ته یي کړي ده ممکن هلته یي هم آغاشاهي ته دا خبره کړې وي. داودخان دخپل واک په لومړیو وختو کي دشوروي سره ښه روابط لرل مگر امریکا ته دا دمنلو وړ نه و، له هري خوا یي پر داودخان فشار راوړی چي دروسي سره خپلي اړیکي ضعیفي کړي، په دې خاطر یي دایران او سعودي پاچاهانو ته دنده سپارلي وه او همدا شان دمصر جمهور رئیس انور السادات پدې گمارل سوی و چي داودخان له شوروي سره دښو اړیکو نه واړه وي. هغه ددغه کار په سرته رسېدو بریالی سو دداودخان روابط دروسی سره ساړه شوه.

د جمهوریت په دوهم کال یې د شورې پلوه ټول هغه کینې اړخه کودتاچیان چې دی یې واک ته رسولی و له دولتي څوکیو گوښه کړه، او دهغو ځای د امریکا او غربي اروپا پلویانو ته ورکړه سو. دا هغه وخت دی چې افغانستان د نړۍ دمخالفو دو زبرځواکو دمبارزې او سیالی میدان وگرځېد.

په دې وخت کې دساره جنگ سر وبادونو سره هرڅه له منځه وړل او نړۍ ددو زبرځواکو دسیاسي اغیزو او اقتصادي گټو دترلاسه کولو په خاطر ټوله نړۍ په زور یا رضا پر دو برخو وپشلې وه او هغه چې ځانته یې بیطرفه وایه هغه مجبورېده چې یو طرف ونیسي.

زه فکر کوم دډیرنډ دکرښې ددواړو خواوو پرتو قومونوداسې تور بخت دی، کله چې دا کرښه لیکل کېده عبدالرحمن خان یو خو خپل واک ساته او بل دمسیدو او وزیرو څخه خفه و، هغه وخت چې داود خان ددې مسلي دخل تکل وکړ امریکا وتوانېدل د داودخان په مقابل کې د شوروي رهبر بریښنیف دځان غوښتني سیاست دښکاره کولو څخه دومره گټه پورته کړې چې هغه هم نور ونه غوښتل له غربي نړۍ، امریکا، ایران او پاکستان سره اړیکې خراب کړي ځکه یې وویل ددواړو هیوادو تر منځ باور اساسي خبره ده او کوښښ یې شروع کړ چې دپاکستان سره خپل اړیکې داوستانه کړي دا چې داودخان به بیا بل وخت څه کول او دډیورنډ دکرښې په هکله یې څه پلان لاره متاسفانه څوک نه دي خبر، ځکه دخپلو پټو پلانو په هکله هغه دهیچا سره راز نه دی شریک کړی. واک ته ورسېد هغه هم ډیر ژر دنورو هیوادو تر سیاسي تاثیراتو لاندې راغلی، امریکا وتونیدلای سوه دمختلفو لارو هغه هیوادونه چې پخوا یې په افغانستان کې اقتصادي سرمایه گذاري نه کول په پانگه اچونه شروع کړي، او له بلي خوا دافغانستان په اړوند د شوروي اتحاد سياسي تگ لاره داسې وه چې بل هیڅ هیواد ته یې اجازه نه ورکول چې دافغانستان سره نږدې سياسي، اقتصادي او فرهنگي اړیکې ولري، دپوځي اړیکو په هکله فعلا څه نه وایم چې موضوع اوږده نسي.

دبېلگې په توگه کله چې په 1977ز کال کې داودخان مسکو ته سفر وکړ، په یوه غونډه کې بریښنیف د شوروي مشر له داودخان څخه تپوس وکړ چې آیا دا رښتیا ده چې تاسو له امریکا څخه مشاورین غوښتي دي؟ داودخان په متأ ثراو لوړ آواز بریښنیف ته په جواب کې وویل، زه دیوه آزاد هیواد دجمهور رئیس په توگه هیچاته دا حق نه ورکوم چې زماڅخه داسې پوښتنه وکړي، او له غونډې ولاړ سو. بریښنیف دداود خان دخدای په امانۍ لپاره هوایي ډگر ته ورغلی تر څو هلته خپله خبر ترمیم کړي، مگر دغه لیدنه ډیره لنډه یعنی پنځه دقیقې وه او هلته دمهمو خبرو مجال پیدانسو. تر دغه وروسته ددواړو هیوادو په اړیکو کې ډیر زیات سوږوالی راغلی او پایله یې داسوه چې داودخان دایران، پاکستان او دنړۍ دنورو هغو هیوادو سره چې دروسې مخالف وه په زیاته علاقه غوښتل ښې اړیکې ولري؛ دغه وخت دی چې داودخان پاکستان ته سفر کوي، دسفر جریان مي مخکښي ولیکه. یوه خبره غواړم ووايم چې له بده مرغه زموږ په هیواد کېني دهغه غروپر اساس چې افغانان یې لري له عادي خلکو نیولې، سياسي گوندونو، دولتي چارواکو او ددولت مشرانو، (له شاه نه تر گدا) پوري دافغانستان دملي گټو په مفهوم یا پوه سوي نه دي او یایي نه دي غوښتي چې له ملي گټو نه په میرانه دفاع وکړي، تل یې وطن تر هغو گټو قربانکړی چې دوي غوښتل

او دډير غټو مسایلو سره یې احساساتو پر بنیاد برخورد کړی دی . نړیواله وضعه او په افغانستان کې سیاسي حالت داسې راجوړ سو چې د مرحوم داودخان حکومت ډیر دوام ونکړ ، تر هغه ورسته په افغانستان کې د 1357 ش کال د ثور په امله ورځ دافغانستان د خلق دموکراتیک گوند دیو وسله وال پاڅون په پایله کې واک تر لاسه کړ ، څرنگه چې دغه گوند سیاسي او اډیالوژیکي اړیکې له شوروي اتحاد سره وې ، او نړۍ چې پخپله د شوروي او امریکا په خوښه پر دو قطبو ویشل سوې وه افغانستان په شرقي قطب کې واقع سو ، ما مخکښې هم د امریکا د حکومت هغه یوه نظر ته چې دافغانستان په اړوندیې ددوي پالیسي ښکاره کول ایشاره کړې وه چې دوي ویل اوس افغانستان موږ ته ستراتیژیک ارزښت نلري اوکه شرایط تقاضا وکړي نو شوروي به افغانستان تر خپل کنترول لاندې راولي .

د پاکستان تبر ته خدای لاسۍ ورکړ ، موقع ځکه غنیمت وه چې د پاکستان په دغه شوم پلان کې چې په افغانستان کې ددوي په اصطلاح د کمونستانوسره مبارزه او اسلام دشوروي له تعرض نه په ژغورلو کې اروپایي هیوادونه او امریکا هم خپله تیاري او علاقه وښودل . د امریکا لپاره د اسلام او افغانستان مسله دومره مطرح نه وه ځکه دوي پخپله عیسوي مذهب دي ، دهیڅ منطقو له مخې عسویان د اسلام د پیاوړتیا لپاره ځانونه مکلف نه بولي اونه هم ورسره علاقه لري ، داهم باید ووایم چې پاکستان ته هم د اسلام او پر افغانانو باندې د سرو لښکرو د تیري مسلي هیڅ ارزښت نه لاره او نه یې پر افغان ولس زړه خوږېدی . دغه افسانه چې روسانو غوښتل د پاکستان له خاوري دهند سمندرته ځان ورسوي دډيرو لپاره ځکه دقبول وړنه ده چې شورویانو هیڅ وخت دا نه غوښتل د امریکایي پوځ سره مخامخ په جگړه کې وجنگېږي . پاکستان له ډیر پخوا نه په سیمه کې د امریکا د ستراتیژیکو اغېزو د مرکز په توگه پېژندل سوی و او شورویان پدې ښه پوهېدل چې په هیڅ قیمت هغوي د پاکستان پر خاوره تعرض نسي کولای ، دوي البته لکه دافغانستان د تاریخ په اوږدو کې غوښتل چې په افغانستان کې بل هیواد لکه امریکا او یا د امریکا پلوی هیواد غوښتن سیاسي ځای ونه لري ؛ په ساده الفاظو افغانستان روسانو هغه پوله گرځولې وه چې له هغې نه بل هیواد د پخواني شوروي په جمهوریتونو کې دنفوذ امکان نه دی پیدا کړی . په دغه وخت کې چې په نړۍ کې سوږ جنگ اوج ته ورسېد ، د زروي وسلو ، دلیري او نږدې واټن دویشتلو د پرمختللو توغندیو او عصري جنگي الوتکو د جوړیدو پر سر رقابت ودمره غښتلی سو چې درونالد ریگن په وخت کې دستورود جنگ په نامه پلان طرحه سو ، پر گرینادا د امریکا لخوا حمله وسول ، هره لهظه کیوبا ، نیکاراگوا ، جنوبی یمن ، ویتنام ، لاوس او کمپو چیا تر تحدید لاندې وه ، د بې پرې هیوادونو نړیوال سازمان او داسلامي کنفرانس هیوادونو سازمان د دواړو زبرځواکو د ځان په پلوې داستعمال په خاطر تر فشار لاندې راوستی ؛ او له بلي خوا په افغانستان کې د سیاسي حاکمو کړیو په منځ کې اختلاف ، او د حاکم ځواک عملي تیر وټني شورویان وه دې ته وهڅول چې په افغانستان کې د عملي شته والي په صورت کېښي دنورو هیوادو دنفوذ مخه ونیسي ، او داسې څوک دواک پر گدی کېښي چې بيله قید او شرطه نه دشورویانو خبره ومني ، د همدغي موخي دسرتو رسېدو په خاطر چې شورویانو په منطقه کېښي دخپلو گټو دساتلو یوازنی لار گڼلې وه د 1979 ز کال د دسمبر په اوه ویشتمه نیټه دټولو نړیوالو نورمونو خلاف یې دافغانستان پر حریم دپوځي تیري په پایله کې ببرک کارمل چې هغه وخت په شوروي کېښي ودکابل پر تخت کېښناوه . پاکستان دشوروي ددغي تاریخي

تیرونتي څخه په استفادې سره غوښتل ددغه امکان څخه په گټه پورته کولو سره خپل شوم پلانونه چې دافغانانو پر سرسياسي تجارت ، دهیوادورانه ونه او دافغان ولس دابد لپاره کمزوری کول و .

دپاکستان داستخباراتو یو جگپوری چارواکی ډگروال یوسف چې د1980راپدې خوا دآي ایس آی معاون او او دافغانستان دځانگي د رئیس په توگه دنده لرل په خپل ((فاجعه قرن ما)) نومي کتاب کي د افغانستان سره دپاکستان ددښمنۍ نه ډکو پلانونو څخه چې خپله یې هم په دغه تاریخي خیانت کي برخه درلوده داسي پرده پورته کوي او لیکي:

ما دافغانستان دځانگي دمسؤل په توگه مجاهدینوته پوځي ښووني تر سره کولې ،همدا شان مي هغوي په وسلو سمبالول ، دهغوي دعملیاتو دځاي ټاکلو او دعملیاتو لارښوونه مي پر غاړه لرل . هغه یو بل ځاي لیکي ،زموږ (پاکستان) موخه دا وه چې اهسته اهسته افغانستان اورته ور وغورځوو . . . . ،جالبه اودپاملرني وړتکي دي ؟ ولي پاکستان او دهغي جاسوسی شبکي غوښتل چې افغانستان دجگړي په اور کي وریت کړي ؟

امریکا او دهغه غربي ملگروپه ټوله نړۍ کښي د زیات شمیر اسلامي او عربي هیوادو په ځانگړي توگه سعودي عربستان ،منځني اسیا هیوادو او پاکستان په مرسته دشوروي پر خلاف جگړه داسلام په خطر کي دی . تر نامه لاندې چې په 1980زکال کي پیل سوه توده ساتل ؛ددوي اساسي موخه پر شوروي باندي سیاسي ،پوځي فشار او هغه د افغانستان په جگړه کي ښکیل ساتل و ،تر څو امریکا له شوروي نه دویتنام غچ (انتقام) و اخلي ، امریکا او غربي هیوادو ته داسلام ددفاع مسله مطرح نه وه او نه ددغو هیوادو دولتي چارواکو ته په قانون کي دا واک ورکړه سوی دی چې داسلام دغښتلتیا لپاره دي په میلیارډونو ډالره مصرف کړي ،افغانان باید دغه اساسي ټکي ته تل پاملرنه وکړي .

دښاغلی وړاندي اقرار کوي او لیکي ما په 1983زکال کي ((لس زره ټنه وسلې او مهمات))تر لاسه کړه ، دوسلو دا اندازه په 1987زکال کي ((65زره ټنو)) ته ورسېده ،ما دا وسله هغه چاته زیاته ورکول کوم چې په افغانستان کي یې زیاتي خرابې تر سره کولې . زه پدغه خبره باور نلرم چې دوي دټولو وسلو او مهماتو څخه چې دپه اصطلاح جهاد داور دلگونکو لخوا دوي ته لیږل کېدې په((سلو کي شل)) دپاکستان دپوځ په نامه اخیستی . جالبه خو دا هم ده چې دوي دا حق پخپله ځانته بیل کړی و ،او ولي شل په سلو کي؟؟؟ .

ډگروال یوسف خان اعتراف کوي چې دوي یوازي د1983زکال څخه تر 1986زکال پوري دمجاهدینو ((80زره)) کسانو ته پوځي ښوونه کړې ده . نوموړی وايي په افغانستان کي داور دللمبو دساتلو ورځنۍ مصرف نږدې څلوېښت میلیونه ډالره و که داومنو دې ټکي ته رسېږو چې دافغانستان په سوځولو کي په دا دولس کاله کي تر ((150))میلیارده ډالره زیات مصرف سوی دی . پداسي حال کي چې زموږ دا وړوکی هیواد په دغو پیسو څو ځله داروپا تر هر هیواد ښایسته جوړید اي سو !!! . دا چې پاکستاني پوځیانو دخپلو تر بیه سو نوکرانو سره دعملیاتو

دکنترول لپاره دټولو بین المللي نورمو نو خلاف زموږ هیواد ته پر خپل سرسفر ونه کول او یابې جعلی فلمونه جوړول تر څو نړېوالو ته ددوي په خوښه بازي ورکړي، هغه څه دي چې زیات افغانان ددغه شان غولونکو نندارو شاهدان دي.

دا معاون صاحب وایي: کله چې شورویانو پریکړه وکړه چې خپل وسله وال پوځونه له افغانستان څخه وباسي امریکا ته دا ډار پیداسو چې اسلامي فنډمنتالیست گلبدین حکمتیار دیوه بل خمیني په څیر صحنې ته رانسي، په همدې خاطر یې خپلې مرستې پر مجاهدینوو درولې، او دیوې نوي طرحې او پلان دپلې کولو په فکر سول. ددغې لیکنې څخه دا څرگندېږي چې امریکا له شوروي نه خپل غچ واخیست او هغوي یې دافغانستان څخه ددیارلس زرو وسله والو کسانو دژوند دلاسه ورکولو نه وروسته وتلو ته مجبور کړه؛ داوه دامریکا اساسي موخه او ارمان چې تر سره شو. اوهغه چې لس کاله یې هغوي ته دوسلې او پیسو نه نیولې هر څه برابرول او دهمیشني دوستۍ او تل پاتو مرستو وعدې په ورکولو سره یې دشوروي په مقابل کې جنگول پر بتي بیابان پرېښودل او ټولو ته یې شا وړول، او امریکا هم له شورویانو سره یو ځای تنها روسانو په ناکامۍ او امریکایانو په پهدې غرور چې شوروي یې پر گوندو کړ له افغانستان څخه لاس پر سر شول، په امریکا کې دا څو وم ځل و چې امریکا داسې تیر وتنه وکړه، پر دغه تیر وتنه دروان 2005زکال داکتوبر په دولسمه دامریکا دبهرنیو چارو وزیري کاندولیزا رایس دښاغلي کرزي سره تر ملاقات وروسته خبر یالانو ته په ډاگه کړه او ویې ویل امریکا نه غواړي پخوانۍ تیر وتنه تکرار کړي او افغانستان پرېږدي.

ډگروال یوسف نور هم وړاندي ځي او وایي، دسې آي اې افسرانو دپاکستان افسرانو ته پوځي ښوونې ورکولې او هغوي بیا دافغاني تنظیمو کسان تربیه کول، هغه وایي یوازي په 1983زکال کې موږ په ځانگړو کمپونو کې دري زره نفرو ته پوځي تر بیه ورکړه.

که سړۍ پوره او ښه څیر سي او اسناد عمیق وڅېړۍ داسې زیاتي بیلگې لیدل کیږي چې ددعربي او اسلامي نړۍ څخه لکه داروپایي هیوادو نه هغه څوک دغه جگړې ته هڅول کیده چې ټول عمر یې په لاوبالی کې تېرېده، دهمدغوکسانو څخه بیا پدغو کمپونو کې دافغاني جگړې او نړۍ وال تروریزم لپاره تر بیه کیدل.

متأسفانه دپاکستان دا کرغین ارمان داسې تر سره شو چې تر اوسه هم افغانان دپاکستان ودال او چپاټي ته اړدي او تر اوسه لاهم تر دو میلیونو زیات افغاني کډوال دپنجابي تورلینگیو تر شلاخو لاندې له یوه ځای نه بل ځای ته کډې کوي، دسپکاوي او تحقیر په شرایطو کې دجلاوطنۍ شپې او ورځې تیروي؛ په زرهاو افغانان ددې انسان دښمنو په زندانو کې بیله کوم جرم نه شپې سبا کوي، خودافغانستان اوسني مشران هم دپخوانیو پر پله پل اړدي او له هر څه نه یې ځان بې غمه نیولې دی، که دغه دطالبانو ټک ټوک نه وي دسړي سره داسې فکر پیدا کیږي چې دافغاني جگپوړو چارواکو دپښتنو او بلو څو دسرنویشت دستونزي دهورولومسله چې دا یوسل او دولس کاله یې افغان ولس پر سر زورېدلی دی، کړېدلی دی اوځانونه یې شهیدان کړي به بیا هم ټول هیرسوه. زما خبر دا معنی نلري چې

ښاغلی کرزی دي هم دعمومي سپر بری اعلان وکړي ، په دې هر څوک ښه پوهېږي چي مرکزي حکومت او دولسمشر امر که دمحلې چارواکي خوښه نه وي تر ارگ دباندي دمنلو وړ نه گرځي دا خو پرېږده چي دبل سره پوځي ډغري ووهل سي،ولي دسولي او خبرودلاري ددغه ناسور دزخم دجوړېدو وخت ځکه دی ، همدا اوس هغوي چي دډيورنډ دکرنبي زېږېدونکي اويا پالونکي دي دواړه په افغانستان کي عملا وجود لري او داروپايي هيوادو داستازو په گډون ټوله نړۍ يي ويني چي غوا توره او شيدې سپيني دي.

تر دو لسيزو زيات پدې نامه چي دروسانو په مقابل کي جهاد دی زمور دولس ((يوميليون او دري سوه زره)) انسانانو خپل خوږ ژوند دلاسه ورکړه او همدا اخس هم هره ورځ افغان او افغانستان ته راغلي بهرنيان دپاکستاني چارواکو ،آي ايس آي او اسلامي بنسټپالودترهگريو قرباني دي، هيواد پداسي کنډوالو بدل سو چي بيا جوړونه بي يې يوه پېړۍ وخت ته اړتيا لري.

زه اوس په تفصيل سره نسيم کولاي په افغانستان کي دکورنۍ جگړي داور دلمبو دساتلو لپاره دپاکستان او بهرنيانو دټولو کړنو بيان وکړم ، خو له هغې ورځي نه چي دډيورنډ دکرنبي سهيلي پلوته دکډوالو لپاره کمپونه جوړسول او دوسلو داستعمال اوپوځي ښونيزکار لپاره ځانگړي کمپونه وټاکل سوه له اروپا،امريکا،عربي نړۍ څخه ډول ډول مرستي پاکستان او ايران ته شروع سوې ،دهغه اختلاف په اساس چي دامريکا او ايران تر منځ موجود و دمالي مرستو او وسلو زياته برخه په پاکستان کي ميشت تنظيموته رسيدل اود پاکستان له لاري يې تر لاسه کول . دا بايد جوته سي بيله هغو عملياتو چي ((سي آي آي)) او نورو استخباراتي شبکو دځانگړو موخو دتر سره کولو لپاره سرته رسولې نور ټول کارونه او عمليات دپاکستان د،آي ايس آي او سي آي آي تر گډي اومستقيمي لارښودني لاندي تر سره کېدل ،څو څو ځله پاکستاني او امريکاي جنرالانو او دولتي جگپوړو افغانستان ته دوسله والو کسانو سره بيله کومي ويزي سفرونه کړي دي ،پاکستان دافغان جنگياليو لپاره زمور دهيوادپه مختلفو سيمو کي سمخي او تونلونه کيندلي دي ،پدي کار کښي بيا تر هر چااسامه بن لادن زيات مهارت درلود . تر 1982زکال پوري اسامه بن لاد څوځلي پاکستان ته دسعودي داستخباراتو په هڅونه راغلی ،هغه په عربي نړۍ کي دافغاني تنظيمونو لپاره مالي مرستي راټولي کړي او په پاکستان کښي يې داستاد رباني ،گلبدين حکمتيار، رسول سياف ، احمد شاه مسعودته رسولې دي . بن لادن پر وهابي طريقه ډير ټينگ سړی و ځکه يي تر هر چازياتي مرستي رسو سياف ته رسيدې . هغه پر مالي بسپنه سر بيره تر مخکي لاندي دتونلونو او نورو مرکزونو دجوړولو کار شروع کړ .

پوهاند ډاکتر کاکړ ليکي : ((ديو امريکا يي ژورنالست رابرت فکس په وينا چي هغه دبن لادن سره دمرکه کولو په منظور په يو داسي تونل کي انتظار ايسته چي شل فوټه لوړ ديوکلک غره په ډډه کي دسل گونو مترو په اوږدوالي کندل سوی و.اسامه بن لادن دمولوحقاني لپاره خوست ته نژدې په ژوره کي ډير کلک مرچلونه او نظامي مرکزونه جوړ کړه دتوري بوري تونلونه هم دبن لادن په مالي مرسته او ابتکار جوړسول . نه يوازي اسامه بن لادن دتنظيمونو سره مرستي کولې ، په عربي نړې او سودان کښي يې خلک هڅول چي پاکستان ته ولاړ سي او دشوروي سره په جگړه

کي دتنظیمو ملا وټري بلکه دغربي هیوادو نو ځیني حکومتونو هم پخپلو هیوادو کي هغه فاناتیک مسلمانان چي پر جهاد مین وه هم هڅول چي هلته ولاړ سي تر څو هلته مړه سي او دوي یې له شر، فساد او وړانکاریو نه خلاص سي . دسعودیانو په برخه کي ښکاره خبره داوه چي هغوي تل حاضر وه افراطي اسلامستان تمویل کړي څو هغوي له سلطنت نه چیرته لیري واوسېږي . په عمومي ډول عربي واکمنو خیال نه کاوه چي شورویان به په افغانستان کي ووهل سي اوله عربي ځوانانو نه به یو هم ژوندی راستون سي .)) پوهاند ډاکتر کاکړ طالبان او اسلامي بنسټ پالنه 275_274مخونه

جنرال ضیا غوښتل چي داسلامي نړۍ مشرتوب تر لاسه کړی او په منځنۍ اسیاکي دشوروي پر ضد اسلامي مخالفت په حرکت راولي . او واشنگتن بیا غوښتل چي ټوله مسلماننه نړۍ دشوروي پر خلاف دافغاني تنظیمو تر څنگ ودروي ،سعودیانو موقع ومنده چي وهابیت خپور کړي ،او له خپلو نا راضه افراطیونو څخه ځان خلاص کړي . مگر په عمل کي بل څه وشوه ،اسلامي افراطیان ډیر مړه نه سول او هغوي بیرته ژوندي ورسیدل ،دغو رضاکارو دشورویانو تر وتلو او په افغانستان کي دتنظیمي حکومت تروجوړولو وروسته ډیري غټي ستونزي را پیدا کړې ، دهغو نه زیات شمیر یې پخپلو هیوادو کي ددولت پر خلاف فعالیتو کي فعاله برخه اخیستې او یو زیات شمیر یې دهغواړیکو په اساس چي بن لادن هلته ورسره نیولې وې تر اوسه دامریکا اروپا ضد فعالیتو کي برخه اخلي . د1982زکال نه تر 1992زکال پوري درضاکارو شمیردپاکستاني ژورنالست احمد رشید په وینا پنځه دیرش زرو تنو ته رسېده ،چي دنړۍ د 43 ملکونو نه یې پدغه جگړه کي برخه اخیستې وه .

د پاکستان په مدرسو او ښوونځیو کي تعلیمي نصاب او دمضامینو په منځپانگه کي داسي اووښتون راغلی چي ټول ماشومان یې په اصطلاح جهاد ته هڅول ،دریاضي په کتابو کي د دوه جمعه دوه پر ځای دوه ټوپکه جمع دوه ټوپکه څوکېږي او یا دریاضي نوري ساده معادلي ددوسلو دنومو په یادولو سره ماشومانو ته ورزده کېدلې ،په کتابو کي دداشان تغیر دراوستلو لپاره په سوېډن کي دیوه عربي اسلامالوگ (اسلام پوه) په وینا تر درې سوه میلیونه ډالرو زیاتي پیسي ولگېدې،او ددغه کار لپاره له امریکانه څوټنه پوهان لېږل سوي وه . مگر کله چي په 2001 کال کي ددنړیوال تجارتي ماني دتروړیستي حملي په پایله پنگه سوه او امریکایانو تصمیم ونيو چي باید دتروړیستانو او دهغو دحامیانو طالبانو درژیم جرړي به باسي ،په پاکستان کي له سره په دغو کتابو کي دنوو اوښتنو او تغیراتو دراوستلو لپاره تر هغه پخوا مصرف سوو پیسي زیاتي لگېږي چي دا ځل په ښوونځیو کي ماشومان او تنکي ځوانان دافراطیت څخه د نورمال اومتدمن ژوند پیژندلو ته راوگرځوي . دامریکا ،پاکستان او په جنگ کي دټولو شریکو هیوادو دمیلیارډو ډالرو دمصرف په پایله کي او دسي آی آی دیوې ځانگړي پروژي دبري په ترڅ کي چي میخایل سرگیویچ گرباچوف دشوري نظام وړنگولوته وهڅول سو ، دختیځي اروپا سوسیالیستي هیوادو ته دشوروي له نفوذ څخه دخلاصیدو لپاره لاره هواره سول ، په نړۍ کښي دختیځي اروپا او یو شمیر نور هیوادونه یو په بل پسي دشوروي داغېزې څخه خلاص سول . پر دغو هیوادو باندي دشوروي پلوه رژیمونو دساتلو په موخي پخوا نۍ مرستي په تپه

ودرېدلي؛ طبعي ده چې پدغه شرايطو کې ټوله نړۍ په يوه عجيب او غريب سياسي توفاني حالت کې قرارونيو، هيڅوک نه پوهېدل چې څه کېږي دافغانستان په شان رژيمونه چې دجگړې ددوام په موجب يې بهرنيو مرستو ته حياتي اړتيا لرل دبهران سره مخامخ سول. او له بلي خوا روسي رهبرانو په افغانستان کې هغه پروژه چې پترکبير او نورو روسي مشرانو درلود، گويا دلږکيو دحق څخه دفاع چې په واقعيت کې يې تر همدغه نامه لاندې خپل پلويان او نوکران روزل راوړاندي کړه. دهغه گوند په دننه کې چې دوي ورسره په کلنو کلنو ددوستۍ اړيکې درلودې ټول روابط قطع او دامريکا په شان يې هغه ته شا واورول، دمرحوم نجيب الله دحاکميت په موجوديت کې يې دبهران الدين رباني اودهغه دپلويانو سره په مسکو کې ددپلوماتيکو نورمونوپه اساس رسمي ملاقات وکړ، او ددغه ملاقات ټول جريان په پراخه پيمانه ددوهيوادو دمشرانو دملاقات په بڼه خپورسو، دشوروي ټولو جريدو او مجلو دافغاني تنظيم درهبرانوپر دغه سفر سياسي تبصري وکړې. زه هغه وخت ديوه رسمي سفر په موخه هلته وم، مسکو ته ددوي په راتگ سره دټول سياسي حلقوپه منځ کې دا گنگوسي چې ډير ژر به ډاکټر نجيب الله له واکه گوښه سي غښتلي سوې، او له ورايه دا معلومېده چې نوردمرحوم نجيب الله دبخت ستورۍ لوېدلی دی. څېړنکي پدې باور دي چې په دغه لومړي علني ملاقات کې روسي مشرانو لخوا رباني ته دنجيب درژيم درنځېدو په خاطر دهمکاريو وعده ورکړه سوه، ددوي دهغه پلان سره چې دگوند په دننه کې به پر نجيب پر خلاف کودتاکوي ملاتړ څرگند کړ. داحمدشاه مسعود په رهبرۍ يې دگوندپه لوړو مقامونو کې دهغو په وسيله چې له ډير پخوا يې داحمد شاه مسعودسره اړيکې لري حاکم گوند له دننه ټوټه ټوټه کړ، چې پايله يې مرحوم نجيب الله زنداني کيدل او له وطنه د دغه گوند د اکثريت غړو جبري فرار شو. په 1992زکال داپريل دمياشتي په اتمه ورځ دولتي حاکميت ږنگ او دپاکستاني جنرالانو سره چې جنرال حميد گل يې په سر کې و دتنظيمو رهبري کابل ته رانوتل. دنواز شريف او نورو جنرالانو هغه ارمان چې په خوب يې نه لیده تر سره شو، دافغانستان ددولت، او وسله والو قواو درنځېدو امر نواز شريف لخوا صادر سو. نواز شريف دپاکستان هغه صدراعظم و چې په خپله انتخاباتي مبارزه کې يې په ټوله سپين سترگۍ سره دافغانستان دقوي او غښتلي اردو له منځه وړل دخپلو افتخاراتو اودافغانستان په مقابل کې له برياو څخه بلل، ولس ته يې ويل که تاسو دا ځل ماوټاکۍ افغانستان به په پنځمه صوبه بدل کړم.

دتنظيمو رهبرانو لا دپاکستاني او سعودي عربستان له استخباراتي جگپوړو سره دپاکستان دبري شيريني نه وه خوړلې چې په هډکو او له پخواني حاکميت څخه پاته شوې ملي دارايي يې داسي سره وټکول او توپو سره وويشتل چې دکابل ښکلۍ ښار يې چې تر دغه دمه ودان ساتل سوې و په کنډواله کړ، دنښارکوڅي او واټونه په هډيو بدل سوه، په حقيقت کې يې اوس دکابل دښار هره لويشت ديوه نامعلوم وطنپرست چې دحکومتي څوکيو پر سر دتنظيمي جگړه مارو دگوليوقرباني سوي قبردۍ. دولتي اداري چور، ملي موزيم، ملي ارشيف، ملي گالري، شفاخاني درملتونونه، بانکونه، دولتي ترانسپورت، وسلې، ښوونځۍ، پوهنتون او حتا مسجدونه چور سول او هر څه دپاکستان په بازارونو کې دخرڅلاو لپاره کېښيښودل سوه.

ماته یو وخت یوه سپین ږري مشر سړي وویل چې له حزیانو نه می بدراتل او دهغو پر خلاف جنگېدم، کله چې می دا مجاهد قوماندان صاحبان دواک دتر لاسه کولو وروسته ولیدل چې پر څوکی، ملي شتمنی یې سره جنگ و، هر څه یې یوره او دپاکستان په کباري بازارو کې یې خرڅول، په کلو او بازار کې یې دترو سروپه بې عزتی لاس پوري کړ، پر ځان می لعنت ووايه او له ځانه سره می وویل چې هغوي خو دوطن هډوکی دشوروي په بازارو کې نه خرڅول، خیر که شوروي پله وه.

دپاکستان دښمني له افغان ولس سره پر دغه ځای پاي ته وه نه رسېدل، ځکه په هیواد کې داسې لاس پوڅی رژیم چې یوازي دپاکستان تر سیاسي اغېزي لاندې وي جوړ نسو، دمجددي صاحب تر دوه میاشتنی واکدارۍ وروسته دپاکستان دتړون په اساس استاد رباني دڅلورو میاشتو لپاره واک پلاس کې واخیست، کله چې دا څلور میاشتي پوره کېدې استاد رباني تر زیاتو جگړو او افغان وژني وروسته پر دی بریالی سو چې د1992زکال په اخر داهل حل وعقدشورا دایره او همدا شورارباني ته داتلسومیاشتو لپاره دحکومت کولو وخت ورکړ، گلبدین ددغي پرېکړې سره مخالفت وکړ، له ډیر پخوا نه گلندین پر پاکستان گران وهغه هم دیوه سیاسي گټي او ملحوظ په خاطر چې پښتونو ځکه یې درباني او هغه په اختلاف کې پاکستان په پټه دگلبدین ملا ترکاوه، روسان په دغه کار دخپلو جاسوسانو له لاري خبر بدل او ددې لپاره چې پر رباني نور هم احسان واچوي او هغه روسانو ته نور هم نږدې سي هغه او احمدشاه مسعود ته یې یو سلسله مسایل ویل، بلاخره روسې په دولتي واک کېني دتنظیمو څخه په دې نامه چې دافغانستان قانوني حکومت دی او دوي په رسمیت پېژندلی دی خپل علني ملاتړ وښود او هغوي ته یې هر ډول مالي او مادي مرستي ورکړې، روسي وکولای سوه چې دتنظیمونو حاکمیت تر خپل سیاسي اغېزي لاندې راولي، دجمعیت اسلامي دگوند او شمالي ټلوالې سره دپخوانیو دوستیو پر اساس دا ځل افغانستان دمجاهد په لباس کېني ددوي پلاس ورغلی.

امریکا داسلامي بنسټپالو لخوا ددولتي واک دتر لاسه کولو څخه ډارېده چې حالت بل ډول سو. پیسې او وسله دامریکا او اروپا مصرف سوه مگر حکومت دروسې سره دښو اړیکو علاقمندی له هیچا څخه نه پټول، او دروسي سره داریکو دټینگولو په منظور نوي پروتوکولونه لاسلیک سول، رباني پخل لومړي سفر کې روسي ته ددوستۍ دټیگېدو وعده ورکړه په مقابل کې روسي داومنل چې دشوراي نظار حکومت به دبل هر مخالف قوت په مقابل کې حمایه کوي او هر اړخيزي مرستي به ورسره کوي. په واقعیت کې روسانو تر 2001زکال دطالبانو درژیم تر ړنگېدو پوري دوي ډیر ونازول ددوي لپاره یې دطالبانو په حاکمیت کې هم وسلي برابرولي او هم یې پیسې چاپولي او درباني حکومت چې یوازي دبدخشان مرکز یې پلاس کې وپه رسمیت پیژانده.

کله چې مؤقته او بیا راووروسته عبوري اداري جوړېدې دروسانو، ایران او هند په مرسته ددوي برخه تر بل هر سیاسي او تنظیمي ډلي تل غوښنه وه، په اوسنۍ اداره کېني خوېې تاسو لوستونکي پخپله وینی فکر کوم تکرار ته یې اړینه نه برېښي.

امريکا او پاکستان ددغه حقيقت په پوهېدو سره چې هر څه برباد ولاړل، دهغي پروژي په عملي کولو پيل وکړ دکوم په خاطر چې يې تنظيمونو ته شا ور اړه ولې وه . له يوې خوا ددارمارو حکومت جوړسوی. ود هيچا ځان او مال په امن کښي نه و، پر هر څه ديوه عادي نادان لخوا چې توپک يې پلاس کي و تېري قانوني بڼه اختيار کړې وه، دا حالت دکابل ښاريانو او دهيواد په نورو ښاروکي افغان ولس ته دزغم وړنه و، زه يې ځکه زيات نه انځورم پدې پوهيږم چې تر اوس لاديوه کوچني ماشوم هم دا وحشيانه کړني نه دي هيري سوي او دکابل دښار دپوالونه دقدرت دتېرودجگړې دقربانيانو او دکابل دشريفو اوسېدونکو له وينو څخه دا اوسنی ښاروالی نه دي پاک کړي.

هغه سياسي پانگه اچونه چې پاکستان دافغانستان دراتلونکي برخه ليک او دهغه په درشل کي دډيورنډ دکړښي دسرنويشت په هکله کړې وه دمجاهدينو څخه دامريکاډ لاس پر سر کيدوسره ټول په درياب کي لاهو سول . دپاکستاني چارواکو هغه خوب که افغانستان پاکستانی پنځمه صوبه نسي نو دډيورنډ دکړښي سرنويشت به هرو مرو ددوي په خوښه ټاکل کيږي په رښتيا بدل نسو . که څه هم په اخر کي کله چې په افغانستان کي حاکميت دروسانو تر سياسي غښتلي اغېزي لاندي راغلی. په واقعيت کې دپاکستان او امريکا لپاره غټ سياسي گذارو، خو پاکستانی چارواکي ډير مايوسه نشول؛ دوي دداسي سياسي نابره ناکاميو دتلافي کولو لپاره خپل بل سياسي پټ واريانت او امکان څخه چې هغه طالبي غورځنگ دی. دگټي پورته کولوپروسه شروع کړه؛ دا پټه پروژه يې خپلو سياسي موخوته درسېدو په منظور علني کړه

دریمه برخه

طالبان دپاکستان وروستی هیله! یو فلسفي اصل دي چي هر اوبتون دذهني اوعيني شرايطو اماده کېدو ته ضرورت لري؛ په افغانستان کي هم دپاکستانيانو له ((نيکه)) بخته هرڅه داسي برابر سول. درباني درژیم کړني (له پاتکو نیولې، رشوت، دملي اوشخصي شتمنیو چور چپاول، په زور هر څه خپلول، دخلکو پر ناموس تیری، ژبني او قومي اختلاف داسي تازه کول چي داستانونه به یې دقرونو لپاره به دټولو افغانانو پر ژبو وي اوداسي نور چي تر اوسه لا ده هیچا هیر ندي ځکه یې راوړل تکرار پریښي) هغه لاملونه سول چي پاکستان او دهغه پلویانو دلاسته وتلي افغانستان ددوباره تر لاسه کولو په موخه په اصطلاح طالبی نهضت سیاسي ډگر ته راوړاندي کړ.

طالبان څوک وه او له کومې خوا سوه؟ دطالبی حرکت دپیدایښت په اړوند دافغان لیکوالو یو شمیر لیکل سوي معلوماتونه چي دهمدې لیکنې لپاره مالوستي دي داسي څرگندیږي چي گواکي ملا محمدعمر دکندهار له سنگیسار نه چي په یوه جومات کي ملا ودخپلي شخصي پرېکړي له مخي، دیو بل خپل ملگري سره دکندهار د((زنگوات)) څخه یې له چانه موتر سیکل واخیست او یو بل ځای ولاړی او هلته یې څوتنو طالبانو ته وویل چي د خدای دین په خطر کي دي فجارو او فساقو ټوله سیمه ونيول، چورچپاول شروع دی، پر ډمبر سرک دمسلمانانو ناموس کښته کیږي او... ملاحصاحب بیا بل جومات ته ځي او بلاخره تر پنځوسو زیات کسان پیدا کوي او په سبا یې دوه موټره، داچي له کومې خوا سول او تر کومې درختي لاندي په خاورو کي پټ وه څوک ندي خبر؟ او دطالبانو حرکت شروع کیږي. ځیني بیا وایې ملاعمر په یوه کوچني جومات کي ملا و دمجاهدینو دغه ظلمونه چي دعام ولس سره یې کول دته دزغم ورنه وه ځکه یې دنور طالبانو سره په کندهار کي خبري وکړې او هغه یې ددغو مجاهدینو پر خلاف را وهڅول، همدا شان نور افسانوي دلیلونه. ولي دطالبانو دحرکت ددغه شان دپیدایښت تاریخ له وقیعتونو څخه لیري برېښي دبشر په تاریخ کښي پدغه ډول داسي یو سیاسي اجتماعي حرکت منځته نه دی راغلی. څنگه کیدای سي یو عادي ملا چي دشوریانو په وخت کي کله په یوه او کله بیا په بل تنظیم کي عادي قوماندان وپه 1994زکال کي دي یو دم دومره غښتلی سي چي دبرق پشان یې دافغانستان دخاوري))98(په سلو کي تر خپلي ولکي لاندي راوستل؟ ډیر ساده که فکر وکړو په کندهار کي تر ده نور ډیر لوړ عالمان، پوهان او داسي کسان وه چي پر وطن او ولس یې زړه خوړېده، داچي له بهر سره یې اړیکي نه لري او داتوان یې په ځان کي نه لیده چي ددغه مجاهدینو په مقابل کي چي دپخواني شوروي اود افغانستان دحکومت ټوله امبار سوي وسله ورته پاته وه، او له بهر نه هم حمایه کیدل وجنگیږي؛ دغو خواخوږو یوازي ددغه حالت ننداره کول او په انفراد توگه یې خلک له چور، چپاول او بي ناموسیونه لیري ساتل. رښتیا داده چي پاکستان او دهغه ملگرو هیوادو دداشان حالاتو دتلافي لپاره چي پیسي دوي مصر ف کړې او واک پکښي روسي پلوه ځواکو ته ورسید له ډیر پخوا نه اماده گي لرل. زیات داسي اسناد سته چي د1981 کال نه شروع دپاکستان استخباراتو او سي آی اي دپاکستاني دیوبندي ملایانو په وسیله نه یوازي د فنانیکان په روزلو دشوریانو پر ضد په پاکستاني مدرسو کي پیل وکړ، بلکه دهند په مقابل کي

چي دکشمير دکشالي پر سر ورسره پاکستان لانجه لري هم خوانان روزل کیده . دلومړي ځل لپاره دپخواني شوروي دمطبوعاتو په يوه مشهوره جریده کي چي ((دلئتراتورنايا گزيتا)) په نامه يادېده دشوروي دمشهور ليکوال او ژورنالست ((الکساندرپر خانوف)) لخوا پدغه کال يوه لويه مقاله خپره سوه هغه ليکلي وه چي اوس دشوروي ضد هيوادونه او پاکستان غواړي تنکي ماشومان دجگړي راتلونکي سپاهيانو په توگه په مذهبي مدرسو کي وروزي ،هغه پخپله دغه او نورو ليکنو کي په افغانستان کي دشورويانو دپوځي شتون او مداخلوسره مخالفت څرگند کړی . او دا يي ليکلي وه چي دا جگړه به دشوروي لپاره يوه اوږده جگړه ، د ډيروانساني تلفاتو سره ،مالي او مادي لگښتونو ته به ضرورت ولري .

هغه وخت پاکستاني چار واکو دا پلان لاره ،ځکه دوي دا جگړه دومره لنډه نه بلل او له بلي خوا دوې غوښتل چي دافغانستان راتلونکي مذهبي بنسټپالو په مرسته سمبال کړي . دنواز شريف په وخت کي دپاکستان استخباراتو او اوردو په خپلواکه توگه په افغانستان کي د((ستراتيژيکي جورتيا)) په نامه اجندا پر مخ بيوله چي دهغي په اساس هغوي غوښته دا چي پاکستان د هند او ايراني شعيه دولت په منځ کي پروت دی . دافغانستان له لاري به دهغوي دیرغل مخه نيسي ځکه يي غوښته چي دطالبانو کوټلې ملاتړ وکړي له وسلي تر ډوډۍ پوري يې هر څه پر خپل وخت ورته رسول . پاکستان غوښتل افغانستان ديو شاته پاته اوله تمدن څخه دلير پراته هيواد په توگه تل دوي ته احتياج وي ،او که پوځي فناتيک قوت ته ضرورت سو دوي به لا پخوا لا په افغانستان کي داسي روزلسوی پوځ په خپل واک کښي ولري . ملاصاحب دارزگان ولايت ددهراود دولسوالی . په يوه کوچني کلي کي داټکل له مخي 1959زکال په يوه غريبه کورنۍ کي پيداسوی او هلته لوي سوی دی ،بيا دسنگيسار په سيمه کي ملا د1367 څخه تر 1371 دنیک محمد قوماندان په رهبرۍ ددولت پر خلاف جنگېدی . هغه کوم مشهور قوماندان هم نه و او نه يې قومي زور لاره يو عادي سړی و ، داسي معلومېږي چي پاکستاني استخباراتي چار واکو هغه ډير پخوالا په نښه کړی و ، دا چي پاکستان ولي نوموړی . په نښه کړی . او په هغه کي يې کوم ډول امکانات ليدلي وه تر اوسه څېړونکي مکمل معومات نه لري . کله چي دپاکستاني چارواکو د((دستراتيژيکي جورتيا)) دمخکي طرحه سوي پلان دپلي کېدو وخت راورسېد په داسان افسانوي شکل هغه ډير ژر موټرسیکل او په سبا بې دوه موټر پيدا کړه ، دسړي هغه دسقاو دزوي کيسه دسړي ور په يادېږي ، دسقاو زوي چي له افغانستان څخه تښتېدلی و او هلته يې گویا ديو عادي سړي په توگه ژوند کاوه څه موده وروسته له کوم سموار نه حرکت کوي پر لاري يو جومات کي کوم ملا ورته وايي چي افغانستان ته دتگ پر لار دي يوه درخته مخ ته راځي دهغي بيخ وپلته څه به پيدا کړې هغه دا کار وکړ او ددرختي ويخ ته پيسي اوټوپوکونه پيدا کړه ...قيصه يې اوږده ده خو انگليسانو دهغه په وسيله دهيواد اصيل بچۍ غازي امان الله خان له وطنه فرار ته مجبور کړ او پر هغه يې هم دخادم دين رسول الله نوم کښېښود .

لنډه داچي طالبان دپاکستان ،سعودي عرب او مريکا هغه پروژو وه چي دوي دهغوپه وسيله په زيات سياسي مهارت او داستخباراتو دمنظمو مشورو او لارښوونو پر اساس لومړی په دي نامه چي طالبان به دگلبدین خلاف داستاد رباني

او تورن اسماعيل په حمایه کي قرار ولري دهغوي څخه پیسي او وسله تر لاسه کړه، د نصیر الله باربر په ویناد پاکستان استخباراتو خپلو ټولو هغو قوماندانانو ته چې دوي غوښتل طالبانو ته تسلیم سي امر وکړ چې بیله چون وچرا دطالبانوسره یو ځای اودهغوي ملگرتیا وکړي. کله چې طالبان کابل ته دگلبدین حکمتیارسره د جگړې په نامه رانږدي سوه نو احمدشاه مسعود او استاد رباني ته یې هم التوماتم ولېږه چې ژر تر ژره کابل تسلیم کړي او دکابل دښار دروازي ددوي په مقابل کي پرانستي پرېږدي. طالبانو په 1994زکال دکندهار دسنگیسار دسیمې نه ددولتي واک دتر لاسه کولو په خاطر حرکت پیل کړ په 1995زکال د دمی دمیاشتي په 28 ورځ یې دکندهار ټول ښار پخپله قبزه کي راوست، دکندهار ځینو مشرانو او عالمانو ته یې په یوه غونډه کي ملا عمر خپله لومړۍ وینا چې دتگلاري بڼه یې لرل او دایې توضیح کړل چې دوي ولي را پیدا سول. د1996زکال دسپتمبر په میاشت دوي کابل ته ننوتل. کابل ته په ننوتو سره تر هرڅه دمخه پاکستان چې له مرحوم نجیب الله سره یې پخوانۍ دښمني لرل په دغه گیرودار کي چې هیڅ نه معلومیده دټولو اخلاقي او اسلامي نورمونو او انساني کرامت خلاف پر هغه ځای وځړاوه کوم چې دپاکستان پر خلاف یې دشورویاو تر وتلووروسته دپه افغانستان کي دپاکستان پر خلاف تاریخي وینا کړې وه؛ پاکستان دطالبانو حرکت هغه وخت شروع کړ کوم چې دملگرو ملتو دسازمان ځانگړي استازي محمود مستري دافغانستان په هکله خپله دنده پر مخ بیوله او داستاد رباني نه یې دقدرت دلېږدونې نوي میکانیزم په عمل کي دپلي کولو هڅي کولې، فکر کوم دغه دقدرت په لېږدونه کي به پاکستان خپل موقف غوښتن نه لیده ځکه یې په ډیره عجله طالبی حرکت رادمخه کړ.

کېدای سي پوښتنه وسي، داڅنگه یو خپل سړی له مسجدنه راولاړ سوی حرکت و؟ او ډیر ژر پاکستان په رسمیت وپېژاند؟ سعودي او امریکا ددوي په وجود کي داویدل چې دیونیکال دفتي شرکت به دسعودي دفتي کمپنی ((دلته)) په مرسته دمرکزي اسيا نفت او گاز دافغانستان له لاري تر پاکستان پوري ورسوي اوهم به په مرکزي اسيا کي ددوي په مرسته خپلي اړېکي ژوري کړي، دا هغه امید وي چې امریکا یې دغه ته هڅولې وه تر څو په افغانستان کي دطالبانو سره د دولتي واک په تر لاسه کولو کي مرسته وکړي. داچې طالبانو پخوا دولت نه وکړی او دلیک لوست خاوند کسان یې نه درلودل، هر ملا صاحب والي، وزیر او بل دولتي جگپوړی چارواکي سو او هر چا پر خپل سر ډنگول. ملا عبدالصمد خاکسار دطالبانو دوخت دکورنیو چارو وزارت امنیتی مرستیال دگربت مجلي خبریال سره په مرکه کي ډیر شیان وایي یوله هغو داچې دطالبانو هر چارواکی خپلواک و، ددولتي منظمي اداري په بڼه کومه اداره نه وه، پسله هغو چې دوي کابل ونیو دطالبانو حرکت پر دو برخو وویشل سو؛ دا سي معلومېږي هغه یو شمیر کسان چې پوه سول خبره څه ده او دوي څه کوي ممکن لږ سوچ یې کړی وي داورته دممنلو وړنه وي گرځیدلې چې هر څه دي ملاصاحب دکرنیل امام په مشوره تر سره کوي اویادي دنوروبهرنیو استخباراتو فرمانونه پلي کوي، ځکه ملا خاکسار وایي هغه لومړي شعارونه چې مسلمانانو او اسلام ته خدمت و، ورک سوه او ځای یې ددولتي واک تر لاسه کولو ونیو. گوربت پنځمه او شپږمه گڼه میرمن بوټو دبی بي سي دخبر نگار سره په مرکه هغه وخت وپلي وه چې: دطالبانو گروپ دامریکا، انگلستان او سعودي عربستان په مرسته څوکاله پخوا جوړ سوی و، ددوي رهبري

د پاکستان بنسټپالو مذهبي سازمانو لکه جمعیت علما او نور پر غاړه لرل د طالبانو لپاره وسلي د امریکا او انگلستان لخوا راتلي او پیسې د سعودي عرب وي . دامید اونېزه د امریکا چاپ 235 گڼه .

که په لنډه توگه د طالبانو واک ته درسیدو ټول جریان انسان دقیق تر نظر تیر کړي چې دوي له شروع کوم شعار پورته کړ ، څنگه یې وکولای سول د تورن اسمعیل ، رباني ، دوستم اویا نورو تنظیمو د مشرانو سره خبرې وکړي ، یو او بل وغولوي او هغه ځواک چې دروسیې، ایران، ازبکستان، تاجکستان، هند او حتا ترکیې له سخاوتمندانه مرستو نه یې گټه اخیسته له واک نه گوښه کړي، په ټول پاکستان، کندهار او بیا په جنوبي ولایاتو کې دا تبلیغ وچې دوي د اسلام او اسلامیت سپاهیان دي او یوازې عدالت غواړي، حکومت کول ددوي کار نه دی، غواړي چې محمد ظاهر شاه بیرته کابل ته راوړي او واک وروسیاري، اوداسي نور هوبښیارانه ځیرکانه حرکتونه . دا ټول د افغانستان د جوماتونو د ملایانو تر سوبه لوړې خبرې وې، په ډاډ ویلای سو چې نوم د افغاني طالبانو او ملا عمر اخند و، خو هر څه پاکستانی استخباراتي او پوځي جنرالانو سرته رسول . د طالبانو د حاکمیت په ټول دوران کې د طالبانو په پوځي لیکو کې تر افغانانو پاکستانیان زیات و، دا چې څومره عرب او دنورو هیوادو چې شمیر یې څلویښتو ته رسېده غولېدلي او فناتیک کسان وه شمیر یې تر لسهاو زره زیاتېږي . په همدې اساس هیچاته دا دمنلو وړ نه ده چې طالبانو بهرنۍ سیاسي پوځي ښوونکي نه لرل او په افغانستان کې راپیدا سول .

پاکستان د واک پر گډۍ د طالبانو په کښېنولو کې دوي موخي وي ، لومړۍ موخه یې په افغانستان کې د داسې بیسواد حکومت جوړه ول و چې د حکومت غړي یې دوي په مدرسو کې روزلي وه هغوي ته د بل هیچا لاس نه دی ورسېدلی او نه یې ددوي سره داریکو د نیولو امکان پیدا کړی دی ، د همدغو مذهبي اړیکو پر اساس به تل د پاکستان خبرو او فرمانو ته غوږ نیسي ؛ ان د ځینو سیاسي تحلیل گرو په نظر هغه پخوانۍ د شپږمې صوبې خیالات هم د ځینو جنرالانو په مغزو کې راژوندي سوي وه ؛ پاکستان پلان لاره پسله هغه چې طالبان په ټول هیواد کې قدرت ترلاسه کړي په سره سینه به د تل لپاره د ډیوډنډ د کرښې مسله حل کړی . دوهم امریکا غوښتل چې په سیمه کې دروسیې او ایران داغیزو مخه ونیسي تر څو وکولای سي د افغانستان له لاري د منطقي نفت او گاز لویو ذخیرو ته لار پیدا کړي ، د طالبانو څخه د تعهد په اخیستلو سره چې د ترکمنستان څخه د افغانستان له لاري گاز پاکستان او له هغه ځایه چیري چې یې غوښتل د گاز لولي تیري کړي د طالبانو سره یې مرستې ډیري کړې ؛ کله چې طالبانو کابل ونیو سمدستي امریکایي نفتي شرکت اعلان وکړ چې دا دسولي او د ترکمنستان د گاز د پروژې د پلي کولو په لوریو مثبت حرکت دی .

همدا شان امریکا غوښتل هغه ستینگر توغندی چې امریکا د شوروي سره د جگړې په ورستیو کې مجاهدینو ته ورکړې وه چې تقریباً شمیر یې)) 150 ((ته رسېده او ټول نه وه استعمال سوي د طالبانو په وسیله بیرته راټول کړي ، تر څو دروسي او ایران لخوا تر لاسه نسي . که څه هم روسي ته ځوداني ورسېدلي خو ایران پر دغه بریالی نسو په ستینگر توغندی تر لاسه کړي .

پاکستان د خپلوملایانو په وسیله پروپاگند شروع کړ چې د طالبانو خدای ملگری دی ، وگوری په څومره چټکۍ په ټولو سیمو کې واک تر لاسه کوي ، او قوماندان ورته تسلیمېږي . مگر ددې اصلي علت چې دوي څومره ژر ټول هیواد تر خپلي سلطې لاندې راوست د پاکستان د کورنیو چارو پخوانې وزیر او په پاکستان کې د تنظیمونو مؤسس نصرالله بابر پسلا څو کالو د پښواک دخبري اژانس سره په خپله مرکه کښي بیا له دغه راز څخه پرده داسې پورته کوي : ((... طالبان په افغانستان کې ځکه په تېزۍ سره پر مخ وړاندې لارل چې هلته خلک د جهاديانو له ظلمونو او کورنیو جنگونو څخه پوزي ته راغلي وه او طالبانو په افغانستان کې امنیت راوستی و ، او موږ هم جهادي قوماندانانو ته وویل چې طالبانو ته تسلیم سي . داچې هغوي دسایست او حکومت په چلولو نه پوهیدل ... موږ ورته ډیر وویل چې په افغانستان کې ازبک، تجک، هزاره باید له ځانه سره په حکومت کې شریک کړی او دوي ته پوره ونډه ورکړی ولي دوي زموږ دا خبره ونه منل او کله چې پر سخته راغلل چا یې ملگرتیا ونکړه)) . واقعیت دادی چې طالبانو ځني مشرانو ته په پاکستانی مدرسو او د دیپلوماسۍ په کورسونو کې ښوني کیدې ، هغو هلته دوسلي له استعمال نه نیولي د بهرنیانو سره دخبرو او اړیکو ټول رمزونو ولوستل . څوک دامني چې دمسجد طالب دي حکومت وکړي ، جگړه دي پر مخ بوزي ، ټول سیاسي چلونه دي په کار واچوي ، له بهرنیو دیپلوماتانو سره دي روابط ساتي ، دیپلوماتیکي مسایل او په دیپلوماتیکي دفترو کې دي کار وکړي ، دولتي وزارتخاني دي پر مخ بوزي ، دا دافغان ولس قسم خوړلی دښمن بابر وايي : موږ یو وازي دومره کړې چې کله طالبان راپیدا سول ... نو دحزب اسلامي یا نورو کوم پښتانه قوماندانان چې به ددوي مخنیوي یا مقاومت ته راپاڅیدل نو موږ به ورته دجنگ نه کولو او طالبانو ته دتسلیمېدو وړاندیز کاوه ، ځکه چې موږ نه غوښتل چې په افغانستان کې یوه بله کورنۍ جگړه پیل سي . داهم ښکروږ درواغ ، لومړۍ ده پخپلو خبرو کې پخپله ثابتې کړه چې طالبان ددوي پر اوږو او مرسته دنورو هغو قوماندانانو په قانع کولو سره چې دپاکستاني استخباراتو سره همیشنی پیوند درلود دطالبانوسره دواک دتر لسه کولو په هکله مرسته وکړه . دوهم ، پاکستانی چارواکو یوه بله کورنۍ جگړه نه غوښت ، بلې ځکه یې نه غوښته کله چې واک په تش امر کولوسره بل ته انتقال کیدای سي نو جگړې ته رښتیا هم ضرورت نسته ؛ مگرهغه نورو(شمالي ټلواله او ورسره نوري ډلي) چې له دوي نه یې پرته نور باداران پیدا کړې وه تر اخیږه ورسره جنگیدل ، ځکه هغوي ته بیا بل چا ویل ، جگړه دواک دتر لاسه کیدویوازنی لار ده ، اوپه همدې منظور یې دوي ته په میلیونو ډالره ، او افغانۍ له بهر نه مرسته رسېدلې . غواړم ښاغلي بابر او پرویزمشرف ته یو خبره وکړم هغه داچې په افغانستان کې ستاسو دهمیشنیو نوکرانو نه نیولي ، لوي او واړه ، لوستونکي او نالوستي حتي لیوني هم دا در سره نه مني چې دا اته پنځوس کالو تاسو په افغانستان کې کورنۍ جگړه نه ده غوښتې او همدا اوس دجگړې اور نه تازه کوی . ستاسو هیر سوه هغه موافقتنامه چې دژنیودتوافقاتوپه نامه یې شهرت پیدا کړ اوتاسو دمرحوم نجیب الله دحکومت سره د1988زکال داپریل په 14نیتیه دامریکا، روسي او ملگروملتو دسازمان دځانگړي استازي په مخ کې لاس لیک کړه څومره مو عملي کړه ؟ زه به ووايم یو فیصدمو هم پلی نکړ ، او دپخوا په څیر مداخلو اولوتمارو رالېږل دوام درلود . تاسو اوس قضاوت وکړی همداجنرال بابر مجاهدین تر غاښو په وسلو سمبالول او افغانستان ته یې دخرابیو لپاره رالېږل چې هلته انسانان مړه

کړي، پلونه والوزوي، تعمیرونه په خرابو بدل کړي، ښوونځۍ له منځه یوسي، ماشومان یې پلاره، میندي یې مړوښو او اولادو کړي، دافغانستان پر ښارو باندي دا راندو راکټونو اورول دده او دده پشان ښاغلو په امر او قوماند سرته رسېدل، هغه وخت چې دوي یې غواړي انسانان له منځه ولاړ سي بیا ظلم نه دی، هر مقدس نوم چې زړه یې وغواړي پر اېرډي. همدا ددوي لخوا روزل سوي او په افغانستان کې دحاکمیت پر گډې کښینول سوي وه چې ددوي په مخ کې یې د کابل ښار چور او ددولتي څوکیو دتر لاسه کولو په خاطر یې د کابل ښکلی ښار په کنډوالو بدل کړ، په زرهاو لوي او واړه، ښځې او نارینه له منځه ولاړل دخلکو په سرو دمیخونو ټکوهل او په کانتینرو کې اچول، یادعام سړک پر سر خلک ویشتل کېده و پر هغوي نښه ویشتل زده کېده، دهیواد په ټولولویو او وړو ښارو کې پاتکونه جوړ سول، دکورونو نه دخلکو ناموسونه پر خپل سر له کوره ایستل دااو نوري نارواوي هیڅ وخت دافغان ولس نه هیر پرې. هغه وخت پاکستانی چارواکي، دامریکا متحده ایالات، اروپا او اسلامي هیوادونه ارام ورته ناست وه اوددوي دوحشیانه کړنو ننداره یې کوله. حقیقت خو دا وچې دپاکستان جنرالانو زړونه دهیواد او کابل دښار په خرابیو نه و سوړ سوي، غوښتل یې د کابل دښار دسوځېدولمې په خپلو سترگو وگوري؛ دافغان ماشوم او کړېدلي مور چیغې چې دباروتو داور په لمواو دود کې خپل خوږ ژوند دلاسه ورکوي په خپلو غوږو واوري، پر هغه خوند واخلي. دپاکستان په لاس جوړ سوو طالب ډلي ته افغان ولس دپخوانیو په اصطلاح مجاهدینو د ظلمو، ناروا اوزورونو له یوې خوا، دهیواد پر ژبو، قوم، مذهب اوسیمو ویشلو ډار چې عملا دافغانستان دټوټه کیدو لپاره په چټکۍ کارروان دغه حالت حتی روڼ اندي مجبور کړه چې دطالبانو په مقابل کې موقتا مقاومت ونه کړي او چوپه خوله پاته سي، تر څو هیواد دټوټه کیدو څخه نجات ومومي، بله چاره هم نه وه افغانستان دشمال او جنوب دطوتیو دقربانۍ کیده په حال کې قرار درلود.

طالبانویو ډول سوله چې پایلې یې تر جگړې خطرناکې وي ټینګه کړه خو وطن یې دسمدستي ټوټه کیدو څخه وساته، امدادغه په قیمت کې افغان ولس ډیر څه دلاسه ورکړه.

افغان ولس دیو تباہ سوي اقتصاد، له منځه تللي پوهي، ویجاړ زراعتي سیستم، او ړنگ شوي فرهنگ پر وچه غونډې ولاړ پاته و، دیوهوښیار او مدبر قوت لار یې څارل، چې څښتن تعلا به کله پر دوي رحم وکړي. مکار پاکستان دا حالت تر هر چاښه درک او دطالبانو دغورځنگ په نامه یې چې یوازي دوي دظالمانو، لوتماریواو بی ناموسیو دله منځه وړلو، هیواد دابادی او ولس دسوکالیۍ جوگه دی راوړاندي کړه؛ په لومړي سر کې دهغو مجبوریتونو له مخې چې ما پورته ورته اشاره وکړه دوي دافغان ولس دهر کلي سره مخامخ سوه.

هغوي د1995زکال تر مني کابل ته ځان راوړسواوه، استاد رباني او احمدشاه مسعود دپنجشیر په لور وتښتیدل، د کابل په ښار کې دطالبانو لخوا اسلامي امارت اعلان سو. پلازمېنه کابل و مگر امرونه دکندهار څخه ورکول کېده دا ځکه چې ملا عمر دقدرت تر وروستۍ ورځې ارگ ته رانه غلی. کابل ته په رسیدو سره طالبانو ډیر ژر هغه څه شروع کړه چې چا فکر نه کاوه، دنجونو دمکتبو دروازي وتړل سوي، راډیواو تلویزیون کې پر موسیقي رغولو، دښځو

پر کارو او هغوي بيله محرمه دکورنه وتلو باند بنديزاعلان شو ، دمنځنيو پېړيو په دوددلاسو او پښو پرې کول ، وژل ، اعدامول ټولو انسان ضد عملونو داسلامي شرعيت تر نامه لاندي ددوي لپاره قانوني بڼه اختيار کړې وه ، دکابل په سپورتي لوبغاړۍ دسپورتي لوبو پر ځاي دانسانانو دوژلو او سنگسارولو په ميدان بدل سو ، ښاغلي متوکل يوه بهرني خبرنگارته ددغي پوښتني په ځواب کي چي تاسو ولي په سپورتي لوبغاړي کي ښځي او نارينه وژنۍ په زيات غرور وويل تاسو مور ته يوبل ځاي جوړ کړۍ بيا به مور دلته خلک نه وژنو ... ، امر بالمعروف و... هغه اداره وه چي افغانانو يي له نامه سره حساسيت پيدا کړ ، دځوانانو سرونه وچ خرپيل کېده ، اود ږيرو اندازه کولوته خط کشونه جوړ سو ، لنډاچي يو وحشت پر ملک مسط و. پاکستان دوي د داسي کارونو تر سره کولو او فتواگانو صادرولوته وهڅول کوم چي پايلي يې په ټوله نړۍ کي دبهرنيانو په ذهنيت کي له افغانانو او په ځانگړې توگه دپښتنوڅخه نفرت و، له هغوي سره داسي عقیده پيدا سول چي افغانان دنړۍ وحشي قوم دی ، دا هغه تاريخي جفا او خيانت دی چي دېې گناه پښتنو او افغان ولس سره په تاريخ کي چانه و کړۍ . په دغه هم پاکستانيانو اکتفا و نکړه دهغو پر شا يي لاس ورتير کړ او هغوي يي دهيوادد تاريخي او فرهنگي شتمنيو له منځه وړلو ته وهڅول لومړۍ يې په موزيمو او گالريو کي هر څه له منځه يووړه او په 2001زکال کښي يې دباميانو مشهور بتان چي دافغان ولس فرهنگي ميراث و دافغانانو په گډون دټولي نړۍ دولسونو او نړېوالو سازمانو دارادې او غوښتنو او وړاندېزونو خلاف دهغو په لاس والوزول ، دا بله تاريخي دښمني وه چي پاکستاني چارواکو دپښتنو اوافغانولس سره دهغوي دبدنامه ولوپه خاطر تر سره کړه ؛ کله چي امريکايانو طالبان دواک نه راوپرزول بيانو ددوي مشر استاد او هميشنۍ ملاتړۍ مولانا فضل الرحمن وايي ((طالبان پخپله بې عقل او ناپوه کسان وه، مور دوي ته دهیڅ کوم داسي کار مشوره نه ده ورکړې ، مولانا وايي مور جمهوري اېښ لرو)). دغه يوازنی خبره مولانا رښتيا کوي ، بلې په پاکستان کي ښځه حق لري چي دصدارت مقام ته ورسېږي ، په فابريکو ، او نورو مؤسسو کي کاروکړې ، په ښوونځۍ کي تعليم او پوهنتون کي تحصيل وکړي ، حتا دمولانا فضل الرحمن دلور په شمول زياتي پاکستانۍ ښکلي پيغلي په بهر ملکونو کي تحصيل کوي ، په تياتر ، سينما او نورو فرهنگي کارو کي فعال گډون لري ، په روغتونو او کلينيکونو کي ډاکتري او نرساني سي بيله جنسي توپير نه دمريضانو سره مرسته کوي او هغو ي ته دارو درمل ورکوي ، ديو اړخ نه يې پر بل اړخ راروي ، دا ټولو ته دپاکستانۍ ښځو لپاره اجازه شته ؛ مگر افغاني ميرمني او پيغلي ته دهیڅ کار اجازه نشته بايد په کور کي ناسته وي ، بدبختي داده زمور بيچاره خلک يي مني چي پاکستاني ملایان ډير ښه خلک دي او هر څه رشتيا وايي ؛ زمور اوسني ځني چارواکي خو ځکه ددغو پاکستاني ملایانو سره دتصديق سر ښوروي چي هر څه ددوي په خوشحالی کي ويني او دوي هم نه غواړي چي دا ولس رابيدار او پوه سي . يو عربي مشهور ليکوال دښځو سره دطالبامو دغلط چلند په خلاف په 2001زکال داگست په مياشت کښي دالحیات په جريده کي ليکي ((گرچه موقف طالبان در قبال زن پديده جديدي در فقه نیست، ليکن انچه ابها بنام اسلام بر زن افغان روا ميدارند، درحقيقت ((تطبيق حرفي)) موافق قيهان متحجر کهن است، که همواره در برابر مشارکت زن در امور حيات اجتماعي جامعه ايستاده اند. به قول محقيق از اصحاب رسول اکرم ((ص)) بيش از بيست مقوله درمورد عورت ونقش زن موجود

است اما چنين معلوم ميشود که طالبان افغان فقط بر یک مقوله از عبدالله بن مسعود اتکا کرده، که گفته بود ((زن همه اش عورت است)). ايا طالبان ديوبندي مي دانند ابن عباس و ابي يوسف قدمي گفته بودند که ((بازوان وموي افشان زن عورت نيست)). ... به قول نويسنده تعداد از امامان اجازه داده اند که زنان ميتوانند وظيفه مهمني در مقام وزارت وقضاوت در حيات اجتماعي جامعه بدست آورند . نويسنده به نقل از کتاب به قلم الحافظ المقدسي ارقام را ارائه ميمکند، عايشه بنت ابو بکر براي 399 شاگرد تدریس ميکرد که در بين ان 67 زن و 232 مرد بودند، حفصه بن عمر به 20 شاگرد درس مي داد که در بين آنها سه تن مرد بودند...)) جريده آמיד شماره 487.

ولي پاکستانی بنسټپال مولانا صاحبان بيا زموږ په وطن کي ټول هڅوي چي محمدي شريعت په افراطي بڼه پلي کړی او بس . ډير په دې نظر دي چي پاکستانی مولويان دکوم بهرني قوت په لمسونه او له هغو نه درشوت په تر لاسه کولو سره غواړي په دغه شکل اسلام بدنام کړي.

يوې مسلي ته غواړم دټولو پام راوگرځوم ، طالبان په افغانستان کي دهیڅ قوم نماينده گان نه وه او نه هم اوس دپښتنو دستر قوم نماينده گي کولاي سي ، نه هم کوم قوم دوي خپل استازي ټاکلي دي طالبان لکه دانور تنظيمونه په پاکستان او ايران کي رازپرېدلي ، هلته لوي سوي ، وسله وال سوي او دپاکستان ، امريکا ، سعودي عرب او يو شمير نورو زير ځواکو په اراده يي جگړې ته وردانگلي دي تر څو دولتي قدرت تر لاسه کړی ، داچي دطلب په نامه دپښتنوپه ادرس سپکي سپوري ويل کړي له انساني اخلاقو او ادب نه لري او ملي يووالي دروحيي نه ليري کاردی . دايوه پوځي ډله وه چي په پاکستان کي روزل سوې ، پر افغانستان دپاکستان ، سعودي عرب او امريکا په مټ مسلطه سوه ، دايو غير روڼ اندی حرکت و ، ښاري روښنفکرانو او پوهانو پکښي ونډه نه درلوده په عصري پوهو سمبال کسان پکښي نه ليدل کيده او نه هم خپله طالبانو غوښتل چي دا ډول کسان دځان ملگري کړي . يو شمير متعصب کله چي يې زړه وغواړي پښتانه روڼ اندي وټکوي او يا په پښتنو پسي څه ووايي بيانو سمدلاسه په خپلو ليکنو او وينا وکي د ((طالب پلوه ، طالبی سياست وال او داسي نور القاب ، د ادب له چوکاټ او انصاف نه ليري مختاړي او وروستاړي دپښتنو په اړوند لوروي)) ، پداسي حال کي چي دطالبانو په حرکت کي نه يوازي د پښتنو بلکي دنورو قومونو روڼ اندو ، دعصري پوهي خاوندانو ، ډاکترانو ، استادانو ، انجينرانو ، ليکوالو ، شاعرانو اديبانو او دنورو قشرونو لوړو او پېژندل سوو شخصيتونو، فرهنگيانو او فرهنگپالو ځاي نه درلود . هرڅه دپاکستان او سعودي عربستان دچارواکو له خوا اداره کيدل ، دطالبانو په حکمرانی کي د عربي او اوردنومونوغوره کول ، مثلا دخپل نشراتي ارگان نوم يي ((خلافت)) او ورځپاڼي نوم يې ((شرعيت)) ، راډيو افغانستان ، راډيو شرعيت دا اوداسي نوري بيلگي دا ښکاره کوي چي دطالبانو په وخت کي هم دسعودي عربستان او پاکستان دفرهنگي تېريو پر اساس دپښتو ځاي آهسته آهسته عربي او اوردو ژبو ته خوشي کېده ؛ دپلازمېني کابل او دولايتونو په ښارونوکي دهټيو او رستورانونو دنومولو لپاره اوردونومونه کارېدل . پدې بايد هر څوک قناعت وکړي چي که دطالبانو په ليکو کښي

هونښار پښتانه او يادونرو قومونو روڼ اندو ځاي لرلي. واي پاکستان او دهغه پلويانو په طالبانو دالوي او ملنډي نسواي وهلاي.

زموږ دهيواد په دغه سياسي او جگړه ايز گيرودار کي اسامه بن لادن چي دسي آي آي په مرسته دساره جنگ په دوران کي دشوروي پلوه رژيمو په مقابل کي په اسيا، عربي نړۍ او افريقي هيوادوکي ښه ځلېدلې و يو ځل بيا افغانستان ته راغلي، البته دا هغه وخت دی چي طالبان لا واک ته نه دي رسېدلي په کابل کي حاکميت داستاد رباني پلاس کي دی، هغه دننگر هار له لاري افغانستان ته راځي لومړۍ دجلال آباد دښار ظاهر شاهي ماڼۍ ته نږدي کور ورکړه سو، خو ډير ژر له ډار نه دهدي سيمي ته دمولوجي خالص يوې کلا ته کډه سو او تر يوي مياشتي ورسته دسپين غره هغه سمڅو ته چي دوسلو دزيرمتون په خاطر جوړي سوې وي کوچ وکړ، زه دده په هکله زيات بحث ځکه نه کوم چي ټول په خبر دي چي نوموړۍ له هغه وخت نه چي په پاکستان کي دمجاهدينو سره له 1981زکال راپدې خوا اړېکي لرلې، افغانان يي جگړي ته هڅول، له هغوي سره يې مالي، مادي او دلوزستکي مرستي کولي ټولو ته څرگندي دې، په 1988-1998زکلونوکي کله چي شورويان ووتل او دجهاد کليمي کرار کرار خپل مفهوم دلاره ورکاوه هغه افراطي اسلامي ډلي او کسان چي دجهاد لپاره راغلي وه ددوي په منځ هرج مرج راپيدا سو او ځينو يې دسترپا خبري کولي په دغه وخت کي همدا اسامه بن لادن ديوکوټلي پوځي لښکر دجوړېدي په فکر کي سو او دده دپلويانو په وينا هغه ديو لوي جنگ لپاره ديوه نړيوال بنسټپال پوځ دتنظم په جوړېدو پيل وکړ او هغه يې په غالب گمان دعبيده البنشيري په ملگرتيا جوړ کړ. داحمد رشيد پاکستاني ليکوال او ژورناليست په وينا د(1982زکال نه تر 1992زکال پوري په افغانستان کي دجگړي دگډون لپاره دمنځني اوليري ختيځ، شمالي اوختيځي افريقا، منځني اسيا او نورو هيوادو څخه چي شمير يي 43 ته رسېده ((35زره)) زيات رضاکار مسلمانان راغلي و))، طبعي ده داټول مړه نه سول ډير يي ژوندي پاته سول ددغو ټولو سره اسامه بن لادن نږدې اړېکي پيدا کړي وې، دا هغه امکان و چي په افغانستان کي دشوروي او امريکا تر منځ داغېزي دسيمي دپراختيا جگړي د بن لادن په واک کي ورکړ. کله چي طالبانو کابل تر لاسه کړ بن لادن هم څه موده وروسته کندهار ته راغلي او دملا محمد عمر سره يې دوستۍ ډيري کوټلي اړېکي ټينگي کړې، تر هغه وخت چي امريکا دطالبانو په وجود کښي سيمه ايزي گټي ليدلي دبن لادن او ملا عمر په دوستۍ يې بي تفاوتې ښکاره کول، مگر کله چي نړيوال وضعيت تغير وخوړ، دطالبانو کره وړه نور دافغانانو لپاره دمنلو وړ نه وه او پاکستان په هغوي هغه څه کول چي افغانانو زغملاي نه شوه، دترکمنستان څخه دگاز دلولي مسله هم ځنډمنه سوه، ديونیکال کمپنۍ مشران په دې باور سوه چي دطالبانو په وجود کي دوي دا پروژه لکه څنگه چي دوي اټکل کړۍ و پلي کېدل يې ناشوني دي، طبعي ده کله چي گټه نوي زبرځواک هر قوت او گورپ چي وي قرباني کوي. له بلي خوا بن لادن ځان داسي احساس کړ چي په رښتيا سره دی کولاي سي داسلام څخه پخپله دپيسو په زور او دغو فاناتيکانو په وسيله دفاع وکړي. هغه په افغانستان کي هم داسي اکت کاوه لکه دی چي ددغه هيواد اصلي اوسېدونکۍ او برلاسی چارواکۍ وي او طالبان يې دامريکا په مقابل کي هڅول. دغه او هم به نور دلايل موجود وه چي دبن لادن او امريکا تر منځ توره پيشي تيره سوه آن ددښمنۍ

تر سرحده اختلاف پیداسو . په لومړي ځل پسله هغه چي په 1990زکال امریکا د کویت څخه دعراقي عسکروتر ایستلو وروسته شل زره امریکایي عسکر په سعودي عربستان کي میشته سول ،دبن لادن دامریکا او سعودي چارواکو لخوا دا کار داسلام پر مقدسو ځایو لکه بیت المقدس تېری وباله او له دغه عمل سره یي خپل مخالفت څرگند کړ . دسعودي حکومت له ډار چي ځان یې په خطر کي ولید په 1992زکال په خپله شخصي الوتکه کښي له پاکستان څخه چي په دغه وخت کي گویا دطالبانو او جمیعت دپخلايني لپاره تللی و سودان ته ولاړ، او په 1994 زکال دده سره دشاھي کورنۍ مخالفت او امریکا په غوښتنه او مشوره له هغه نه دسعودي تابعیت واخیست . بن لادن په 1992زکال په مکه دیشو او یمن کي دتروریستي حملو په تور تر تورن وپیژندل سو . بن لادن کله چي د1996زکال په سپتمبر افغانستان راغی دمجاهدینو دمشرانو سره لکه رباني ،گلبدین ،احمدشاه مسعود او مولوي خالس سره یې ښې اړیکي ټینګوي ،طالبانو ته بیا دومره نږدې کیږي چي له افغانستان څخه دده دایستلو په قیمت تر اوسه افغان ولس اوپه خاصه توگه پښتانه او نړېوال جزاويښي .

له طالبانو څخه دنورو ناامیديو په څنګ کي دبن لادن او امریکا تر منځ دښمني او دهغه لخوا دافغانستان څخه دامریکايي استخباراتو په قول په (1998) زکال داګست د میاشتي په اومه دکینیا په مرکز نایروبي او تانزانيا په مرکز دارالسلام کښي دامریکي په سفارتونو کي دنهرو، لسو دقیقو په تفاوت غټي چاودني چي ((219)) (افریقایان او ((12)) (تنه امریکایان پکښي تلف سوه ددي باعث وگرځېدل چي امریکا دطالبانو څخه رسمي غوښتنه وکړي تر څو هغه امریکا ته وسپاري اویایې له وطنه وباسي . کله چي طالبانو دپاکستان په مشوره دهغه دتسليمېدو سره مخالفت وکړ ، پدې نامه چي گویا هغه مجرم نه دی او زموږ میلمه دی له افغانستان څخه دبن لادن دایستلو پر سر سره جوړ نه سول ؛که څه هم پسله هغه چي پر افغانستان اقتصادي بندیزونه ولگېدل او دافغانانو حالت خراب سو په داخل او بهر کي ټولو افغانانو له ملا عمر نه غوښتنه وکړه ، دا نابالۍ مېلمه چي موږ ته زموږ دملي گټو او افغانستان دویرانۍ په قیمت تمامیږي له افغانستان څخه وباسي ، متاسفانه طالب چارواکو یوازي دپاکستان منل د افغان او نورو پر خبره یي غوږ نه نیوی .

پاکستان هم امریکا داوس پشان غولوله څو ځله کلینټن نواز شریف نه په تلیفون کي له هغه نه غوښتنه وکړه چي پر طالبانو فشار راوړي تر څو هغوي بن لادن امریکا ته تسلیم کړي او یا یې بل هیواد ته دمحمکي لپاره ولېږي ،نوازشریف به هغه ته وعده ورکول مگر په عمل کي یې هیڅ نه تر سره کول . پاکستان پدې ښه پوهېده چي امریکا دپاکستان په مقابل کي دسخت اوغوڅ دریزنه کار نه اخلي ځکه امریکا پاکستان ته په منطقه کي دپلانونو دپلي کولو په منظورتل اړتیا لري ،کنه دبن لادن دنیولو یا وژلو لپاره څومره پروژي جوړي سوي ،لومړۍ پنځه او بیا پنځه ویشت میلیونه ډالره جایزه وټاکل سوه ، د مرکزي اسیاته دنفث او گاز دترلاسه کولو په منظور دطالبانو سره مرستي عبث ولاړې،دیونیکال او دلتا دکمپنیو ټول پلانونه په اوبو کي لاهو سول ،دا ټول تاوانونه امریکا ومل ، خو یوه ورځ امریکا یي جگپوړو پاکستاني چارواکو ته ونه ویل چي تاسو څه کوی؟ او پر کومه لار روان یاست؟، فکر کوم دا

دامريکا لپاره هغه نازولۍ دۍ چې ټوله نړۍ يې تر قربان کړې ده ، داسي يو نظر هم دعام ولس سره سته چې ممکن دامريکا استخباراتي سازمان په منطقه کې دامريکا دسياسي ،اقتصادي او پوځي نفوذ تر ټينګولوپوري نه غواړي داسامه بن لادن ،القاعدي دسازمان او طالبانو جنګي سيريال ته دپاي ټکۍ کښېږدي . زمور افغانانو سره هم دا ډار زيات سوي دۍ پداسي حال کې چې دامريکا په ګډون دنړۍ))37 ((هيوادونه له افغانانو سره دامنيت په راوستلو کې يو ځاي خپل ځوانان دلاسه ورکوي ،او آهسته آهسته يې د نړيوالو په سترګو کې اعتبار ته ضرر رسېږي داسي نشي چې يو ځل بيا افغانستان دپاکستاني جرنيلانو تر ناولو غوښتنو قربان کړي ؟ که داسي نده نو ولي امریکا دادنړۍ سوپر زبر ځواک پاکستان ته سپينه او لنډه خبره نه کوي او ورته نه وايي چې پر ځاي دي کښېنه ،افغانان نور مه زوره وه . کون او ږوند په دې پو هېږي چې دافغان ولس دټولو بد مرغيو اساسي عامل پاکستان دي اوبس ،څنگه داومنل سي امریکا ،انګلستان ،اسرائېلو،روسې ،چين ،هند ،فرانسي ،المان ،ايتاليا اونورو هيوادونه چې همدا اوس عملا دافغانستان په لانجه کښي دپاکستان دخاوري څخه دالقاعدي دسازمان ، بن لادن او طالبانو سره ښکيل دي نشي کولاي دهغوي ځالګۍ پيدا کړي ؟.

بن لادن هم ځاي گرم او ګدا اسوده وليد، دادۍ تر اوسه پاکستاني جنرالان وايي په افغانستان کې دۍ او افغاني چارواکي ادعا کوي چې هغه په پاکستان کې دۍ ،دغه حالت چې په دغه سيمه او قوم کې به دده پيدا کېدل تر ډيره وخته دټولولپاره ستونزمنه وي بن لادن په خپله هونښيارې ډير ښه درک کړۍ و . دا چې دا ډرامه به کله پاي ته رسېږي تر اوسه څوک نه پوهيږي .

د امریکا دغو تلابنو چې دطالبانو مشران راضي کړي تر څو هغوي بن لادن امریکا ته دمحاكمي لپاره وسپاري له ناکامۍ سره مخ سوه ،که څه هم امریکادطالبانولپاره وروستۍ نيټه د1999د فبروري په مياشت وټاکل مگر ډير ژر طالبانو اعلان وکړ چې اسامه بن لادن ورک دۍ . دملګرو ملتو امنيت شورا په 1999داکتوبر په 15 نيټه دپريکړې په ترڅ کې دطالبانو نه وغوښتل چې پخپله خاوره کې دترهګرۍ مخه ونيسي او هغه کمپونه چې شته وتړي او . . . ، دامنيت شورا بل کال (2000)د دسمبر په 19 نيټه په خپل بل 1333 لمبر پرېکړه ليک کښي پر طالبانو باندي خپل پخوا ني بنديزونه په ټينګار سره تاييد کړه ،اما طالب چارواکو په دغه پرېکړه ليکو نو عمل ونکړ ،نه يې بن لادن وسپاره او نه يې دالقاعدي دروزني کمپونه و تړل . د 2001زکال په پيل کې دامريکا نوي ولسمشر بوش ته دمنځنۍ اسيا دهيوادو نو دنفث او ګاز مسله چې دچين او روسې دګډ قرارداد په اساس به دهغوي پلاس کې لويديلي واي جالبه وبر بښېده او له بلي خوا دامريکا لپاره داسي يو تړون هم دمنلودمنلو وړ نه و ،خپلو اقتصادي موخو ته درسېدو خاطر امریکايي چارواکو پرېکړه وکړه دطالبانو سره يو ځل بيا دخبرو له لاري مخ ته ولاړ سي دخبرو چاري دبهرنيو چارو په وزارت کې ((کرستين روکا)) ته وسپارل سوي هغه دطالبانو سره شپږ ځله او دوه ځله يې په برلين کې نوري پتي غوندي جوړي کړي ، دغونډو کومه نتيجه ورنکړه ،په دوهمه غونډه کې دطالبانواستازي برخه وانه خيسته ځکه دوي بنديزونه غنډل او دملګرو ملتو پر سازمان يې نيوه کې لرلي . دجولاي په مياشت کې ((دشراپ شاپر))په وستين

پارک کي چي دانگلستان په لودیځ کي یوه ډیره ښکلې سیمه ده دیویشته هغو هیوادوداستازو په گډون غونډه وکړه کوم چي دافغانستان له موضوع سره علاقمند و ، دغه غونډه دملگرو ملتو په مشرتوب دانگلستان دبانډنیو چارو دوزارت لخوا په غیر رسمي توگه رابلل سوي وه ، هلته دا وړاندیز چي په افغانستان کي دي د پخواني پاچا محمدظاهر په مشرۍ یوه ائتلافي اداره جوړه سي مشوره وسوه ، دمسله دشمال ټلوالی لخوا استقبال سوه او پدي ډیر خوښ سوه ، خو هغوي دا دکار پیل باله اوپل یې بیا به وروسته گورو چي څه وشي ، دهغوي لپاره ظاهرشاه هدف نه بلکه هدف ته درسېدولپاره یوه وسیله وه . تر دغي غونډي لږ وروسته دپاکستان استازي ((نیاز نیک)) په فرانسه کي داپه ډاگه څرگنده کړه چي دامریکي دهیئت یوه غړي ویلي و که طالبان دبن لادن په هکله په خپل دریز کي تغیر رانه ولي پر خلاف به یې دزور نه کار اوخیستل سي . هغه داهم وویل چي ددوي پر ضد به دتاجکستان له اډونه کار واخیستل سي ، هلته پخوا امریکا یې مشاوران ځای پرځای سوي و ، ازبکستان هم خپله اماده گي وښودلې وه روسي یولس زره پوځ داماده گي په حال کي قرار درلود . دپاکستان دغه چارواکي دا خبره دیوه پلان په اساس چي دوي یې لري افشا کړه ، غیر مستقیم یې طالبانواو دهغوي پلویانو ته څرگنده کړه چي امریکا او دهغې ملگري هیوادونه څه پلان لري ، که طالبان دامریکا خبره ونه مني دهغوي پر خلاف حمله کوي ، پاکستان تل ((غله ته وایي غلاوکره او دکور خاوند ته وایي بیدار اوسه)) سیاست پلي کړی دی .

((فرانسس ویندرل)) لا دمۍ له میاشتي نه راپدې خوا په روم کي له پخواني پاچا سره افغانستان ته دتگ په هکله لیدني کولې ، دجولای دمیاشتي نه راوروسته ظاهر شاه ته داسي کتل کیده لکه دافغان واکمن چي وي .

په دغه وخت کي دطالبانو مشرانو ته دامریکا لخوا دوه پیغامونه واستول شوه چي په یوه کي یې غوښتي وه چي دبن لادن دنیولو لپاره دي عمل وسي ، اوپل دظاهر شاه په مشرۍ دیوي ائتلافي اداري دجوړېدو په هکله د خبر دپیل مسله وه . دپردي شاته حالت داسي معلومیده چي دوي نوره دتل لپاره دطالبانو سره وداع کول ، خو تر هغه دمخه یوه بله لویه حادثه پېښه سوه چي هر څه یې پر دابله خوا راورول . دا څرگنده معلومېده چي پاکستاني چارواکو او استخباراتي سازمان یې په افغانستان کي دملي پخلایني پر اساس دحکومت له جوړېدو سره مخالف وه ، هغوي تر وروستيو شیبو تلابن وکړ چي طالب چارواکي په افغانستان کي پردولت واک وساتي .

په امریکا کي داسي پېښه وشول چي دپاکستان ټول پلانونه یې تر یوه حده په اوبو کي لاهو کړه ، په برېښه توگه په افغانستان کي داسامه بن لادن داوسېدو او طالب چارواکو دقدرت کمبله مخ پر ټولېدو سوه ، وایي خدای دي داسي شر پېښ کړي چي زموږ پکښي خیر وي ، موږ ددغي پېښې دقربانیانو سره ځانونه په غم کي شریک بولو ځکه تر هر چا افغان ولس ته معلومه ده چي کله څوک دفاamil غړی دلایسه ورکوي څومره درد لري . د2001زکال ددسپتمبر په 11مه 19 ترهگرو چي پنځلس یې دسعودي عربستان وه په نیویارک کښي دنړېوالي سوداگری مرکز دوه غبرگوني ((پوریز ی مانی اوپه واشنگتن کي دملي دفاع پر وزارت یا پنتاگون دملکي الوتکو په استعمال حمله وسوه 107)) دریمه الوتکه چي غوښتل یې پر سپینه مانی حمله وکړي دسورلیو دفشار په اساس دپنسلوا نیا ښار ته نږدي پر

مخکه ولويدل، تجارتي مرکز اور واخيست او ماني ونړېدي تر دريو زرو زيات په مختلفو قومونو پوري تړلوداور په لمبو او دتعمير تر دېوالو لاندې خپل ژوند دلایه ورکړ. هېچا فکر نه کاوه چې په امريکا غوندي هيواد کېني دي داسې لويه پېښه وسي، او دومره خلک دي ديوي ترهگري حملې په پايله کې مړه او په ميلارډو زيان دي ورسپري. که څه هم د کتي کلارک په وينا ((دسپتمبر له تراجيدی نه څو اونۍ مخکېني دطالبانو دپهرنيو چارو وزير متوکل دکوم مرستيال په لاس په پېښور او اسلام اباد کې دامريکې قونسلگری اود ملگرو ملتودسازمان ادارې ته خبردارۍ ورکړې و، چې بن لادن په امريکې باندي دډير غټ بريد کوونکی دی. په دغه مقصد چې په زرگونو امريکايان له مينځه يوسي خو دهغه اخطار ته چا غور ونه نيوه شايد له دې امله چې مرستيال يې دخبر سرچينه نه وه ښودلې)).

مولانا ابو العلي مودودي نقل قول، چوپړي 106

دامريکا سنا ولسمشر ته دومره پيسې او واک ورکړ چې چا تصور نشو کولای، تر څو ولسمشر دامريکا دښمنان هر چيري چې پټ دي ورک او نابودکړي. ددغي زړه بوږنوونکي پېښي دورځي په ماښام دامريکا ولسمشر جورج بوش دامريکا خلکو ته په وينا کې وويل: موږ به دهغو ترورستانو او هغو تر منځ چې هغو ته يې پناه ورکړې فرق ونه کړو. کانگريس دسپتمبر په 14 ولسمشر ته دغه واک ورکړ چې دهغو ملتونو، موسسو، ياکسانو پر ضد له ټولو ضروري او مناسب زور نه کار واخلي... کانگرس ددغه موخي دترلاسه کولو په منظور حکو مت ته د څلويښتو ميليارډو ډالرو دمصرف اجازه ورکړه.

جورج بوش دسپتمبر په شلمه دکانگريس په يوه غونډه کې بن لادن او دهغه سازمان په دغه پېښه کې تورن کړه، اود طالب چارواکو ته يې داسې التيماتوم اعلان کړ: ((دامريکې چارواکو ته دالقاعدي ټول هغه مشران وسپاري چې ستاسې په هيواد کې دي... سمدلاسه او دتل لپاره په افغانستان کې دتروريستانو دروزني کمپونه وټړي، تروريست دهغو روزونکي او ملاتړ کوونکي اړونده مقاموته وسپاري، ددي لپاره چې مونږ باور وکړو چې هغوي نور نو عمل نه کوي امريکا ته دترهگري په کمپونو کې پوره لار ورکړي. دا غوښتنې دخبر يابحث لپاره نه دي. طالبان بايد سمدلاسه عمل وکړي. دوي بايد ترهگر وسپاري يادي دهغو په برخليک کې ځانونه گډ وشمېري)) بي بي سي او امريکا بزغ راډيو. دا لومړۍ ځل و چې امريکا طالبانو ته داسې گواښ وکړ، کاشکې داسې گواښ يې دپاکستان ولسمشر، استخباراتي او پوځي چارواکو ته هم کړي وای نوبه يې ثمر عملي او گټي به يې زياتي او تاريخي واي. که رښتيا وويل سي او امريکا حق ته غاړه کېښېدي پاکستان چارواکو ته داشان التوماتوم به نه يوازي افغانستان بلکه دامريکا په شمول ټوله نړۍ به دترهگري او لاس وهنوله شرڅخه خلاصه سوې واي. دپاکستان دۍ چې ددوي په خاوره کې رزول سوي تروريستان په مصر، هسپانيا، فرانسه، جرمني او انگلستان کې دترهگري دعملونو دتر سره کولو امکانات تر لاسه کوي، ځکه همدا اوس دپاکستان په مذهبي مدرسو کې چې شمير يې تر لسزرو زياتېږي دآي آيس تر بشپړي حمايي او کنټرول لاندې دي ترهگر روزل کېږي، په افغانستان او دنړۍ په نورو هيوادو کې دهمدغو مدرسو روزل سوي خلک ترهگريز ي کړني تر سره کوي

دسوداگرۍ دمرکزو تر ږنگېدو وروسته دامريکا خلکو ته دجورج بوش دلومړۍ وينا څخه دورايه څرگنده سوه چي دهغه هدف بن لادن او طالب چارواکي دي ، کله چي دامريکا حکومت دکانگرس ملاتړ تر لاسه کړه دڅو ديپلو ماتیکوسفرو څخه وروسته امريکا دنړۍ په کچه دامکانات برابر کړه چي دطالبانو دغه ځواب او بي ځايه مقاومت ته چي بن لادن مسول نه دی ، او يا يې څرگندول چي امريکا دي دبن لادن دمجرميت اسناد دوي ته دي ښکاره کړه کي او داسي نور دلايل چي منطقي نه برېښېدل ، دوسلې داسعتمال په زوردطالبانو حکومت را وپړځوي . داکتوبر په اومه ورځ يي دېمونو اوراکټونو،مدرونو پوځي الوتکولخوا دافغانستان پر پاچه خاوره دطالبانو دځپلو په موخه حمله او تعرض شروع سو،امريکا دغي موخي ته درسيدو لپاره دروسي چارواکو په مشوره پر شمالي ټلوالې تکيه وکړه ، دا هغه ځواک و چي ددوي دظلم او وحشت په پايله کي دپاکستان روزل سوي طالب قوت ته افغانانو په دې منظور چي دشمالې ټلوالې او هغوي دملگرو دځواکونو له تيريواو ظلم نه خلاص سي هرکلی ويل سوی و . زمور په هيواد کي داد يوې بلي غميزې شروع سوه ، په پاکستان کي په برېښه توگه مولانا سميع الحق او مولانا فضل الرحمن او نوروفاناتيکو بنسټپالو ډلو په وسيله دټولو مدرسونه ځوانان دپاکستاني داستخباراتواو مليشو په لارښودنه او ملگرتيا دامريکا په مقابل کي دطالبانو په دفاع کي دجگړې لپاره دافغانستان په لور جوپي جوپي روان سول ،افغانستان ته په رسېدو سره طالبانو هغودهيواد شمال ته ولېږل ،چي هغوي هلته ايسار او زيات يې ووژل سوه . په پاکستان کي يې دامريکا دبیرغونو په سوځولو سره هره ورځ مظاهري پيل کړي ، پاکستانې پوځيانو دموقع نه په استفادې سره دپښتنو په سيمه ورننوتل او دلومړي ځل لپاره يې دډيورنډ کرښې ته ځانونه ورسول . جالبه او دپاملرني مسله خو داده چي پاکستان دامريکا نږدې او نازولۍ دوست دی مگر ددوي په حضور کي دامريکا پر خلاف شعارونه ورکول کېده ،دولسمشر جورج بوش عکسونه او بېرغونه دبنسټپالو او فناتيکو مسلمانو ځوانانو او احساساتي خلکولخوا په مظاهروکي سوځول کېده . له دغه حرکت څخه په گټه پورته کولو سره دپاکستان اساسي هدف داو چي امريکا او نوري نړۍ ته ښکاره کړي چي په پاکستان کي مذهبي ډلي ډيري قوي دي ، ددوي دځپلولپاره زياتو پيسو اوکوټلي ځواک ته ضرورت سته ،ځکه امريکا دوي ته دپخواني قرض دبخبڼلو په گډون تر دريو ميليارډو زيات ډالره پيسي او يو په بل پسي نوي جنگي الوتکي او موډرني وسلې ورکړې ، تر څو پاکستان ترورستان په وځپي ، خو دا هغه خوب دی چي دپاکستان په مقابل کي داوسني سياست په تعقيب سره به هيڅکله رښتيا نسي .

دامريکا دبمباريو پايله داسوه چي داکتوبر له اومي څخه ددسمبر تر اتلسمي ورځ پوري دنږدي ((10915))کسانو دژوند دلاسه ورکولو په ارزښت ، ددسمبر په دوهمه نيمايي کي دطالبانو دواک هغه ماني چي دوي ورته عمارت وايه ږنگه او ملامحمد عمر اخند چي پر موټر سيکل يې دواک تر لاسه کول شروع کړې وه د همدغه موټر سايکل په سواری يي دکندهار ښار او دعمارتن تخت وتاج پرېښود . دپاکستان هغه پلان چي ددوي په وجود کښي به دډيورنډ لعنتي کرښې برخليک دتل لپاره ټاکي يو ځل بيا راتلونکي مهال ، دنوو پلانو دجوړولو او پلي کولو ته معطل پاته سو . ملا محمدعمر اخنداو طالب چارواکي په رښتيا سره دخپل بي بنياده غرور،دهيواددبرخليک ټاکلو دساده ارزوني، او پاکستاني استخباراتو دنووگټو قربانيان سول . داسي معلومېږي چي دوي لا اوس هم په دې نه پوهېږي چي پاکستانې

چارواکي ددوي اوگران وطن اصلي او اساسي دښمن دی . تر څو چي دډيورنډ دلعنني کرنبي په هکله اساسي پرېکړه نه وي سوې افغان ولس به دپاکستان اودهغوي دنړيوالو دوستانو د سياسي لوبوادرغليو قرباني اودقدرت پر سر جنگي سياليوميدان وي . افغانان به دکورسوخوني په جگړه کي خپل خوږ ژوند دلاسه ورکوي . زموږ زوربدلي ولس به دبهرني پوځيانو تر پښو لاندي دتحقير او توهين شپي او ورځي سبا کوي . ځوان کنړي شاعر فرهادجان دشعر په ژبه دا حال ښه تمثيل کړی دی هغه وايي:

ماپکي خپل قاتل ونه پيژانده ---- راغځېدلي وو بلا لاسونه

دا اوسنی افغان وژنه او ټاټوبی وړانونه چي دپاکستان د ديوبندي بنسټپالو دتشويق او فتواگانوله مخي افغانان هڅوي او ورته وايي ، وجنگېږی له خپلي خاوري امريکايان او نور اروپايان وباسی ددغي غميزي دحل لاره نه ده . دا ددوي اوددوي دبادارانو ددسيسو، او دډيورنډ دکرنبي پر سر دخپلو تاريخي عقدو او دښمنيو دتر سره کولو پايلي دي چي زموږ په هيواد کي پردي وسله وال ځواکونه پراته دي ، کاشکي موږ دا تعقل درلوداي چي هر څه مو دخپل هيواد تر پرمختگ او افغان ولس تر بسيايني او ښهرازی قربان کړي واي . له بده مرغه يو تريخ ولي رښتيا حقيقت بايد ومنل سي چي افغانانو تل يوه او بل ته دقناعت سر نه دی ټيټ کړی ،قناعت يې بل ته تسليمي او تسليمي يې عار بللی دی . داچي خپل هيوادوال او عزيز ته دماټي پر سر يې پردي ته لاس اوږد کړی او يا يې دهغه په پوځي مرسته د ځان لپاره برياوي ترلاسه کړي ، دهغوناورو او شرمونکو پايلو ته يې هيڅ وخت پاملرنه نده کړې ،او د پردې پوځي ځواک راوستل يې د ځان حق بللی دی . په هره اندازه چي بهرني پوځيان په افغانستان کي پاته کېږي په هغه اندازه زموږ دخاوري قسم خوړلي دښمنان سياسي ،مالي ،پوځي او مادي گټه ځيني پورته کوي . همدا علت دي چي پاکستاني چارواکي او جنرالان امريکا او نړی والو ته دتروريستانو په ځپلو او نيولو کي ډوکه ورکوي . دا جگړه ددوي لپاره هغه چرگه ده چي طلايي هگی اچوي . فکر وکړی !!! دااوسنی خپل منځی تاوتریخوالی ،دعلمو ،بيگناښځو او ماشومانوو ژل په ځان پوري بمان تړل او ژوند دلاسه ورکول زموږ دبيچاره خلکو هيڅ درد نسي دواکولاي . پدې ټول بايد پوه وي هغه کسان په هرنامه چي غواړي دمنځنيو پيړيو په دودتنگ نظره افراطي رژيمونه پر افغان وتپي ولس ته به دقبول وړنه وي . داډول کړني داستونزي او زموږ دهيواد څخه دپرديو پوځي ځواکونو دوتلو دحل لاره نه برېښي . ځوان شاعر فرهاد وايي:

اوس راته وايه چي ټول زړونه غاټول زړونه چا وگټل

ستا سره ماشه وه او زما سره گلونه

درنو لوستونکو!

دا لاندي عکسونه د پاکستاني نجونو دي چي غواړي په اردو او هوايي قواو کي کار وکړي، پوښتنه داده چي دديوبندي ملايان په ځانگړې توگه مولوي فضل الرحمن دغو نجونو ته دکوم روايت له مخي اجازه ورکړې چي دځوانانو سره يو ځاي پوځي ډېښوونه سرته ورسوي، يو ځاي پوځي تعليمات او عمليات تر سره کړي؟

زه ددغه کار ملاتړ کوم زما لپاره ښځه او نارينه دبيولوژيکي جوړښت په تفاوت يوشان ارزښت لري، دواړه دخداي بنده گان او انسانان دي، دټولني په وړاندي يوشان حقوق او مکلفيتونه لري. عکسونه مي ځکه راوړل چي همدغو دپاکستان بنسټپاله مولويانو له مجددي څخه نيولي تر رباني او طالب پوري ټولو ته ويل ښځه بايد په کور کي وي، ښځه ټول عورت دی، دنښځي مخ بايد بيرون څوک ونه ويني او اواز يې وانه وري، هغه ښځه چي دا نه مني بايد سنگسار سي. پوښتنه کيږي چي مولانا صاحب! دانجونو به څوک سنگسار کړي؟

څلورمه برخه

په نوي تاکتيک دپاکستاني چارواکو هلې ځلې

دطالبانو دواکمنۍ پر خلاف دامريکا لخوا د جگړې پيل د دوې برخي درلودې . يوه يې دوسله وال تيريو لپاره دپوځي پلانونو جوړول ، او بله دطالبانو پر ضد دميديالو امکاناتو څخه په استفادي سره دهغوي پر خلاف دنړيوالو ذهنيت آماده کول و . امريکا دمطبعاتو ، راډيو ، تلوېزيون او انټرنټ له لاري په نړيواله کچه دوحشت ، بربريت ، تروريزم او انسان وژنو اصلي ترسره کوونکې يوازي طالبان او دالقاعدي سازمان معرفي کاوه ، امريکا ډير ژر وکالاي شوه نړيوالو ذهنيت دخپلو راتلونکو پوځي او سياسي کړنو سرته رسولوپه موخه آماده کړي ؛ دهمدغو تبليغاتو پايله وه چي ټوله نړۍ دطالبانو دحکومت دپرزولو او القاعده سازمان دله منځه وړلو غوښتونکي سول .

دامريکا حکومت دسي آي آي دکارمندانو په وسيله دافغانستان په دننه او بيرون کې دځينو افغانانو سره اړيکې ونيولې دهغه جملې نه دشمالې ټلوالې په څنگ کې يې د مرحوم حاجي عبدالحق جبارخيل چي په خپل قوم کي دلوي اعتبار خاوندو او حامد کرزي چي دپوپلزو په قوم کي دخپل مرحوم پلار دشناخت او اعتبار څخه په استفادې سره يې کولاي شوه دطالب چارواکو پر ضد خلک راوپاروي ، او پخوانۍ پاچا محمد ظاهر شاه وچې امريکا دهيواد په راتلونکي برخليک کي د ونډي خاوند گانه او دسولي په راوستلو کې يې دده ونډې ته زيات ارزښت ورکاوه . امريکا داسي انگېرلې وه چې داکسان کولاي سي خلک دطالبانو پر خلاف راوپاروي . ډير په دې نظر دي تر کومه ځايه چې پاکستان په دغه پلان خبر و او دحاجي عبدالحق دسفر مقصد او لار ورته معلومه وه دطالبانواوالقاعدي دسازمان په وسيله وتوانېده چې حاجي عبدالحق جبار خيل افغانستان دتگ پر لار مخکي له دينه چي کابل ته ورسېږي بيله کومي محکمي ناځوان مردانه اعدام کړ . د هغه په مرگ زيات پښتانه خفه سول اودهغه دمرگ په غندلو سره يې پر طالبانو يې ډيري سختي نيوکې وکړې . پدې ډول دطالبانو په مقابل کي دپښتوننفرت لانور هم زيات سو ، او دا هڅ چي پاکستانپه هيڅ صورت په افغانستان کې ديوغښتلې حکومت دجوړېدو سره علاقه نه لرې په پښتنو کې نور هم غښتلې سو . حامد کرزي تر دهراد ولسوالۍ ورسېد او هلته ديوه نفر لخوا چي په مطبوعاتو کي يې ځان معلم اشرف معرفي کاوه حمايه کېده ، دته دامريکا يانو لخوا ډاډ ورکړه سوۍ و چي دطالبانواو يا بل چا دحملې په مقابل کي به هغه ساتې . کرزي ونه سوه کولاي دارزگان خلک دطالبانو په مقابل کي راوپاروي ، يو خو طالبانو تر کرزي هلته زيات نفوذ درلود او بل کرزي په ارزگان کي کومې شخصي دپېژندگلوي ښې اړيکي نه درلودې . فکر کوم کرزي هلته يوازي پدې خاطر لېږل سوۍ وچي دطالبانو دحکومت دراپرزېدو څخه وروسته هغه دملا عمر دزېږېدو له ځايه دملا عمر څخه پاته شوپتخت پر کښېنستو لپاره کابل ته رولې ، دا شان ژيستونه اوکړنې دسياست په ډگر کې رواج لرې . ځکه کرزي تر هغه وخته هلته پاته سو کوم چي بيا دامريکايي چورلکي پوسيله دبن دکنفرانس ترموافقي وروسته دبگرام هوايي ډگر ته په کابل کي دمؤقتي اداري درياست دواک دتر لاسه کولو لپاره راوړسو ، دبگرام هوايي ډگر ته فهميم ، يونس قانوني او شمالي ټلوالې نور غړي مخته ورغلي وه .

د امریکا متحده ایالاتو دانگلستان په نیغ ملاتړ او همکارۍ د طالب حکومت دوسلوال ځپلوپه خاطر د سي آی آی جگپوړي کارمندان دروسې په مرسته د تاجکستان او ازبکستان له لاري په چورلکو کي پنجشیر ته راغلل او هلته یې د فهیم، یونس قانوني، د عبدالله د بهرنیو چارواونی وزیر سره دکتلو په ترڅ کي ددوي سره دراتلونکې په هکله خبري وکړې، شمالي ټلوالې دنده تر لاسه کړه چي دطالبانو پر خلاف د امریکا یانوسره په عملیاتو کي برخه واخې، شمالي ټلوالې پدې خاطر په راتلونکي کښي د امریکا په مرسته غښتلې موقف پیدا کړي د امریکا یانو دغه خدمت ته یې غاړه کښېښوده، که څه هم امریکا یانو به همدا درک کړې وې. روسیه چي د تروریزم پر ضد مبارزه کې د امریکا ملگرې سوې وه د شمالي ټلوالې څخه د امریکا داستفاديې په هکله خوښي ښکاره کړه او هغه یې دروسي او منځنۍ اسیا په گټه وبلل. مثل دی وایې ((ما پر آسمان غوښته خدای پر مخکه راکړه)). روسانو دا انتظار نه درلود چي امریکایان دي بیا داسي تېروزي او شمالي ټلوالې بندنامي ډلي ته چي په سیمه کي دروسانو یوازې دوستان وه دا امکان پلاس ورسې چي دا ځل د امریکا د B52 او C130 ډوله الوتکو د بمباریو په مټ دي کابل ښار هغه ښارته چي اوسېدونکو یې ددوي له نامه سره حساسیت پیدا کړی و یو ځل بیا داخل سي.

توماس والکوم پخپله مقاله ((ائتلاف نامقدس)) کي چي دافغان رسالي په 23-24 گڼه کي خپره سوې ده لیکې: ((د امریکا په نظر شمالي ائتلاف په حقیقت کي هیڅ ائتلاف نه دی او باور ورباندې نشي کېدای، لیکن پرته له دوی نه امریکا بل انتخاب نه درلود، .... ځمکني پو ځونو ته دزیاتي اړتیا له مخي په کار وچي د شمالي ټلوالې له ملېشو څخه دطالبانو پر ضد کار واخیستل سي، نه د امریکا او لوېدیځ د ځمکنيو ځواکونو څخه)) امریکا له دې ډارنه چي په ځمکني جگړه کي به د زیات تلفاتوسره مخ سي پرېکړه وکړه چي د شمالي ټلوالې څخه چې دطالبانو سره کوټلې دښمني هم لري استفاده وکړي. دیادولو وړ ده چي د امریکا ولس هم ددې سره مخالفت کاوه چي د جگړې په پېل کې دي په ځمکنيو عملیاتو کې امریکایي سربازان برخه واخې.

ددې لپاره چي د شمالي ټلوالې نړېوال اعتبار غښتلی سي دروسي مشر ولادمیر پوتین هم ددې حقیقت نه پرده پورته کړه او د ژورنالستونو سره یې په خبرو کې د ابربنده کړه چي روسې د تیرو پنځو کلو په دوران کي دطالبانو پر ضد د شمالي ټلوالې اود هغوي قوماندان احمد شاه مسعود سره دوسلو او پیسو زیاتي مرستي کړي او دادی اوس دغه مرستي نوري هم زیاتوي. فکر کوم د 2005 زکال د سپتمبر په میاشتي څوټنه مواد او توکي چي د پنجشیر ولسوالۍ (ولایت) ته د مسکو د والي جنرال گروموف لخوا راوېرل سو ه هم دهغه پخوانیو دوستیو دیو ځل بیا ډاگیز کېدو او پخې په خاطر به وه، که نه تر پنجشیر نورې زیاتي مستحقي سيمي وي، او بل داچي ولې دیوي خاصې منطقي په نامه؟ ځکه هلته خدای مکره کومه طبعې ټکه نه لوېدلې.

امریکا د تروریزم سره د مبارزي په نوم داروپايي هیوادو، روسې، بېله ایران څخه دافغانستان همسایه هیوادو ملاتړ تر لاسه کړ او د اکتوبر په میاشت کي یې دیویشتم قرن دموډرنو الوتکو او بماوریوپه زور دطالبانو او دالقاعدي د سازمان دپټډوېر ځایوشپه او ورځ مرگوني گذارونه شروع سو، امریکا په دغو بم اوریو کي وچ او لاندې یو ځای

وسوځول. او د پښتنو داوسېدو پر سيمه په دې نامه چې طالبان پښتانه دې او د طالبانو سره به مرسته وکړي هم تر مبارد لاندې ونيول، په دښت کې چوپان او په کلي عادي خلک وويشتل سوه. کلي، کورونه، ژرندي، کارېزونه او د کوچيانو خېمې، پر لارو د سوارليو گاډې د بم اورونکو الوتکو او توغنديولخوا په نښه سول، په زرگونو کورنۍ يې کليو او ښارونو پرېښودلو ته مجبورکړه، دولسونو د ژوند اډانه يې خرابه او تباه کړه. په کابل ښارکښي يې هم د ښار سهيلي او شمالي برخې، د تلوزيون غر (انتن) د بالاحصار او مرنجان تپه او يو مسجد په بمانو او توغنديو کلک وويشتل، په سلهاو انسانانو ژول سوه. که څه هم دامريکا داشان کړنه په داخل او بهر کې د افغانانو د اعتراضونو او احتجاجونو سره مخ شول، دامريکا وحشيانه خپل سري بمبارۍ يې وغندلې مگر دامريکا او د لوېدېځو هيوادو مشرانو ورباندې غوږ هم ونه گراوه. د سويډن د مالمو په ښار کې د سويډن افغانستان دکمېټې او افغانانو په گډون مظاهري وشوې، په همدغو مظاهرو کې هغو افغان ماشومانوسره د مرستي په خاطر چې دامريکا د وژنکو او ړندو گذارونوپه پايله کې يې د ژوند هر څه دلاسه ورکړي وه مالي مرستي راټولي سوې، د مالمو د ښار په هغه تعليمي موسسه کې چې ما سويډني ژبه لوستل د سويډني استادانو په همکارۍ مې تر 8000 زيات سويډني کرونه مرسته ټوله کړه ټولي پيسې چې د مالمو د افغانانو لخوا ټولي سوې تر دېرشو زروزياتي وې. دامريکا او هغوي د متحدينو له پوځي کړنو او عملياتو څخه دا سې څرگندېده چې شاته کوم پښتون دښمنه قوت وو، او امريکايانو ته يې غلط راپورونه ورکول او هغوي يې د پښتنو داوسېدو پر ځايو بم اوريو ته هڅول، تر څو له يوې خوا پښتانه وځپل سې او له بلې خوا د پښتنو په زړونو کې دامريکا په مقابل کې کرکه او د نفراحساس راپيداسې، تر څو امريکا او اروپايي هيوادونه د تل لپاره د پښتنو په مقابل کې حساس اوسې اودوي ته د شک په سترگه وگوري.

دا عمليات دومره درانه وه چې د لوېدېځو مطبوعاتو او ان دامريکا د CNN ټلويزيون يو تن مفسر ((فيشر)) وويل: دامريکا بمبارۍ دويتنام له جگړې نه وروسته ډيري درنې او زياتي سختي وې، ځکه شپه او ورځ په پرله پسې توگه يې دوام درلود.

په هغه وخت کې چې پر کابل او کندهار د بمانو او توغنديو باران ودروسې دولت اعلان وکړ چې شمالي ټلوالې لپاره يې پنجشير ته ټانکونه، توغندي او کلاشينکوفونه رسولي دي، روسې غوښتل دموقع څخه په گټه پورته کولو سره د نظار شورا تر غاښو په هر ډول وسلو سمبال کړي تر څو دارتيا په وخت کې وکولاي سي له ځان او روسې دگټونه دفاع وکړي، همدغه مهال ازبکستان هم د جنرال دوستم څخه خپل ملاتړ اعلان. البته دا بايد هېره نشي چې ترکيې تل خپلي گټي دشورايي نظار په څنگ کې د دوستم په وجود کې لټولې دي او دهغه څخه يې تل ننگه کړې ده. همدا دليل و کله چې دوستم د طالبانو له خوا ځغلول کېده سمدستي به ازبکستان او له هغه ځايه ترکيې ته تلې. د ترکيې په ټلويزيون کې ډير ځله په پوځي لباس کې راښکاره سوي دي او کله کله دده څخه پداسي حال کې چې هيڅ دولتي واک يې نه درلود ديوه رسمي شخص په بڼه استقبال سوي دي. د 2001 ز کال د اکتوبر په 20 ورځ يو روسي پوځي جگپوړي جنرال ((پاپوف)) و ويل: موږ دشمالي ټلوالې سره په کافي اندازه کومکونه کړي، د افغانستان شمال

زموږ دسياسي اغېزې دنفوذ سيمي بولو ،او دافغانستان دراتلونکي دولت لپاره ښاغلی رباني يو مناسب شخص گڼو. ((امريکا ږغ راډيو)) دغو څرگندونو دا فهمول چې روسيه په هيڅ ډول حاضره نده په افغانستان کې پاکستان پلوه حکومت ومنې.

دکابل دښاريانوپه گډون د ايران ،پاکستان او ملگروملتو دسازمان سره داتشويش پيدا سو چي دطالبانو تر وتلو وروسته به څوک په دې ښار کي واکمن کيږي ،ځکه درباني دحکومت دپخوانيو ناوړه اعمالو په اساس نه دکابل خلکو او نه هم ملگرو ملتو غوښته چي شمالي ټلواله دې په کابل کي حاکمه سې . کله چي دطالبانو ماته يقيني سوه ملگرو ملتو ،امريکا او لوېديځو هيوادو پرېکړه وکړه چې هيچاته بايد حق ورنکړه سې کابل ته پر خپل سر ننوزي.

دملگروملتو دسرمنشي ځانگړي استازي لخدرابراهيمي او دهغه مرستيال فرانسيسوندرل لخواپه افغانستان کي دنوي حکومت درامنځته کولو په هکله پر پلان او طرحي جوړولو کار شروع سو . دبيلو ډلو ټپلو سياسي او جهادي گوندو او تنظيمو سره تماسونه ونيول سوه ، په دې جمله کې ددقبرس او روم جريانونه هم شامل وه . له بلي خواشمالي ټلوالي دموقع نه په گټه پورته کولو سره ځانونه سره منظم او په شمال کي يې دامريکا تر هوايي بمباريو وروسته ولايتونه او کابل ته دننوتلو په هيله يو په بل پسې نيول . برهان الدين رباني چي دکابل تر تخت دلاسه ورکولو يې په تاجکستان ،ايران او روسيه کي شپې او ورځي تيرولې دنوامبر په 21 يې په تاجکستان کي دداکتر عبدالله سره دراتلونکي حکومت په هکله خبري وکړې . هغه دامريکا دهوايي حملو او شمالي ټلوالي ته دلاري دخلاصېدو په هکله معلومات ورکړ . په دغه وخت کي روسي يو ځل بيا په گوته کړه چي دطالبانو تر سقوط وروسته بايد استاد رباني دجمهوري رياست واگي پلاس کي واخلي . دروسې ددغه وړانديز نه تاجکستان ،ازبکستان او ايران ملاتړ وکړ ،مگر پاکستان دروسې له دغه نظر سره خپل مخالفت وښود . له بي بي سي اومسکو راډيو څخه زما شخصي يادښتونه . دپاکستان لپاره هم دا دقبول وړ نه وه ،يوځل بيا هغه کسانو ته ددولت واگې پلاس ورسې کوم چي ددوي په زور يې دافغانستان دورانی او افغان ولس دسر په قيمت چي دتلفاتو شمير يې تر يو ميلیون اوږې واک تر لاسه کړ ،خوهغوي دقدرت دتر لاسه کولو سره سمدلاسه پاکستان ته شا وگرځول ، دروسې ،ايران او هندوستان سره يې دوستانه اړيکي ټينگې کړې . په امريکا کي هم جمهوريت غوښتونکو او دموکراتانو سناتوراندوبوش له اداري نه غوښتنه کول چي شمالي ټلوالي ته اجازه ورنکړي تر څو کابل ته ننوزي ،دبرطانيې صدراعظم توني بلير هم علاقه نه لرل چي دا بدنامه ډله يو ځل بيا دکابل دښا دفاتح په توگه دغه ښار ته داخله سې.

دملگروملتو استازي لخدرابراهيمي دشمالي ټلوالي له مشرانو سره خبري وکړې او هغوي ته يې دنړېوالو دا تشويش چي نه بايد کابل ښارته داخل سي څرگند کړ ،ولي حالات دومره گډوډ وه چي دامريکا دليونيو راکتونو او توغنديو په اورولو مصروفه وه ،يو شمير هيوادو لکه المان ايټاليا او انگلستان په دې هکله کار کاوه چي ډير ژر دافغانستان دبرخليک دټاکلو لپاره غونډه جوړه سې . له بلې خواافغان ولس دوحشي بمباريو له امله هک پک پاته واو دخپلو نازولو په وير سرگردانه او فرېشانه وه ، دا دقدرت ليوالو وخت غنيمت وباله پر خپل سر دنومبر په 13 ورځ دماښديگر

پر شپږ بجو په هغه روسي پوځي لباس کې چې څو ورځې پخوا يې روسي چارواکو شمالي ټلوالې ته دگنډلو او ددوي په اختيار کې دورکولو خبر خپور کړې و)) 12000 ((وسله وال کسان دکابل په وینو لږلي او زخمي زخمي ښار ورننوتل او دکابل زورېدلو ښاريانو يو ځل بيا هغه مخان وليدل کوم چې له لېدو نه يې نفرت درلود . په هغه لېظه چې دا ټلواله دکابل په ښار ورننوتل سمدستي فهميم ځان ددفاع ،يونس قانوني دکورنيو چارو او عبدالله دبهرنیو چارو وزیران اعلان کړه ،دمالي وزارت چاڅکه وانه خيست هلته هر څه په گډه چورسوي وه . ددغو مقامو دتر لاسه کولو پر سر يې دبن په کنفرانس کې هم دومره چنې ووهلي تر څو همدا مقامونه همدغو ښاغلو ته ورسېدل . برهان الدين رباني يو ځل بيا دکابل په ښارکي دمطبوعاتو او راډيو گانو په وسيله خپل ږغ دارگ له ماڼۍ نه پورته کړ . فقط څلور ورځې وروسته تر هغه چې دا ښاغلي په کابل ورننوتل دروسي دبهرنیو چارو وزير سرگې ايوانف اعلان وکړ ، چې يو نفر پوځي او بل دسياسي چاروجگپوړي کار پوهان کابل ته ولېږل سوه تر څو په کابل کې دهغه حکومت دچارواکو سره چې اوس پر وضعه مسلط دی او هغه په رسميت پيژنو ليدنه کتنه وکړې او دخپل مينځي مناسباتو دټينگولو په هکله بحث کوي . روسي پدغه د تلوارې سياسي حرکت کولو سره امريکا او نړېوال ديوه تر سره سوې عمل سره مخامخ کړه او داسي يې وښودل چې دحکومت درياست مسله ختمه ده ، هغه دی رباني پردولت مسلط دی اداره يې جوړه.

دشمالي ټلوالې کابل ته داخيلېدل ، او پر خپل سر حکومت جول داروپا او امريکايي چارواکو دخوابدۍ سبب وگرځېده، کابل ته دشمالي ټلوالې ورتگ ديوي شورا تر جوړېدو وروسته چې امريکا پلان درلود په نظر کې نيول سوې وه . درباني داسي خپل سړی ته امريکا او انگلستان داسي ځواب ورکړ چې دبن تر کنفرانس وروسته يې هغه ته يوازي د ((X)) پريزیدنت لقب ور پرېښود او بس.

ملگرو ملتو، امريکا، برتانيې، جرمني، فرانسې دافغانستان لپاره د راتلونکې حکومت دجوړېدو، اساسي قانون، دمؤقتي او عبوري ادادرې ددندو او نورواړينو مسايلو دخپلولو په منظور دالمان په وړاندیزدهغه هیواد دبن په ښارکي ددوي دخوښي افغانانو په گډون ديوي غونډې دجوړېدو لپاره گامونه گړندي کړه سوه.

دملگرو ملتو د سازمان دسرمنشي استازۍ لخدرا ابراهيمي په ايتالياکي دمحمدظاهر شاه، دهغه دکورنۍ دغړو او هغه له سلاکارانو سره وکتل په خبرو کې موافقه وسوه چې دبن په کنفرانس کې به دپاچا استازي برخه اخلي . په دغه وخت کې چې دظاهر شاه سره دنړېوالو په گډون دافغانانو ليدني کتنې زياتې شوې، مور په اروپاکي ديو شمير فرهنگي ټولواستازي دتليفون په مټ سره سلا شو چې يو هيئت دي دافغانستان دمسلېدعادلانه حل په هکله دپاچا سره دکتلو لپاره روم ته ولاړ سي . دفرهنگي ټولنو پلاوي روم ته ولاړ له پاچا او دهغه دکورنۍ دخو غړو سره يې دافغانستان دراتلونکي سرنويشت دټاکلو، افغان ولس دغوښتنو زمور دپرانديزونو او يو شمير نورو دعلاقي وړ مسلو په هکله خبري وکړې ، دنباغلي زرین انځور په وينادلومرې ځل لپاره همدغه پلاوي يو ټوک پښتو کتاب دپخواني پاچا کورنۍ ته ډالۍ کړ .

په افغانستان او له هیواد نه بهر ټولو افغانانو ددې لپاره تللېنې کاوه چې دا ځل د بهرنیو هیوادو په مرسته او افغان راون اندو په مشوره او گډون داسې یوه اداره جوړه سي تر څو افغانولس وکولای سي خپل سرنوښت په خپله خوښه او دولس له ارادې سره ورته وټاکي . ددې کار لپاره زیاتوړون اندو افغانانو منډې تر ږي وکړې ، مگر له بده مرغه دتل پشان زمور د هیواد دبرخلیک دټاکلو په هکله د هغو څخه چې د هیواد دودانېدو او نښرازی سره یې علاقه لرل چا پوښتنه ونکړه، دافغانستان راتلونکی سیاسي سرنوشت یوځل بیا د ابرقدرتولخوا دافغانستان په راتلونکې اداره کې دغوښن ځای دتر لاسه په خاطر د 2001 د نومبر (27 څخه دسمبر تر 5) نیټې دالمان د بن د ښار د پترسبورگ دتاریخي هوټل دکنفرانسونو په تالار کې تر سختو امنیتي تدابیرو لاندې دگوتو په شمارڅوهغو کسانو په گډون چې دوي غوښتل دتړلو دروازو شاته په جوړسوې کنفرانس کې و ټاکل سو. دکنفرانس کار او ټول جوړښت او افغانې مشروعیت دهیوادزیات شمیر نظر خاندانو او سیاسي څېړونکو لخوا تر سوال لاندې ونیول سو، او زیاتي نیوکې ږي وشوې چې دا سلسله تر اوسه اوږدیره وخته به دوام ولري.

دا ځل بیا دافغان ولس ټولي هیلې په ناهیلو بدلې شوې ، همدا دپړدیو لخوا دحکمتونو دجوړېدو پایله ده چې اوس هم دمیلیارډو ډالرو په رالېږلو سره افغانانو دآرامۍ گوله نه ده په خوله کړې.

د دکنفرانس کارچې دافغانستان په چاروکې دملگرو ملتو د سازمان د عمومي منشي استازي لخدرا ابراهیمي او ددغه سازمان دویناند ښاغلي فوزی په مشرۍ پر مخ بیول کېده دامریکا دولسمشر ځانگړی استازي ښاغلي خلیلزاد ، دامریکا او روسیې دبهرنیو چارو وزیرانو کولن پاول ، ایگور ایوانوف او شپرو همسایه هېوادونو دبهرنیو چارو وزیرانوجي د (2+6) هېوادو په نامه هم یادېږي ،المان ، برتانیې ، ایتالیې، هالند او جاپان استازو دکتونکو په توگه حاضر وه . دافغانې لورې نه په غونډه کې دشمالی ټلوالې استازي زیات واو هغوي داحمدشاه مسعود یو لوي عکس هم دغونډې تالار ته له ځانه سره وروړی ؤ، لوستونکي خبر دې چې دهمدغه کال دسپتامبردمیاشتي په نهمه نیټه احمدشاه مسعود دخواجه بهالدين په ولسوالۍ کې دنایېژندل سو کسانو لخوا ووژل سو . خو داچې دشمالی ټلوالې استازو له ځانه سره دهغه عکس تالارته راوړ ټول حیران سول چې دا دڅه لپاره؟؟؟

دبن په کنفرانس کې دگډون لپاره دغو ډلو ته دامریکا له خوا بلنه ورکړه شوې وه.

- 1- د روم دسولې دجریان استازي 9 نفره.
- 2- د قبرس دسولې دجریان استازي 3 نفره.
- 3- د اسلامي متحدې جبهې استازي 11 نفره.
- 4- دپښاور دسولې له جریان څخه 3 نفره.
- 5- دمشاوړنو او څارونکو په توگه 44 نفره.

دا باید جوته سي چي داډلې په هيڅ صورت دافغان ولس داستازيتوب جوگه نه وي، ددوي دعوت دغه شان سرنويشت جوړونکې غونډې ته کاملاً د بهرنيو هيوادونو د اړيکو پر اساس تر سره شوی و . دا هغه اساسي جفاوه چي زموږ دهيواد دبرخليک دټاکل په وخت کي په دې نامه چي وخت حساس دی ژر بايد هر څه تر سره سي دافغان ولس سره وسوه . ددغي لويې تير وتني اويادځينو لخوا دقصدي او له دښمنيو څخه ډکي کړني دروند پېټۍ اوس دافغانانو ملا ماته کړېده .

دبن دکنفرانس ژبه فارسي وه ،اوهم دهغي غونډي گډون کونکې کوم چي دافغانستان دراتلونکي په هکله يې پرېکړي کولې غوڅ اکثریت دهيواد د لږه کيو قومواستازي وه ،په ټوله دنيا کي دامعمول دی کله چي د يوهيواد دسرنويشت او يانورو ورته ستروملې مسلو په هکله بحث کېږي نو دهغه دډيرکيو سره تر هر چا زيات خبري کيږي او دهغوي گډون دشمير په تله ضروري برېښي ،ځکه دهري پرېکړي په پلې کولو کې په طبعي ډول ډيره کې ډير رول او نقش لري ،مگر دلته دهغه دښمنيو له مخي چي دنړۍ يو شمير هيوادونه يې له پښتنو سره لري ونه غوښتل دغونډي اکثریت دپښتنواستازي او په کل کې روڼ اندي او اهل خبره خلک وې . دغه حالت چي له يوي خوا پښتانو استازي لږ او له بلې خوا دکنفرانس ژبه فارسي وه پر پښتنو استازو بد تاثير وکړ او هغوي له غونډي سره بايکات کولو په هڅه کې شول ، دتالار نه ووتل دغي مسلي ته تر هر چا زيات مرحوم حاجي عبدالقدير متوجه سو و ، هغه دملگرو ملتو داستازو سره دکنفرانس دژبي په هکله زيات جروبحث کړی .وبلاخره هغه دااحتجاج په توگه له غونډي دوتلو اعلان کړی . و ،دهمدي ورځې دماڅديگر پنځو بجو شاوخوا وه چي ماته له جرمني څخه ښاغلي زرین انځور چي مور دنورو سره په گډه دغونډې کار څاره تليفون وکړ او دا جريان يې راته ووايه ، ماته يې وويل چي دحاجي صاحب قدیر سره وږغيره او هغه پخپل نظر پوه کړه ،ماورته وويل چي زه دحاجي صاحب سره بلد نه يم زه به څنگه ورسره وږغېږم که ورسره بلديې ته خبري ورسره وکړه ، داسې پوه سوم چي انځور صاحب هم خبرې ورسره کړې ،ماته يې په ځواب کې وويل هغه تاپه غياب کي پېرني دا((0049 171 549 1822)) دده دموبيل نمبر دی ويې ليکه او ورسره خبري وکړه . ما سم دستي نمر وليکل او دمرحوم حاجي صاحب سره مي خبري وکړې په خبرو کې راته معلوم سوه چي وطن او افغانان ټول له يوه مخه په هر قوم اوهره ژبه چي خبري کوي پرگران دي هغه ماته په دغه غونډه کي ديوشمير استازو دسپين سترگيو او شرارت لنده قيصه وکړه ،تر کومه ځايه چي زه پوهېدم ماوهغه خبري سره وکړې او هغه ته مي وويل چي مور دبن دکنفرانس دجوړېدو پلويان يو خو په دې شرط چي دکنفرانس دجوړېدو موخه په افغانستان کي داوسنی کشالي دسياسي عادلانه حل لاره لټول وي ،ولې که هدف دا ځل بيا له بن څخه پر افغانولس ديوې داسي پرېکړي او لاس پوځي اداري تپل وي چي افغانستان ته نوې بدمرغۍ په خپلو زړو او پېژندل سوو څېرو له ځانه سره راوړي ښه داده چي دا کنفرانس هيڅ دایر نسې . په اخير کي مي ورته وويل مور په غونډه کي دټولو هغوکسانو سرسخت پلويان يو کوم چي دوطن دعمومي مصالحو او گټو دساتلويه خاطر په کنفرانس کې خپل اواز پورته کوي ، تاسو ډاډه اوسۍ مور هم حالات څارو،ستاسو له معقول او هغه ملي دريځ څخه چي په هغه کي دوطن او خلکو گټي نغښتي وي په ټول قوت ملاتړ وکړو،په پام کې لروپه ارواڤا کي دافغاني روڼ اندو په گډون پدغو نږدې

ورځو کښې په فرانکفورت کې غونډه جوړه سې تر څو هلته ټول افغانان د هیواد دراتلونکي په اړوند خپل نظر څرگند کړي . په همدغه ورځ ډیر ژر دهغه سره د بي بي سي راډيو مصاحبه جوړه سوه او هغه په مرکه کې ټولې خبرې نړېوالو ته برېښې څرگندي کړې ، له هغې ورځې د شمالي ټلوالې اومرحوم حاجي قدیر تر منځ مناسبات تاریک سول . دهغه تر مرگه ماهغه سره دهغې شپې په گډون چې دده په ویناله تورخمه دوروستي ځل لپاره را اوښت د همدغه موبیل تلیفون په وسیله څو ځله دمسایلو په هکله خبرې کړې اونظرونه موسره شریک کړې دي . اوس دې هغه خدای وبخښي او روح دې ښاد وي

غواړم یوه ټکي ته ایشاره وکړم ، ټولو فرهنگیانو او فرهنگپالو په افغانستان کې د تکنو کراتانو ، ملي اوسیاسې شخصیتونو او هغو چې کولای یې سول هیواد ته له جگړې په میراث راپاته بدمرغیو څخه نجات ورکړې په دولتي ادارې کې دگډون غوښتونکي وه .

په جرمني کښې د فرهنگیانو او روڼ اندو لخوا دبن دکنفرانس ځای ته نږدې درنده غونډه دایره سول د هیواد په راتلونکې اداره کې د تکنوکراتانو اونوروملي شخصیتونو دگډون څخه ملاتړ او د جنگسالارو یو ځل بیا واک ته رسولو پر ضد شعار دغونډې اساسې موخه وه ، دبن دکنفرانس دتالار نه مصطفی ظاهر او پاچا خان څډاردغونډې برخه والوته راغلل او دهغوي دغوښتنو او وړاندیزونو تر اورېدووروسته یې هغوي ته وعده ورکړه چې دیو افغان په توگه به دوطن ملي گټې په پام کې نیسې . دمخکنې پلان له مخې په اروپاکي د فرهنگیانو او فرهنگپالو په زیاردجرمني دفرانکفورت په ښارکي ددسمبر په لومړۍ ورځ دتر ((نزهه سوه)) زیاتو روڼ اندو په گډون چې دامریکا او ټولو اروپایې هیوادو د فرهنگي ټولنو استازو او نورو علاقمندانو برخه درلوده ستره غونډه جوړه سوه .

دیادولو وړ یې بولم چې ددغې درنې غونډې لگښت دځوانو وطنپالو نثار احمدشېریندل او خالد احمددیاني په مالي مرسته برابره سوې وه ، غواړم ددوي دنومو نو په ذکر کولو سره وښیم چې ښه او دوطن لپاره چوپړ دهیچا نه هېرېږي .

دهمدغه کنفرانس د پرېکړو په اساس دغیرې متجانسو او مختلفو نظریاتو او عقایدو لرونکو په گډون چې اکثریت یې افغان ولس ته د قبول وړنه وه یوه اداره د ((موقتي ادارې)) په نامه جوړه شوه او ښاغلی کرزی ددغې ادارې دمشر په توگه وټاکل سو . دهمدغې موقتي ادارې په وړاندې پس له هغه چې اوبه تر ورځ تېرې شوي و ې دومره ستري او دډېرې مودې دندې په نښه شوې چې له هغه لمړۍ ورځې هر هوبنیار او پوه سړۍ پدې پوره پوهېده چې دا اداره او دا دندی ډیری سره لیري دي . له بلې خوا ددغودرونو دندو سرته رسول هغه چاته سپارل شوي وه چی داتولی بدمرغۍ دغه ملک ته دهغوی لخوا ډالی سوي وې . په هر صورت دبن دپرېکړو په اساس دموقتي ادارې په دوران کې یوه استراري لویه جرگه د((2002 دجون په 22)) نیټه جوړه سول . دجرگې پاله ښاغلی کرزی ته دعبورې ادارې مسؤلیت په غاړه ورکول اودحکومت نوې وزیران ټاکل و . عبوري ادارې هم همداشان هغه څه کول

چي دوي غوښتل . پدغه دوره کې دبن دکنفرانس دپرېکړو له مخي داساسي قانون لپاره کميسيون جوړ سو ،دمطبوعاتو او سياسي گوندونو قوانين دښاغلي کرزي دفرمان له مخي اعلان سول ، ددغه قوانينو اعلان ، دولسمشري او ملي شورا ټاکنې پدا پخوکلو کي يوازي لاسته راوړنې دې . په عبوري اداره کي جنگسالارو او تنظيم سالارو غوښتن مقامونه تر لاسه کړه کوم چي دهمدي لپاره ئي شپه او ورځ تلابن کاوه ، په دولتي ادارو کښي پوهو او لايقو کسانو ته گمارل يو ځل بيا هير شوه. پر دغو ټولو سر بيره يې دحکومت له نوي تشکيل سره ناخوښي ښکاره کول ،البته دليل يې داو چي دغو ښاغلو غوښتل هر څه پخپل واک کي ولري، په پښتو کي يو متل دی وايي :
 ◆ کونډي هم ژاړي رنډي هم ژاړي ، هغه چي نن ئي راودکړې هغه په ناورين ژاړې ؟ ◆ . دهمدوي په واکداري کښي په لسهاوو زره وړ مسلکي او دپوهي خاوندانفسران ، کارپوهان، معلمان، ملکي مامورين، انجينران ، ډاکټران نر اوبښخي له کاره گوښه شول، هغوي دخپل اولاد لپاره ديوي گولې ډوډي دپيدا کولو پخاطر دکابل نه تر پښاوره، ايران ،ډوبي او مسکو بازارونوته پلنډيتوب ، ورځني مزدوري او خټگري په خاطر ورسول.

دعبوري ادارې ددندوپه اساس داساسي قانون دتصويب لپاره لويه جرگه راوغوښتل شوه ،داجرگه دتيرې جرگې په پرتله دقدرت پر سر دسياليو او هيوادسره دښمني په کچه ډيره تاريخي وه . تر شلو ورځو زيات ئي د وام وکړ ، ځکه پدي جرگه کي زياتي چني ووهل شوي، پرخوله مهرونه ولگيدل، هر چا غوښته خپل واک ا وقوت دافغانانو او بهرنيانو ننداري ته وړاندي کړي، نږدي ؤ چي جرگه بيله کومي پريکړي پاي ته ورسيرې ، د بهرنيانو ئي کور ودان چي خپلولاس پوځو ته يي غاښونه و چيچل او هغوي ئي يو ډول جوړجاړي ته وهڅول ترڅوجرگه د يو پايلې په لرلو سره پاي ته ورسيرې ، هير بايد نشي چې په همدې جرگه کښي دافغان ولس دلوي اکثريت دروا او مسلمو حقو قو پر خلاف پريکړې وشوي او داسي اساسي قانون تصويب شو چي تر هيڅ ښه ولې دپلي کولو پايلې به ئي زيات ناندريز وي

په 2002زکال دجنوري د مياشتي په 21 نيټه دجاپان دتوکيو په ښارکي دمرسته کوونکو امريکايي، اروپايي هيوادو ، نړېوال بانک، داسيادپرمختيا بانک ، دملگرو ملتو وجهي صنوق، جاپان ، سعودي عرب ، روسي هند او ايران په داستازوپه گدون لويه غونډه جوړه سوه ، دنړي زياتو هيوادو دهر اړخيزو مرستو وعدي وکړې ، په ملياردو ډالر افغانستان ته راغلل . په 200زکال دمارچ په 31 نيټه د پنځوسو هيوادو دبهرنيو چارو دوزيرانو او استازو په گډون په برلين کي دافغانستان سره دمرستو کولوپه خاطر بل کنفرانس دايرو سو ، پدغه کنفرانس کي کرزي د 28ملياردو ډالرو مرستو دتر لاسه کولو وړانديز وکړ ، وروسته پرېکړه وسوه پر پخوانيو وعده سوو مرستو سربيره دي د افغانستان سره نور 8,2ملياردو ډالره مرسته وسې . خو متاسفانه افغانانو ته کوم څه پکښي وه نه رسېدل ، غټه گټه يي چي هره ورځ يې چارواکي يادوي دکندهار کابل سرک دی ، هغه هم پسله شپږمياشتوبيا جوړونې ته ضرورت پيدا کړ ، او يادا چي ځيني چارواکي وايي مور هر کلي ته نږدي ديرش زره ډالرو په ارزښت دبيا رغوني لپاره په مصرف رسلي

،ماته څه موده مخ کي يو افغان چي تازه له وطنه راغلی و قيصه کول ،ويل يې کله چي په راډيويکي دولتي چارواکي ولس ته دخدمت خبري شروع کړي پخوا به يې پرې خندل مگر اوس راډيو گوله وې ،موږ نه پوهېږو چي ددغو پروژو ثمره ولي سيلابونه يوسې؟؟،او ولي په کال کې تر يو ميليارډ زيات دپلاستيکي شيانو درانيولو لپاره پاکستان گټه تر لسه کړې ، داچي ايران ، چين ، ډوبی او نور هيوادونه ته څومره پيسي دهمدي تجملي شيانو درانيولو لپاره لېږل سوي که يې سرې حساب کړي پر بدن يې ورېښتان جگ جگ دريږي . موږ هر څه لرو خو هيڅ نلرو او تر غوږوبه که خير و دهمدغو نا عقبه اندېشو مسؤلينو دکار په برکت په بهرنيو پورونو کې ډوب سو!!!

څرنگه چي دافغان ولس دبرخليک خښته دبن په کنفرانس کي کږه ايښودل شوې ده ،درون اندو او خواخوږو په عوض ټوپکمار او جنگسالارو ته دولتي واک پلاس ورکړه سو ،او پر قدرت باندي ددوي پاته کېدل دوام لري نو هر ورو به تر څوچي داکسان او همداتنظيمونه وي په هيواد کي به دهر اوښتون دمانی ديوال کوږ وې . هغه دلوي شاعر شعر دی چي وايي : سنگ اول چون نهد معمارکج تا ثر ياميرود ديوار کج

دمطبوعاتو قانون تصويب د يوازي نسبي مثبت اوښتون په توگه دهغو نيمگرتياو پر اساس چي لري يې په عمل کي پلي کول ستونزمن شول ، مثلامطبوعو او آزادي يو وازی دا معنا نلري چي په سلهاوو ورځپاڼي نشرات وکړي ،مختلفي تلويزيوني او راډيويي دستگاه وې فعاليت ولري ، مهمه دا ده چي داخپروني په هيواد کښي دآزادي ، دموکراسي ،سولي او امنيت دټينگښت ،ځوان نسل دعلم او تخنيک په برياو خبرول اوافغان ولس يوپر مختللي متمدن او معقول ژوند ته هڅول وې . له بده مرغه اوس دغه ډله ايزي خبروني وسيلې دحقايقو دانعکاس توان نه لري ،هغه کسان چه هغوي عملاً دافغان ولس دگټو پر خلاف کړني سرته رسوي ،رشوت خوري ،دخلکو پر ملکيتو تعرض کوي ،ملي شتمني لوټوي ،دتاريکو او هيروئېنو تجارت کوي په هيڅ ډول ځانته دهغوي دافشا کولو جرات نسي ورکولاي . دوي دبنسټپالو جنگسالارو او تنظيم واکو،دپلانونو دپلي کولو ناوړه پايلې نسي برملا کولاي ، تر اوسه په هيوادکې څوک خپل نظر اوعقيده نسي څرگنده ولاي ،هر څه چي دچارواکو ،جنگسالارو او تنظيم واکانو خوښ نه وي تر سره کونکي يې سمدلاسه په کفر او داسلامي احکامو څخه په سر غږونه تورن کېږي . همدا اوس ددموکراسي څخه ددوي په گټه دتعبير په اساس هر لهظه ليکوال،خبر لوخ ،هنرمند ، فرهنگيان اود خپلواک اند خاوندان تر جدي دتهديد او توهين لاندي شپي ورځي سباه کوي ، دهغوي خبرو او وړانديزو ته څوک غوږ نه نيسي او نه يې هغوي له ډاره اظهارولاي سي .

بلې په هيواد کي ولسمشر وټاکل سو ،دادی نن سباه دملي شورا دټاکنو پايلې چي دپيسو او درغليو و تهديد په زور دهمدغو دموکراسي او ملي گټوخلاف کسانوونډه به پکې زياته وي پداسي حل کې روښانه کيږي ،چي دافغانانوغوځ اکثریت له ولسمشر نه خفه اوملي شورا ته دټاکنو بهير په مختلفو بڼو دگټونکو اوبيلونکولخوا دلاس وهنو او درغليوتر نيوکو لاندي دی . بيچاره او دربرده ولس اوس پوهيږي چي دوي به دکوم ډول پارلمان درلودونکي وي . په رښتيا سره هغه ارزوگاني چي ولس دبن کنفرانس دپړېکړوله پلي کيدو څخه لرلې يو په بل پسې په ناهيلو بدلي سوې .

دېن دکنفرانس دپریکړوله مخي دعبورې اداډرې چي دپارلمان تر لومړۍ غونډې پورې یې معیاد اوږد دی. اساسي دندې په افغانستان کې بېله قید او شرط نه دوسلو ټولول، دملي اردو، ملي پولیسو او ملي امنیت ادارو پر سمبالتیا سر بېره پدغو ادارو کې دتشکیل له مخي دپوهو اومسلکي افسرانو گمارل، هغه چا ته چې لاسونه یې دافغانستان دېې گناه خلکو په وینو سره او دعامي شت منۍ په لوټولو او ملي خیانت متهم وي له حکومت څخه شړل، دښځې او ماشوم دحقوقو تنظیم، دکوکنارو دکرلو او هیروئینو دسوداگرۍ مخنیوی، دبهرنیو مالي او مادي مرستو څخه په استفادې سره دهیواد په ښارو او کلیو کې دبیارغوني کار، دښونې او روزنې رواج، دهلکانو او انجنو لپاره وښوونځۍ او عالی تحصیلاتو مؤسسو ته دتگ امکانات برابرول، روغتیا یې خدمتونه، دیوې سالمې دولتې اداډرې جوړول، کار دکار واهل ته سپارل، په دولت کې دافغان ولس له ستوني څخه دپخواني قوماندان، پاتکوال، تنظیم سالار او جنگسالار لاسونه لنډول په گوته شوی وه، له بده مرغه دایوه دنده هم چې افغانستان به یې له همدا اوسني حالت او بې امنیتيو څخه ژغورلی وای تر سره نه شوه.

ددواړو لویو جرگو جوړېدل او اساسي قانون تصویب دافغان ولس دگټو پر خلاف د مصلحتونو پر بنا تر سره سول، جنگسالار په نوي بڼه، پاتکوال او محلي قوماندان په دولتي جامه، ددموکراسۍ او متمدني ټولنې دجوړېدو، دښځې او ماشوم دروا حق، دبیان او عقیدې دآزادۍ مخالفین دقضاوت کونکوپه توگه، دارمارو او چپاول گرو ددولتي کارپوهانو په نومونو پر دغه زورېدلي ولس دانږدې پنځه کاله حکمرانې کوې، او څوک یې مخه هم نسې نیولای. دکوکنارو کرل ددولتي جگپوړو چارواکو دبرېښې او نیغې لاس لرنې او دهېروئینو دپټې دسوداگرۍ نه دگټې ترلاسه کولو په خاطر ددې پر ځای چې کم سي ورځ په ورځ زیاتېږي دنړۍ په سلو کې 87 تارياک زموږ په هیواد کې تو لېدېږي، افغانستان اوس دتاریاکو او هېروئینو دتولید کونکو هیوادو له جملې څخه لومړنۍ هیواد دی چې په دومره پیمانې انسان وژونکی توکی تولیدوي، ددې گټه په میلیارډوډالره ده مگر دا پیسې هیروئینوسوداگر هیواد ته نه راوړې دخپلو نازولو او یا له دي ډاره چې ممکن کومه ورځ ددغه کرېدلي ولس دصبر کاسه ډکه سې او دیو ملي پاڅون په نتیجه کې یې له هیواده ورک کرې په بهرنیو بانکو کښي ساتې. ځکه هم دښاغلي نه غواړي چې افغان ولس دي په نس موږ سي او یادي دلته زراعت، صنعت او مالداري پیاوړې سې. د افغانستان دخلکو بې وزلی ددوي په گټه ده، دنړیوالو دمعوماتو پر اساس افغانستان دنړۍ د 187 هیوادوله جملې څخه 173 هیواد دی. دادۍ دهېروئینو او کوکنارو دخړڅلاو او تولید له درکه افغانستان ته دزیاتو پیسو برکت.

د2001 زکال دسپتمبر دیولسمي نه بیا تر ننه پوري زموږ دولس تاریخي دښمن پاکستانی چارواکو له دغوناخوالو، نیمگړتیاو اوددولتي چارواکو نه دافغانانو دخوایدۍ څخه پوره گټه اخیستې تر اوسه په بری دالقاعدې دتروریستي سازمان، په پاکستان کې دنورو بنسټپالو سازمانو دمشرانولکه مولانا فضل الرحمن پشان خلکو په مدرسو کې هغه کسان چې مغذونه یې مینځل سوي او فناتیک ځیني جوړ سوې وې د افغاني بنسټپالو طالبانو په وسیله زموږ په وطن کې دبی امنیتۍ یو او نا ارامۍ یو داور لمبي تازه ساتې. له 1972 زکال نه دې خوا دپاکستان آی ایس اې

او پوځي استخباراتو په افغانستان کې دومره رينډې ځغولې چې نور سل کاله به لاهر حکومت چې په افغانستان کې جوړېږي پاکستان به په هغه حکومت کې هرو مرو خپل کسان ولري . پدې بايد هر هغه څوک چې په رښتيا ځان افغان بولي پوره پوه وې چې پاکستان د تاريخ په اوږدو کې له هغه ورځې چې له انگليسي مور نه دهند په خاوره کې زېږيدلې دى د افغانستان او افغان په مقابل کې يې د بيطرفۍ او دوستۍ د سياست پر ځاي زموږ په خاوره کې د بې شرمانه سياسي او وسلوالو لاس وهنو او دسيسودپلې کېدو څخه ندې سترې شوى . په زياته خوښۍ سره يې د دوستۍ تر نامه لاندې دافغانستان دبربادۍ او ويرانۍ ننداره کړېده ، پر افغان وژنه ، رېږېدنه او ژړا يې خوند اخيستى..!

پاکستان تل د دوستۍ او اسلامي اخوت تر نامه لاندې خپل کرغېړن سياسي ، اقتصادي او فرهنگي دښمنانه پلانونه دافغان ولس پر خلاف متاسفانه دافغان په وسپله پلي کړي او دا لړۍ په زياته هوښيارۍ همدا اوس هم روانه ده .

يو فلسفي اصل دې که دولت او حکومت ونسې کولاي دخپل رعايت يعني عام ولس غوښتنو ته مثبت ځواب ووايي ، ولس ناراز او خوابدۍ وې په هغه صورت کې هر مخالف ځواک په ډيره اسانۍ سره کولاي سې ولس دخپل دولت پر خلاف راوپاروي . پاکستان ددغه ټکې په پوهېدو سره دخپلو استخباراتي شبکو په وسيله چې په افغانستان کې يې کمۍ نسته اوس دخپلو لاس پوځو په وسيله دامريکا او امريکا پلوه دولت سره دجهاد په نامه افغانستان ته دترهگريو او وسله والو بريدونو دسرته رسولو لپاره را استوي ، دلته علاوه پر دغه چې امنيتي حالت يې له سخت گواښ سره مخامخ کړى دى بې گناه افغانان وژني . همسايه هيوادونه دهغه جملې په ځانگړې توگه ايران هم دخپلو سياسي مذهبي او ژبنيو اړيکو او هغو تنظيمو په وسيله چې په ايران کې دافغانستان لپاره جوړ سوي وه دخپلو سياسي او اقتصادي موخو ته درسېدو لپاره دوامداره مداخلې او لاس وهني تر سره کوي چې دعامو خلکو له نظره پتې نه دې پاته . ايراني اخندان غواړي د امريکا سره خپله دښمني دلته زموږ په هيواد کې دافغان معصوم انسان دژوند په قيمت تر سره کړي هر څومره چې امريکا په افغانستان کې ښکيل پاته وي په هغه اندازه د ايران په گټه ده تر څو ايرانيانو ته وښي وگوري . امريکا په افغانستان کې څه وکړه چې له ايران سره به يې وکړي په يوه خبره دافغان ولس په بدبختۍ کې ددغو اخوندانو د اقتداردوره اوږدېږي .

کله چې دامريکا لخوا طالبان اودالقاعدي سازمان وځپل سوپاته شونې يې له افغانستان څخه پداسي حال کې چې ټولو ليدل پاکستان ته وکوچېدل او ياپخپله په هيواد کې دڅه مودې لپاره غيرې فعال پاته سول ، هغه چې ولاړل هلته يې پسله څه مودې ځانونه دوباره منظم کړه او دپاکستاني استخباراتو لخوا ورته دپټېدو ټاکلې ځايونه په گوته سول . ماته دوه کاله پخوا يو افغان چې دپاکستا څخه راغلى وويل ((د طالبانوله کښته نه تر پورته ، عرب او نور ټول هغه چې په افغانستان کې دامريکا پر ضد جنگ ته راغلي وه ، کله چې يې ماته وخوړه پاکستان ته راغلل ټول دپاکستان په ښاروکې چکري وهې ، کورونه ، دفترونه لري او تبليغات کوي . بايد وويل سې چې دطالبانو اوالقاعدي جگپوړې همدا اوس هم ټول په پاکستان کې اوسې . د يولړزياتوبېلگوله مخې دا باور پيدا کيږي چې پاکستانې چارواکې له

سره درواغ وايې او دوه مخۍ سياست چلوې، امريکا او نړيوالو ته وايې مور ته پيسي او وسلي راکړۍ چې تروريستان په وځپو مگر دوي هغه پيسي او وسلې بيا تروريستانو ته ورکوي او افغانستان ته يې زموږ سره دډيورنډ دکرښې پر سر دتاريخي دښمنۍ سرته رسولو لپاره رالېږي.

دپژواک دخبرې اژانس سره جنرال بابر په يوه مرکه کښې دخپل رهبرضياًالحق څخه په سر ټکولو سره چې گواکې تر دغه زيات يې بايد دافغانستان په کورنيو چارو کې مداخله کړې واي له پټو رازونو پرده داسي اوچتوې وايې : ((زموږ له ټولو مشرانو سر ښې اړيکې وې، له استاد ربانې سره مو هم د1973زکال څخه اړيکې درلودې، خو کله چې په 1992زکال مجاهدينو داستاد ربانې په مشرۍ په کابل کې واک تر لاسه کړ، نو له پاکستان سره يې اړيکې ښې نه وې چې لامل يې دپاکستان دپخوا نې ولسمشر ضياًالحق ناکامه پاليسي او پلانونه وو، افغان مهاجرين يې په اوو تنظيمو ووېشل او په خپل سر يې له عربو او نورو مسلمانو هيوادو څخه دمرستو په راټولولو پيل وکړ، بله داچې ضياًالحق بايد دپروفيسر ربانې په مشرۍ کې له افغانستان څخه بهر دافغانانو يو عبورې حکومت جوړ کړي واي، خو ضياًالحق دا کار ونه کړ)). بلې جنرال بابر بايد خفه وې ځکه لومړۍ خو همدغو دتنظيمو رهبرانو ضياًالحق ته دستر مجاهد خطاب کاوه او بابر يې هېر وو، دوهم دا چې بابر او هغوي چې بابر يې استازيتوب کاوه غوښتل کله چې استاد ربانې دوي دکابل پر تخت کښېناوه هغه دډيرو پخوانيو اړيکو له مخې چې پاکستانيان په خبر لانه وه دروسانو پلوي. حکومت جوړ کړ، ضياًالحق بايد يو ځل بيا لکه دمرحوم نجيب الله په وخت کې، له افغانستان څخه بهر دتنظيمو درهبرانو څخه يو جلا وطنه حکومت جوړ کړۍ واي، او هغوي يې په افغانستان کې واک ته رسولۍ واي، چې بابر خيلو بيا دضياًالحق تر مرگ وروسته دا کار وکړ. اساسې خبره داده چې دپاکستان دداټولو هڅواو تلاشو محور دادۍ چې په افغانستان کې داسې ډله او يا تنظيم په حکومت کې واک ته ورسوې تر څو دهغوي په مټ دډيورنډ دکرښې په رسميت پېژندلو او برخليک ټاکلو مسلي ته دپاي ټکۍ کښېږدې.

يو امريکا يي پوځي چارواکۍ دآزادي اروپاله راډيو سره په مرکه کښې وايې : . . . پاکستان او دهغه امنيتي سازمان (آي اېس آي) اوس مستقيم دطالبانو پاته شوني، دالقاعدي سازمان او گلبدین حکمتيار حمايه کوي. زموږ دراپورونو له مخې داډلې په پاکستان کې پټې سوي دي، او په افغانستان کې دپاکستان په اشاره تخريبکارانه کړنې کوي. ښاغلي کرزي د2002 دسپتامبر په مياشت کې پر پاکستان رسمي تور ولگاوه چې هغو گلبدین ته پناه ورکړې او همدادول دالقاعدي سازمان دپاکستان له خاوري دطالبانو په وسيله زموږ په جنوبي او جنوبي غربي سيمو کې دافغانستان او ائېتلاف دقواو پر خلاف وسله والي غلچکۍ حملې کوي.

دامريکا دپوځونو نطق په همدغه کال اعلان وکړ چې طالبان او دالقاعدي سازمان دبيا جوړونې په درشل کې دي او دحکمتيار سره يې يو ځاي دامريکا او افغانستان دحکومت پر خلاف جهاد اعلان کړۍ.

څرنگه چې دافغانستان په کورنیو چارو کې دگانډیو هیوادو لاس وهنې دطالبانو دله منځه وړلو په موده کې ډیرې زیاتې سوې د2001زکال ددسامبر په میاشت کې دهمسایه هیوادو سره دنړیوالو نورمونو په فام کې لرل ، یوډبل په کورنیو چارو کې دمداخلو او لاسوهنو دبنډېدو په خاطر یو سند چې دکابل داعلامیې په نامه یاد سو دافغانستان او گاونډیو هیوادو تر منځ لاسلیک سو . مگر دزمان واقیعتو یو ځل بیا وښودل تر څو په بهرنیو پورې تړلې له واکه بې واکه نسي داسې او دافغانستان په اړوند دنه لاس وهنو موافقه دسوپر پاور امریکا او ملگرو ملتو دامنیت شورا تر مستقیمې څارنې لاندې نه وي دگانډیانو، لیریې پرتو هیوادو او پاکستان مداخلې او لاس وهنې به دوام ولرې.

که له هغه نه وروسته چې په افغانستان کې دنباغلې کرزي په مشرۍ مؤقتي ادارې په کار پیل وکړ او پاکستانی استخبارات وتوانېدل په خپله خاوره کې دطالبانو ، القاعدې سازمان او گلبدین حکمتیار تر منځ اسلامي متحدي جبه جوړکړي . پاکستانی استخبارات او بنسټپاله مذهبي ځیني رهبران په دې نامه چې بهرنیانو افغانستان اشغال کړې او هلته اسلام ته توهین کېږي ، امریکا داسلام دشمن هیواد دی، په افغانستان کې امریکا پلوه کسان حکومت کوي ، دخپلو تر بیه سوو په وسیله په وسله والو حملو او بریدو پیل وکړ، تر اوسه په افغانستان کې یوه ورځ هم نه ده تېره سوې چې څو تروریستي حملې دې نه وي اجراسوې ، که دپنځوکالو ورځې وشمیرو 1825 ورځې کېږي که هره ورځ په اټکل توگه څلورنفره مړه سوې وې نو شمیر یې ((5900)) (تنو ته رسېږي دا په دې معنی چې دپاکستان سره زمور گاونډیتوب افغانستان ته بیله جگړې داغلان څخه ددومره انسانانو دژوند په قیمت تمامېږي، دا چې نور به څومره افغانان په خپل وطن کښې ددې لعنتي کرښې دسرنوشت دټاکلو قربانیان سې تر اوسه څوک نه پوهېږي . وکرزي ته لاد مبارکۍ ویلو مراسم نه وه خلاص سوې چې د 2002ز کال دجنوري دمیاشتي په څلورمه ورځ گردیز ته نږدې پر افغانې او بهرنیو ځواکونو حمله وسوه چې په هغه کې پر افغان سربیره یو نفر امریکایې عسکر هم ووژل سو، دا لومړۍ امریکا یې عسکر و چې په افغانستان کې یې ژوند دلاسه ورکړ.

دهمدغه کال دفبروري په 25 ورځ محمد خاتمې دکرزي نه دموقتي ادارې دمشر په توگه استقبال وکړ مگر تر دغه دولس ورځې مخکښې یعنی دفبروري په 10 مه ورځ افغانی سر تېرو په شینډنډ کې دایراني گارد جنرال داتو نفرو سرتیرو سره یو ځای ونیول او امریکا یې ځواکونو ته یې وسپارل ، دهمدې میاشتي په 22 نیټه دکابل ښار په غرب کې پر برتانیایې عسکرو حمله وسوه ، دفبروري په 19 نیټه په خلم کې دتر هگريز بریدپه نتیجه کې څلور افغانان او یو دمرستندویه ټولني کارمند ووژل سوه.

د2002زکال داپریل دمیاشتي په پنځمه ورځ دکورنیو چارو وزارت او امنیت ادارې لخوا 160 نفره دگلبدین دطرفدارانو لخوا ددولت پر ضد دکودتا په نامه ونیول سوه.

پاکستان له یوې خوا دافغانستان سره ددوستۍ خبرې کوي او ائیتلافي قواوته دروغجنې وعدي ورکوي چې گویا دوي دتروریزم او په افغانستان کې دنارامیو دعاملینو پر ضد مبارزه کې هر اړخیزه تلابن کوي ، کله چې لومړۍ

ځل 2002ز کال د اپریل په درېیمه پرویز مشرف افغانستان ته د یوې لنډې کتنې لپاره افغانستان ته راتلی. ژورنالستانو ته وویل: پاکستان به هیڅ وخت د افغانستان په چارو کې مداخله ونکړي. دا په داسې حال کې وایې چې د طالبانو یو مشهور قوماندان ملا جانان یو ژورنالست ته په خبرو کې وویل، اوس موږ تر بل هر وخت منظم یو او تر ((40زرو زیات کسان د تیارسی په حالت کې لرو که ضرورت سي هغه لهظه جنگ ته وردانگو، دا کسان اوس افغانستان ته نږدې د پاکستان په غرونو کې اوسېږي، موږ له هغوي نه کوچنۍ ډلې افغانستان ته د عملیاتو لپاره لېږو.

یو وازې په 2003ز کال د جون په 29مه په ننگرهار، جولای په دوهمه، پنځمه او اتمه ومهمندو په سیمه، د جولای په 13مه دمهمنداجنسی ته نږدې، داگست په 17مه چمن ته نږدې د افغانستان او پاکستان د سرحدې قواو تر منځ وسله والې نښتې ځکه وسوې چې هر ځل پاکستانیانو تیری کړی و. د سپتمبر 13 نیټه ښاغلي کرزې په خپله یوه وینا کې د پاکستان او په پاکستان کې د مذهبي رهبران د طالبانو په حمایه او افغانستان ته دهغوي په رالېږلو ترن کړه.

د افغانستان حکومت څو ځله د طالبانو د مشرانو او قوماندانانو د نومو لیست پاکستانی چارو ته لېږلی دی. خو هغوي د تل پشان غوږونه کاڼه اچولي دي، یوازي که د امریکا او نړیوالو تر زیات سیاسي فشار لاندې راسي بیانو هغه کسان چې نور یې دوي نه شي ساتلای قرباني کوې او د نیولو اعلان یې کوي لکه لطیف الله حکیمي او نور، دا په واقعیت کې هغه کسان دي چې نور دوي باید پاکستان قرباني کړې. وایې ((درواغجن دي درواغ وایې او هوښیار دي قضاوت کوي))، دابه څوک ومني چې لطیف الله حکیمي دورځې لس ځله د پاکستان له خاورې په غټ گمان له خپله دفتره چې د آیس آی ای کارمندانو ته ښه معلوم و په افغانستان کې به په هر برید او تروریستي عمل خبرېده او دنړۍ ټولو خبري اژانسو ته یې په زیاته دلاوری د طالبانو لخوا د دغو حملو د پړي پر غاړه اخیستلو خبر ورکاوه، ولي پاکستانی استخباراتو تل ویل موږ ته دهغه د پټېدو ځای ندی معلوم او هغه په پاکستان کې نه اوسي، ددوي درواغ تل ښکروروې هغه په پاکستان کې اوسېده ځکه یې هلته ونیوه. که هغه معلومات چې د طالب جگپوړو چارواکو او القاعدې د سازمان مربوطو کسانو د نیولو په هکله خپاره سوې دې وڅېړو دا به څرگنده سي چې 85 په سلو کې دا کسان د پاکستان په خاوره او یا له پاکستان څخه افغانستان ته دراتگ په وخت کې نیول سوي دي، د 2005ز کال دمۍ د میاشتې تر پنځمې نېټې پورې تر ((700)) (زیات کسان چې د القاعدې د سازمان سره یې تړاو درلود امریکا ته سپارلې دې، ولي بیا هم له پرویز مشرفه نیولې تر ټولو پاکستانی جنرالو نو پورې په زیاته سپین سترگۍ سره دنړیوالو په سترگو کې خاورې اچوي او څرگندوې چې طلبان، القاعده او نور ترهگر په پاکستان کې نشته او نه به دلته ځای ولرې. په افغانستان کې د امریکا سفیر د بي بي سي سره په مرکه کښې واضح څرگنده کړه چې بن لادن او ملا عمر په افغانستان کې نشته، هغه د پاکستان کې دې هغه د یوې تلویزیوني شبکې ((ژنو)) سره د طالبانو د یووتلې قوماندان ملا اختر عثمانی سره مرکې ته گوته ونيول او څرگنده یې کړه څنگه ومنل سې چې یو خصوصي تلویزیون کولای سي د یو قوماندان ادرس ولري مگر د پاکستان حکومت دهغوي داوسېدو له ځایو نه ځانونه بې خبره ښې. دروان کال

ددجولاي دمیاشتي په شپږمه ورځ امریکاد CIA دسازمان درئیس ((پورترگوس)) دیو خبرې اژانس دسوال په ځواب کې ویلې یې وه امریکا ډیر ښه پوهېږي چې اسامه بن لادن چیرې پټ دی. ولې دبل هیواد دحریم دمسلې په اساس دهغه محاکمه ستونزمنه ده. پرویز مشرف ABC دخبرې شبکې سره په مرکه کېني وویل: ممکن بن لادن تر اوسه ژوندی وي، که بن لادن په پاکستان کې هم ويې دبل هیواد مامورین دهغه دنیولو حق نه لري، هغه ایضاًه کړه زه فکر کوم هغه دافغانستان او پاکستان دسرحد په منځ سیمو کې اوسېږي. هغه دیوبل سوال په ځواب کې چې که پاکستان بن لادن پیدا کړي امریکا ته به یې وسپاري، وویل هغه شرایط به گورو. خو هغه زیاته کړه ارزو می داده چې امریکا اسامه بن لادن په افغانستان کې ونیسي. جا لېي خبرې تاسو قضاوت وکړی. دا جنرال صاحب یو ځل په غرور وایي موږ به چاته اجازه ورنکړو چې زموږ په خاره کې پردې عملیات وکړي، اوکه بن لادن موږ ونیسو پخپله به یې محاکمه کړو، مگر کله چې دامریکا نوم مطرح سي بیا داجنرال دسرباز مقام ته راتیټ سي او وایي هغه ساعت او مصلحت. خو ددې لپاره چې بن لادن او مذهبي بنسټپالي له پرویز مشرف نه مخ وانه روې او دهغه سره مخالفت ونه کړي وروسته وایي، داچې امریکا او لندن یانور پاکستان دترورستانو په ساتلو او حمایه کولو تورن کوي دا غلطه خبره ده، هغه وویل د ادروریزم څخه حمایت نه ده دپاکستان خلک دامریکا دسیاست مخالف دي او اسامه بن لادن هغه کس بولي چې دامریکا پر ضد مبارزه کوي. دا هغه رښتیاوه چې پرویز مشرف دبنسټپالو دخوشحاله کولو لپاره وویل او هم یې امریکاته دا وښودل چې زه داسې ستاسو مخالف ولس اداره کوم کنه نو ټول ستاسو دسیاست مخالفت کوي. ولي داچې پاکستانیان دامریکا دکوم سیاست مخالف دي دا ښاغلی هغه نه رسواکوي، نو ځکه افغانان وایي دامریکا او یابل هیواد ددوي په وینا دغلط سیاست قرباني ولې افغان ولس سي؟ د پاکستان حکومت ولې تر هگروته اجازه ورکړې چې زموږ په خاوره کې دامریکا سره دښمني تر سره کړي؟ بلې که رښتیا هم بن لادن لومړی درجه تروریست دی او امریکا پسي گرځي بیانو ولي پسله هغه چې داستخباراتي معلوماتو دشرېکولو او گډو عملیاتو پرتوکول یې له پاکستان سره لاسلیک کړی دی امریکا یې پوځیانو ته اجازه نسته چې بن لادن په پاکستان کې ولټوي؟ دا په دي مفهوم ده چې پاکستان نه غواړي ټولي هغه افراطي او تروریستي زالي چې دا دیرشکاله یې جوړي کړي نړېوالو امریکا ته رسوا او ددوي نوکران یو په بل پسي ونيول سي. دا هم جالبه ده چې امریکایان په دبن لادن او نوروتروریستانو پسي دگرځېدو او نیولو په ډنډورودنړېوالو غوږونه کاڼه کړه اودلته پرویز مشرف وایي هر څه زه په خپله کوم او بل چاته حق نسته. دامعلومه ده چې دطالبانو او القاعدې دسازمان په برکت به پاکستان نړیوال لوشې او ډالر به تري تر لاسه کوي، په افغانستان کې به خپل تاریخي کرغېږن هدف یعنی دډیورندپرکړښې باندې خپله خپټه اچوي، او پدې بهانه چې دترهگرو مخه ونيول سي پر په اصطلاح سرحدباندې داغزو لرونکې دیوال دغزولو حق په جانبه وړاندیز هغه هم دملگروملتو دسازمان په شپېتمه غونډه کې دامریکا دبهرنیو چارود وزیرې ته، جالبه لانجه له افغانانو سره ولي دحل وړاندیز یې بهرنیانو ته؟؟؟. همدلته پوښتنه کېږي. ښاغلی پر ویزمشرف دادومره پوځیان، دپاکستان اتباع، او په پاکستانی مدرسو کې روزل شوې کسان چې په افغانستان کې نیول سوې دي له کومه شوه؟ له اسمانه راکښته سول؟ دا په میرام شاه کې دمنبع العلوم او حقانیه مدرسې چې

مولوي جلا الدين پورې اړه لري څوك او دڅه لپاره روزې؟ ايا ستاسو استخبارات ددغو مدرسو په موجوديت نه دي خبر؟ هرورومو خبر دی . هغوي چې ستاسو استخباراتو او هغو افراطيونو چې ستاسو دنيغ ملاتړ نه برخمن دی ، غواړي ستاسو له دولتي امكاناتو څخه په استفادې سره ځانونه داسلام ټيكنداران وښيي او پر موږ دخپلې خوښې حكومت تپې دا څوك دی؟ داچي كله دامريكا الوتكي دكرنبي پر غاړه دتروريستانو په ځپلو پسي عمليات شروع كړي او يا ستاسو پوځ چې دبهرنيو د فشار له مخي گويا دالقاعدي او طالب چارواكو پر ضد عمليات شروع كړي د I.S.I لمبر پليټ لرونكو موټروكي تاسو څوك بل دامن ځاي ته رسوي؟ او ستاسو په دغو موټروكي ايا طالب او دالقاعدي كسان چكړې نه وهې؟ دغه وسلې له كلاشينكوف نه نيولې تر راکټه دهشكې ،هوان،لاسي بمونه ماینونه ،موټر سايكلونه او نور وسايل دوي له كومه كړه . زه پوځي نه يم ولي دومره پوهېږم تر څو چې يو قوت ته وسله په دوامداره توگه ونه رسېږي هغه جنگ نسي كولاى ، داوسله ودي له كومه پيدا كوي؟ په 1382ز كال ستاسو اجنټانو او استخباراتي كارمندانو بريكوټ،ناري،اسمار ،وانگام،مرورى، سرکانو،دخاص كنړ ولسوالۍ ،يعقوبيو،لعل پورې په سيمو كي څه كول؟ او دخلكو سره مو په څه خاطر پټي او ښكاره ليدنې كتنې كولې؟ او دڅه شي وعدې مودڅه په مقابل كي رو كولې؟ زه هغه ننگرهارته څيرمه سيمو، يا كنړ او خوست كي ستاسو دوسله والو پوځي تيريو پوښتنه نه كوم!!! چې دكوم حق له مخي تاسو زموږ پر پاكه خاوره تېرى كړى و؟ او زموږ په هيواد كي مو زموږ دوسلوال پوځ سره جگړه كول هغه دڅه پر سر جگړه وه؟ او څوك ملامت و؟ داچي مولانا فضل الرحمان وايي : لكه څرنگه امريكا په عراق كي ونسول كولاى امنيت راولې همداسي په افغانستان كي هم حالات ښه نه دي . دا او دحافظ حسين احمد ويناوي دبل هيواد په كورنيو چارو كي مداخله نه بولى؟ دا اوپه سلهاو نوري پوښتني دي چې ځواب يي يوازي پرويز مشرف ، دهغه پوځ او استخباراتي لعنتي اداره ويلاي سي . دهېڅ منطق له مخي ديو هيواد عادي خلك په بل هيواد كي نه اسلام گټي او نه هم دچاپه دفاع كي درېږي.

پاكستان غواړي افغاني چارواكو او دهغوي بهرني مرستندويه هيوادو ته څرگنده كړي چې دوي بيله پاكستان دمرستي څخه نشي كولاى په افغانستان كي امنيت ټينگ كړي . كله چې سربكال په افغانستان كې دبن دتوافقاتو په اساس انتقالي ادارې ته دوركړه سوو دندو له جملې نه دوروستۍ دندې په توگه دملې شورا او ولايتې شوراگانو لپاره دټاكنو ځانگړې جرگه گۍ ته دولسمشر كرزي لخوا دفرمان په اساس دنده وسپارل سوه ،اودټاكنو كمپسيون په كار پيل وكړ ، پاكستان هم سمدستي دطالبانو په وسيله دملې شورا او ولايتې شوراگانو پر خلاف دتبليغاتي كمپاين په څنگ كي داورپكو په وسيله دهيواد په يوه او بل ځاي كي تروريستي بريدونه او ترهگرۍ ته زور وركړ .

پنځمه برخه

دملې شورا دټاكنوپه درشل كې دپاكستاني لاس وهنو پراختيا:

پدې ورستيو کي چي افغانان ملي شورا او ولايتي شوراگانو ته دوکيلانو دټاکلو لپاره په اماده گۍ مصروف وه تر هر وخت زيات دطالبانو او القاعدې دسازمان دسله والو حملو لمن پراخه سوه ،دافغانستان په مختلفو سيمو کې دټولټاکنو دکميسيون غړي، ملي شورا اوولايي شورا کانديدان دبريد له گواښ سره مخامخ سول . له بدمرغه يوشمير کانديدانواو دکميسيون غړو دهمدغوتورويستې بريدو په پايله کي ژوند دلاسه ورکړ . همدا شان په کندهار ،خوست ،هلمند او نوروځايو کې يو شمير دولت پلوه عالمان دووژلوپره طالبانوپرغاړه واخيستل . دغه بې ثباته حالت دافغانستان او پاکستاني چارواکو تر منځ مناسبات خړ پر کړه، افغانستان دټولو نړېوالو امکاناتو څخه په استفادې سره پر پاکستان فشار وارد کړ تر څو دافغانستان په چاروکي دلاس وهنواو اورپکودرالپړلو نه منصرف شې . حامد کرزي لندن ته تر تگ دمخه خبرنگارانوته په ډاگه وويل : په افغانستان کې امنيتي بې ثباتې دگانديانو دلاس وهنو پايله ده . دروان کال دسپتمبر په مياشت کي يې يو ځل بيا اعلان وکړچي امريکا او نور هيوادونه دې دتروريزم پر ضد مبارزې پر ميتود او شکل نوی نظر وکړې .هغه وړاندي علاوه کړه بايد عمده او اساسي پاملرنه هغو سرچينو ته وسي کوم چي هلته ترهگر رزل کيږي او له هغونه الهام اخلي . ټول څېړونکي پدې نظر دي چي دکرزي هدف په پاکستان کې دهغوې روزتونونه او دمذهبي افراطينو مدرسې وې . دااول وار وو چي کرزي دافغان ولس دفشار په نتيجه کې مجبور سو امريکا او نوروارونده هيوادوته ووايي چي دوي دتروريزم سره دجگړې لار غلطه کړې ده . دبن دتوافقاتو راپدي خوا دلومړي ځل لپاره دافغانستان او پاکستان تر منځ په څو هفتو کي يو دبل پرخلاف ويناوي وسوي د امريکا ولسمشر مجبور سو دوځله يې دتليفون په مټ ددوي تر منځ دپخلايني په خاطر ددواړو مشرانو سره خبرې وکړې .

سره له دې چي پاکستان په خپله خاوره کي دطالبانو دمنظم پوځي ځواک ، سياسي جوړښت او القاعدي سازمان ته دپراخ تر هگريزفعاليت دامکاناتوپه واک کښې ورکولو څخه سترگي پټويې او دهغوي موجوديت په خله خاوره کې نه مني ، په سلهاو داسي انکار نه منونکي شواهد سته چي دپاکستان دبر بندي لاس وهنې او بي شرمانه مداخلو څرگندويه دې ، دبيلگي په توگه دامنيتي اداروله خوادافغانستان په مختلفو ښاروکښې دترورويستې بريدونو دسرته رسولو په وخت کې او يا دا چي په وسلو سمبال افغانستان ته راځي ډير کسان چي دبهرنيو هيوادو او پاکستان اتباع دې نيول سوې دې ،دا نيول سوې څوک دې ؟

په پاکستان کي د1980زکال راپدې خوا دپاکستاني بنسټپالو او مذهبي افراطيونو په وسپله داې ايس آي ، CIA، او سعودي عربستان په وسيله لومړۍ دشوروي پر خلاف جگړه کې دفانتیکانو دروزلو لپاره يو په بل پسي مدرسې جوړېدل شروع سول چي شمير د ((2000))((زکال تر اخير پورې)) 6761 ((مدرسو ته رسېده او د سپتمبر ديولسمي تر حادثي وروسره يي شمير تر ((لسو زرو)) اوږې . ددغو مدرسو له جملې نه په د ريو زرو (3000) مدرسو کښې دافغانستان لپاره تنکي ځوانان روزل کيږي او افغانستان ته دترهگرۍ لپاره رالېږل کيږي ،او ډير يې هغه دې چيپه افغانستان کې دشورويانو دموجوديت په وخت کې دشورويانو او شوروي پلوه رژيم سره دۍ گړې او ترهگريزو

بريدونو لپاره روزل سوې وه ، اوس داددوي په لاس تر بيه سوې ددوي لپاره ستونزې جوړوې ، جالبه ده خو مياشتي دمخه دپاکستان صدراعظم شوکت عزيز دسل ميلیونه ډالري مرستي سره کابل ته راغلي او په کابل کښې يې دلر اوبر افغانانو سره دخورا ژورې خواخوږۍ خبري کولې ، مگر دا ښاغلي لاتر جنرال مشرفه نه ورسېدلې چې دکورنو چارو وزير افتاب شير پاو او استخباراتو يې دوې پښي په يوه موزه کې کړې او افغانان يې دکچه آبادۍ له مشهور پنډغالي اونوروځايوڅخه چې هلته داديرش کاله اوسېدل وتلومجبور کړه ، او اعلان يې وکړ چې په افغانستان کې امريکا او اروپايي هيوادوپوځيانوامنيت راوستلی خپل هيواد ته ولاړ سي . دغو تور مخو او افغان دښمنو دا تبيلغ ددې لپاره نه کاوه او نه يې هم اوس کوي چې دوې غواړې افغانان په آرام زړه خپل هيواد ته ستښدو لپاره وهڅوې ، بلکه موخه يې داده چې د افغان په وسيله د افغانې جگپوړې چارواکو خبرې رد کړې او ووايي کوم امنيت ؟ او چيرې امنيت سته ؟ يعنې دافغان په وسيله پر دولت فشار راوست چې دهغوي تبليغات دروغ ښکاره کړې . پاکستان تل افغانې چارواکو او امريکايانو ته دانښکاره کړې ده چې نسي کولاي بيله پاکستان له همکارۍ اومرستې نه په افغانستان کې امنيت تامين کړې . زه هم په دې عقیده نه يم چې په افغانستان کې امنيت سته ولې هغه دپاکستان دوسله والو لاس وهنو تر څنگ نورلاملونه هم لرې . دمثال په توگه ددولتې ټولو ارگانو غير مسولانه برخورد، دجنگسالارو پر واک پاته کيدل، په محلاتو کي دقوماندانانو له خواپر غريبو خلکو ظلم او دهغوي زورول، ددولت لخوا دورکړه سوووعدونه پلې کول ، په دولتي اداروکې رشوت، فساد، اختلاص اونور!.....

سوال دادۍ که په مدرسو کي ترهگر نه روزل کيږي بيانو ولي کله چې دانگلستان صدراعظم پرويز مشرف ته غاښونه وچيچل که څه هم مشرف د ABC دخبري اژانس سره په مرکه کښي يواکت وکړ اوڅرگنده يې کړه چې هيڅ مدرک نسته هغه ترهگر چې په لندن کي يې عمليات کړيې وه پاکستاني اوسې ، لندن يې په دي تورن کړچي هغوي څه کړې دي ؟ خپل امنيت دي پخپله ونيسي . دا تر ټولو جالبه وه . ددي لپاره چې پاکستان ځان بې گناه وښي دپاکستان دکورنيو چارو وزير آفتاب احمد خان شيرپاوخبريالانو ته وويل چې موږ لادير پخوا په لندن کي دترهگرۍ دپښېدو خبر ورکړۍ و . يعني دوې خبر وه چې داسي کارکېږي ولي چې څوک يې تر سره کوي نه پوهېدل . دتونيبليز تر غاښن چيچنې وروسته پرويز مشرف داستخباراتو او پوليسو دچارواکو سره غونډه وکړه ، هغوي ديوي هفتي په جريان کي دالقاعدې دسازمان سره په تړاو کي 150نفره دمسجدو خطيبان ونيول . درنو لوستونکو دا ددې ښکارندوي ده چې دپاکستان له مدرسو نيولې دجوماتو ټول ملایان يې هم دتروريستانو سره تړولري کنه نو انگلستان وايي دتروريستانو مخه ونيسي ، پاکستان سمدستي ملایان بنديانوې ، اويادمدرسو دکنترول امر صادر کړي . پسله ډير بهرني فشارنه دران کال دسپتمبر په 29 مه ورځ دپاکستان ولسمشر دديني دمدرسو څخه دنږدې 00 14بهرنيوطالبانو دايستلو امر ورکړ ، مگر واضح يې نه ويل دکوم هيواد طالبان ؟ خوا دا يې په جرات اعلان کړه چې دافغانستان اتباع طالبان نه باسي ځکه هلته هيڅ نسته او امنيت ويجاړدې . که له پنډغالو کېوال باسې چې په هغو کې ښځې ، ماشومان ، سپينبرې او سپين سرې شته ، او په هيواد کي داوسېدو ځاي نه لرې په هغه صورت کې لکه مخ کې چې مې وويل خيريت دی ، بايد له پاکستان څخه ووزې ، ولې افغان طالب دي ځکه نه ځې که هغوي ولاړ

سي ترهگرې به څوک زده کړې؟ حقيقت دادی. چي د بهرنیانو شمير په دغو مدرسو کې تر دغه ډير زيات دی. د پاکستان په لسزره شاوخوا مدرسو کې د ((26)) هیوادونو ځوانان گویا په مذهبي ولې په واقعیت کې (د انسان وژني او دهشت اچوني) لپاره په روزنه مصروف دي.

د پاکستان مشهور لیکوال احمد رشید په خپله یوه مقاله کې چي سرب کال د جولای په میاشت کې د بي بي سي د انټرنیټ پاني لخوا خپره سوه د طالبانو د فعالیتونو په رابطه واضح لېکې: ((. . . د ک چینی د امریکا د اولسمشر مرستیال او پورتر گوس د امریکا د استخباراتو د سازمان رئیس ویلې دي چي دوي د بن لادن د پټ تیا د ځای په هکله اطلاعات لري او بڼه پوهېږي چي هغه په افغانستان کې نه دی. د الیکوال وړاندي لیکې پسله هغه چي په 2001 ز کال طالبانو شکست وخورې ټول پاکستان ته ستانه شول هغوي ته پاکستان کې ځای ورکړه سو او دهغوي څخه خپل ملاتړ ته دوام ورکوي. مگر پرویز مشرف په دې عقیده دی. چي دا کار د پاکستان د وسله والو قواو په گټه دی، ځکه پدې پوهېږي چي د پاکستان ائتلاف د امریکا سره د تروریزم د رینسو تر ایستلو ممکن دوام وکړي)).

که زه د پاکستان ټولې مداخلې دلته ولیکم کتابو نه به ځینې جوړسي لنډه یادونه مي ځکه وکړه چي د ټولو پاکستانی بي شرمانه لاس وهنو او مداخلو لومړی. موخه د افغان ولس په اور کې کړول او دوهم په افغانانو د دیورنډ د کرښې منل دي. د دوي سیاست د افغانستان په اړوند دیو نړیوال نورم سره هم برابر نه دی، یوځل وایې مور په افغانستان کې مداخله نه کوو او نه به چاته اجازه ورکړو د بلي خوا په زیاته بهرني په همدا خوله وایې: افغانستان دي پر خپل سرحد کتاره جوړه کړې چي څوک ورنسي، پاکستان نسي کولاي دهغو مسولیت پر غاړه واخلي چي په غیر قانوني عملیاتو کې برخه اخلي. د دوي دولتي چارواکې برعلا وایې مور په افغانستان کې د نارامیو مسولیت ځکه نلرو چي کرزي ونسوه کولاي خلک راضي وساتي ځکه یې طالبانو ته مخه کړې ده. بلې متاسفانه کرزي ونه شول کولاي افغان ولس ته څرنگه چې لازم وه خدمت وکړې ځکه افغانان اوس له هرڅه نه ناامیده دي، مگر یو همسایه هیواد ته چې د دوستی او همدردی خبرې کوې نه باید افغان ولس د کورنې ناورین او ناخوالو څخه د خپلو سیاسي او اقتصادي گټو د ترلاسه کولو په منظور ظالمانه استفاده وکړې. پرویز مشرف پدې ورستیو کښي وایې ممکن پسله لس کالو په ډیر زحمت په افغانستان کې سوله راسې، نه پوهېږم چي ولي پرویز مشرف په افغانستان کې د سولي راتگ امکانات پس له لس کاله ویني؟ ممکن پدغه لس کاله کې پاکستان د القاعدی، طالبانو او امریکایانو په اړوند نور نوي پلانونه ولري؟ او لکه امریکا په سیمه کې پاکستان هم په دغه موده کې خپل هغه پټ پلانونه چي تر اوسه چاته نه دي معلوم پلې کړې او خپلې موخې ته ورسېږي؟ یا غواړي تر هگر لس کاله نور وروزي؟ افغانستان او نړی. ته یې ولیږي تر څو پاکستان وکولاي سې دنړی. د سوپر پاور او نورو اروپایي هیوادو څخه په میلیارډو ډالر د تروریزم سره د مبارزې په نامه تر لاسه کړي.

پاکستان غواړي تر څو دنړیوالو په مرسته وکولاي سي پر افغانستان دا ومني چي سرحد باید وټرل سي. زه د سرحد د ټرلو مخالف نه يم، سوال دادی چي د افغانستان او پاکستان تر منځ د سرحد مسله لومړی. باید حل سي او بیا یې

د تړلو پر سر خبره وسې . پوښتنه پیدا کېږي کله چې طالبانو په افغانستان کې حاکمیت درلود، هلته د پاکستانی جنرالانو نه نیولې بیا تر عربو او عجمو نابلل سووټولو میلمنو زموږ په هیواد کې د طالب په نامه خپل شوم او کرغېړل اهداف پر مخ بیول هلته ولې په دغو سیمو کې چې اوس جگړه روانه او هره ورځ افغانان وژل کېږي ، ارامې وه ؟ ځواب به یې دا وي چې هلته پاکستانی جنرالانو نه غوښتل چې د طالبانو د حاکمیت په سیمه کې دې وضعه بې ثباته او نا ارامه وي ، په همدې خاطر داسې امنیت ټینګ و چې چاپې تصور هم نه کاوه .

په یوه ټکي باید امریکا ، اروپا ، عربي شیخان ، د اسلام ټېکداران ، پاکستانی بنسټپالي ، د پاکستان د آس اي ټول له یوه مخه باید پدې ښه پوه وي چې لوي خو پرېږده آن یو افغان ماشوم هم په دې پوهېږي چې د دغو ټولو نارامیو ، وړانیو ، انسان وژنو ، مسجدو وړانه ولو ، عالمانو وژلو یوازنی عامیلین پاکستانی چارواکي او د پردې شاته دهغوي ملاتړ کوونکی دي . هر هغه څوک چې وجدان ولري په دې پوهېږي چې د دغو ټولو ټگيو برگیو او دوه مخي سیاست ، او نړۍ وال غولونې ټاکلې موخه داده چې پاکستان غواړي په خپل بغل کې یو غلام افغانستان چې هلته یو ګوډاګی حکومت چې هر څه د کرنیلانو په اشاره سرته ورسوي غوښتونکی دی . پاکستان یو غښتلی پر ملي بنسټونو او دملي ملاتړ خاوند حکومت او پرمختللی افغانستان چې دهرې درغلی دمخنیوې جوګه وي هیڅ وخت نسې منلای . دخپلو خبرو دپخلي لپاره به یوازي یو مثال راوړم : دروان کال داګست په نهمه ورځ د شپې بې بې سي راډیو اعلان وکړ چې افغان دولت د مولانا فضل الرحمن خبرو په کله غبرګون ښودلی . مولانا فضل الرحمن د پاکستان په پارلمان کې د اپوزیسیون مشر او د جمعیت العلمای اسلام رهبر د افغانی بنسټپالو مضبوط ملاتړی ؤ نه پوهېږم چې پر څه یې د حاکمو چارواکو څخه خوا بده شوې وه د پاکستان له مداخلو نه پرده پورته کړه او د پاکستان په حکومت یې تورولګاوه چې د پاکستان له خاورې نه افغانستان ته د اورپکو د استولو په تړاو هم امریکا ، هم لویدیځ او هم پاکستان خپل ولس تیر باسې . مولانا په څرګندونو کې وویل اورپکي له وزیرستان څخه د زده کړو لپاره په ((منسهره)) کې پوځي کمپونو ته ځي او پسله هغه افغانستان ته استول کېږي . مولانا په دغو کارونو کې د پاکستان د لاس لرونکو کسانو او دا ډول افغانستان ته د استول کېدونکو کسانو دنومونو د ډاګیز کولو څخه هم وکړ . دا څرګندونې پداس وخت کې وسوې چې له یوې خوا افغان چارواکي په دې ورستیو کې د پاکستان څخه د اورپکو پر راتګ نیوه کې کوي اوله بله پلوه امریکا هم ظاهراً په دغه جگړه کې پاکستان او د پاکستان ولسمشر خپل ملاتړی بولي . د مولانا دا څرګندونې د ژورنالیستانو د علاقې وړ وګرځېدې دهغه جملې د افغانستان د یوشخصي تلویزیون ژورنالیستانو و غوښتل دموضوع د سپیناوي لپاره له د مولانا سره مرکه وکړي ، دوعدې سره سم هغوي پاکستان ته ولاړل او د مولانا دکور په دروازه کې تر زیات انتظار وروسته دکوره یوعسکر راووت او هغوي ته وویل مولانا وخت نه لري ستاسو سره مصاحبه وکړي مخته موښه ، له دغه نه داسې څرګندېږي چې مولانا ته دهغه تر څرګنده ولو وروسته د دولت لخوا اخطار ورکړه سوې او هغه یې د ژورنالیستانو سره د لیدو کتو نه منع کړی دی ، تر څو دا ډاګیزه نشي چې پاکستان نه یوازي د افغانستان پر خلاف بلکه د منطقي او نړیوال تروریزم مرکز دی .

په هر حال پاکستان دامريکا ولسمشر او کرزي ته دهمکاری وعده ورکوي، کله کله چي افغانستان ته راشي او يا کرزي پاکستان ته سفرو کړي ددواړو هيوادو تر منځ ځيني دگډې همکاري او مرستو پروتوکولونه هم لاسليک کېږي . خو زموږ په هيواد کې لاسوهنه او لمسونه په هيڅ ډول پاي ته نه ده رسېدلې، دروان کال دسرطان دمیاشتي په پنځمه نيټه دپاکستان دااطلاعاتو اوکلتور وزيرشيخ رشيد احمد دسرحد ايالت دبنو په ښارکې يوې غونډې ته وويل وو: ((پښتانه په افغانستان کې اکثريت لري خو بيا هم دوي سره ښه چلند نه کېږي او نه ورته دشمير او اهليت سره سمه موقع ورکول کېږي)) پڙواک خبري اژانس 2005.06.28، اوس تاسو قضاوت وکړي. دغه شان څرگندونې که زموږ په هيواد کې دپښتنو پارونه او لاس وهنه نه ده نو څه ده؟ کوم وخت دافغانستان دولتي چارواکي ويلې دي چي په پاکستان کې پنجابيان ديوکوچني اقليت په توگه بيله استحقاقه په ټول پاکستان حکمراني کوي. په دا)) 58 ((کاله دپښتنواو بلوڅو په سيمه کې ولې په هغه پيمانه بدلون او اوښتون رانه غلي لکه په پنجابي سيمو کې؟ که رښتيا وويل سي تر اوسه دهغوي ژبه دانگليسي له ښکيلاک څخه نه ده خلاصه سوې، ډير يي دمخنيو پيرو په دود ژوند لري، پښتانه او بلوڅ تر اوسه دوهم سورت خلک دي، دتاريخ جبر مجبور کړې چي پاکستاني تذکره او پاسپورت واخلې خوامتياز يي بيانې تر لاسه کولاي. دغه بربند پښتون دښمنه زموږ په کورکې دپښتنو سره دروغجنه خواخوږې ښکاره کوي. که تاسو درواغ نه وایاست پخپلو کړنو يي داسي ثابتې کړي چي يو عادي افغان ووايي پاکستان زموږ دوست هيواد دی، اوس خو بيله دپنه چي څوک او يادولت ورته ووايي هغه په وسلو سمبال سړې چي ستاسو په خاوره کې روزل کېږي او دلته يي دافغانستان له وړانې لپاره رالېږي هر څوک دسر په سترگو وينې، که ښاغلي کرزي هم چغې ووهي چي پاکستان زموږ سره مرسته کوي، څوک يي نه مني. افغانان به په هغه مرسته چي دترهگروپه وسيله له بمانو سره راورسوي وې څه وکړي؟ په رښتيا سره پاکستان ورته اوس ددوستۍ په نامه افغانانو ته يوازي مرگ ډالۍ کوي. دا چي زموږ په هيواد کې څه ستونزي شته او له چاسره يې لرو، دا زموږ کورنۍ موضع ده کولاي سم په ډاگ ووايم په ټول ژوندکي به يواصيل افغان او يا پښتون تاسو تاريخي دښمن ته درنښې او ستاسو نه به دکورنيو ستونزو دحل په خاطر مرسته ونه غواړي، دا تاسو ياست چي اوبه خړوي او ماهيان پکي نسي. تاسوبه ووايست څه موده پخوا راغلي وه ولې هغه هم لومړې ستاسو روزل سوې درغلل او بيا مو دهغو په وسيله دموقع نه په استفادې سره افغان ولس څومره چي موزره غوښت په امريکا يي او روسي راکټو کي وريت کړ خپل کورمو ورته دجگړې په نغړې بدل کړ پسله هغه دوې مجبور شول چې هلته درسې له بده مرغه پاکستانې جنرالان او استخبارات يې تل توانېدلي دي په افغان افغان او خپل کور له منځه يوسي.

زموږ دهيواد مشهور تاريخ پوه او څېړونکې کانديدې اکادميسين اعظم سيستاني صاحب لاپه 2004زکال په يو علمي ليکنه کېني دافغانستان په اړوند دپاکستان سياست داسې گڼي: ((پاکستان برای بی ثبات کردن اوضاع کشور، گروه های تند رو مذهبی مشتمل بر طالبان و القاعده و نیروهای حکمتيار و مولوی خالص که بنا بر اعلاميه حکمتيار، نیروهای جمعيت اسلامي رباني و اتحاد اسلامي سياف نیز با آنها همونوا اند، مورد حمايت خود قرار داده و با تخطی از تمام موازين حقوق بين الدول و معاهدات حسن همجواری و احترام به استقلال و تماميت ارضی

کشور ما، از آنسوی مرز بداخل افغانستان می فرستد تا بر موضع نیروهای ایتلاف بین المللی و دولتی حمله کنند و ثبات و امنیت را در کشور برهم زنند و یاری و همنوایی پشتونهای این سوی خط دیورند را که به دلیل به حاشیه رانده شدن شان از حاکمیت چندان دل خوش از دولت انتقالی حامد کرزی ندارند، به یاری پشتونهای آنسوی خط دیورند فرا بخواند و افغانستان را که بسیار آسیب پذیر شده، بسوی تجزیه و نابودی تاریخی بکشاند.) (دا هغه رښتیا دي چې له هغه څخه هيڅوک سترگې نشي پټولاي.

پدې ورستيو کې دملگرو ملتوپه کلنۍ عمومي غونډکې دبرخې اخیستلو په پلمه جنرال مشرف امریکا ته تللی و، هغه دوخت نه په گټې ترلاسه کولو کونښن وکړ دافغانستان په مسله کې دښکیلو هیوادو له مشرانو سره له نږدې خبرې وکړې تر څو هغوي په دې باورې کړې چې پاکستان دترهگرۍ او دهشتگرۍ سره په نړېواله مبارزه کې درغنده گامونو په اچتولو سره دامریکا او نورو هیوادو کلک ملاتړ کوونکۍ او په افغانستان کې دامنیت دراوستلو ټینګ پلوی دی. دهمدغه تاکتیک دپلې کولو په خاطر یې دامریکا دبهرنیو چارو دوزیرې میرمن کاندولیزارایس سره هم دروان 1384 ش کال دوږې په 21 ورځ په واشنگتن کې ملاقات وکړ.

په دغه لیدنه کې د پاکستان ولسمشر دا ځل بېله دښه چې په 1893زکال له خپل دمورنۍ ټاټوبې څخه جلا سوو قومونو او افغانې چارواکو نه پوښتنه وکړې، غواړې دنړېوالو په ملاتړ ددیورند دکرښې سرنوښت و ټاکې، په خپله خوښه په دې نامه چې افغانستان ته دتروریستانو اومشکوکوکسانو دورنگ مخه نیول سوي وي پرمهغه کرښه داغزن دیوال دجوړېدو وړاندیز وکړ. پاکستانی جنرال په دې هوښیارانه وړاندیز سره غواړي امریکا او نړیوالوته ښکاره کړې چې پاکستان حاضر دی. په افغانستان کې دترهگریو دمخنیوی په خاطر دده په وینا پسرحد اغزې لرونکۍ او ځینو سیمو کې برېښنالرونکۍ سیمانو دیوار تیر کړی. دابه دموافقي په صورت کې پخپل ذات کېنې دسرحد په رسمیت پېژندل وې، او له بلي خوا غواړي امریکا ته ښکاره کړي په هغه ملگرتیا کې چې دتروریزم پر ضد یې دامریکا سره کړېده څومره صادق دی. پاکستانی چارواکی دا وړاندیز په داسې شرایطو کې کوي چې په افغانستان کېنې یې ددوسله والو بریدونو، ځان وژونکو حملو، او تروریستي اعمالو په تر سره کولو سره حالت دومره نا ارامه سوې چې ټولو دپاکستان نه غوښتنه کوي تر څو داورپکو دراتگ مخه ونیسې او په افغانستان کې دملې شورا دټاکنو په وخت کې له افغانې چارواکو سره دامنیت په ساتلو کې مرسته وکړې. دطالبانو او القاعدې دسازمان جرړي ددیورند دکرښې پر هاخوا پرتو سیمو کې وباسي. دافغانانو اونړېوالودا وړاندیزونه هغه پلمه شوه چې پاکستان وکولای سول دپښتنو په سیمه کېنې دهغوي دبیلتون په خاطر داغزې لرونکي دیوال دجوړېدو وړاندیز وکړې، پاکستان وتوانېدلای سو په تاریخ کې چې دوي یې په خوب کې هم فکر نسو کولای دپښتنو په سیمه کې)) 80 ((زره پوځ دالقاعدې او طالبانو دپټېدو دځایو دلټون په نامه ځای پر ځای کړ. دغو پوځي کسانو هغوي په خپلو کورو کې تهدید او توهین کړه، طبعي ده چې هلته به یې ځیني کسان نیولې وي، مگر ایا ددغو کسانو نیول ددغو قومونو سره په دومره سپک برخورد او ددوي په سپکاوي ارزېدل؟ نه شوه کیدای بيله ایتيازره پوځ نه دگوتو په شمار کسان نیول

سوې واي؟ فکرکوم دا کار بيله دېنه چې هلته يې اتيا زره پوځ ځاي پر ځاي کړی. تر سره کېدای سو. مگر دوي په همدغه پلمه دډيورنډ پر کرښه دتروريستانو او خرابکارو عناصرو دمخنيوې په خاطر تر ((770)) (زياتي امنيتي پوستي چې درادار په وسايلو سمبال دې جوړې کړې. مگر پردغه ټولو دورغجنو منډو ترپوسر بيره دروان ((1384)) ش کال دتلې دمياشتي په 25 ورځ دخيبر ټلوېزيون لخوا د جوړ سوې گړدي ميز په بحث کې ښاغلي اسفنديار ولي څرگنده کړه چې: ((پاکستان دتروريزم پر خلاف جگړه کې صادق نه دی... هغه زياته کړه په افغانستان کې تل بې امنې دپاکستان پولو ته نږدې سيمو کې رامنځته کېږي، هغه ورستنيو نا اراميو او بي امنيو ته په ننگرهار، پکتيا، پکتیکا او خوست کې په اشاره کولو سره وويل دپاکستان له لورې اوس هم دافغانستان په وړاندې منظمه جگړه روانه ده، او په افغانستان کېنې يې دورستيو بریدو او تروريستيو پېښو پرې پاکستان واچول، هغه وويل طالبان په يوازي توگه دداشان حملو توان نه لري، دهغوې ددغو غلچکيو بریدو شاته دبل چا لاس دی. دهشت گر دقبایلو ميلمانه نه دې دا دحکومت او پوځ ميلمانه دې، دحکومت او دهشت گر و تر منځ پټ تړاو او روابط شته، دبيلگې په توگه هغه څرگند مثال راوړ: کله چې پوځ تيرا او کرمي ته لاړ، نو بيا ولي يې دوزيرستان لاره خلاصه پرېښودله، دا ددې لپاره وه چې دهشت گر و ته لار پرېږدې تر څو هغوي له همدې لارې ځانونه دکرمي او تيرانه وزيرستان ته وباسي)).

پاکستاني پوځيان په دي ورستيو کې دالفاعدې او طالبانو دتعقيب په نامه د خوست، ننگرهار اوکنړ ولايتو په مربوطاتو کېنې دافغانستان پر خاوره تيری کړی. دی، له دغه شان تيريو څخه ددوي هدف دترهگرو تعقيب نه دی، هغو خوهلته په کور کې ورسره دې، بلکه هدف يې دادی ترڅو په افغاني چارواکو ومنې چې سرحد چيرې دی. دا کار دوي دوه ځله پخوا يو ځل دطالبانو دحاکميت دترلاسه کولو په لومړيو ورځو کې دکندهار په سپين بولدک کې وکړ، چې په اصطلاح پر سرحد باندي پرې ډبري يې څومتره دکندهار په لور ورنږدې کړې، هلته ددوي له دغه کار نه موخه داوه چې په طالبانو کې دملې احساس لرونکو کسانوکچه معلومه کړې، دوي دا کار دشپې لخوا تر سره کړ، کله چې سهار دبولدک خلکو هغه ډبري چې پاکستانيانو دکندهار وخوا ته رانږدې کړې وي وليدې سمدستي يې هغه دپاکستان وخوا ته ورنږدې کړې، عينې عمل دشورويانو سره دجگړې په وخت کې په خوست او پکتيا کې تر سره سوی. و او افغانانو دوباره ددوي پخوانې ځاي ته هغه ډبرو علامي انتقال کړې دې، په دواړو وختوکې يې پاکستانيانو ته ويلي وه تاسو زموږ سره مرسته کوی اوکه مو خاوره لاندې کوی؟

دپاکستان دمشرددغه وړانديز په اړوندچې غواړې اغزې لرونکی دېوال جوړ سې دوږې په 22 مه ورځ دافغانستان دکورنيو چارودوزارت وياند لطف الله مشعل دپژواک دخبرې اژانس سره په مرکه کې وويل چې لومړی بايد دا پوله دنړېوال قوانينو سره سمه معلومه کړه سې. هغه وويل همدا اوس په غلام خان، ځاځيو او دببرک تانې په سيمو کې دپاکستان امنيتي پوستې وړاندې راغلې، چې دسرحد له معلومولو څخه وړاندې دافغانانو لپاره دمنلو وړ نه دې. دحکومت وياند ددغه وړانديز په ځواب کې وويل زموږ له نظره اغزن سيم گټه نه لري،... زموږ له انده دا دحل

لاره نده، ځکه دا اغېزمن توب نه لري او نه هم ستونزه هوارولاي سې. دستونزی د هوارولو اصلې لار او چاره دهغو سر چينو خلاف پل اخيستل دي چې د ترهگرۍ ملاتړ کوي او وده ورکوي، مور عقیده لرو او ترجیح ورکوي چې، نا اغېزمنو چارو باندې دلگښت پر ځاي، ښه ده چې دغه پدیده له رينبو وايستل سې او رينبو ته يې پاملرنه وشي. 2005 د سپتمبر 13

قسيم اخگر د افغانستان د سياسي مسایلو څېړونکي و باختر اژانس ته وويل: پاکستان په دغه وړاندیز سره غواړي ښکاره کړي چې د تروريزم په مقابل کې پرېکړنده دريځ لري. هغه علاوه کړه پاکستان د تاريخ په اوږدو کې د تروريزم سره د مبارزې او يابه سيمه کې د تشنج دله منځه وړلو په وخت کې تل دا کرښه پر افغانستان تحمل کړې ده. هغه وويل افغانستان په دې مورد کې بايد جدي غبرگون ښودلی وای، دده په اند د افغانستان دولت ډير محافظه کارانه برخورد کړی دی.

يو بل سياسي څېړونکي سمیع الله تازه د پاکستان وړاندیز يوه خالي بهانه بولي، هغه وايي ډيرې نورې لارې شته چې پاکستان دهغو په وسيله کولاي سي افغانستان ته د ترهگرو دراتگ مخه ونيسي.

نور پوهان او څېړونکي ورته نظرونه لري. د پاکستان دا ډول وړاندیز په داخل او له هیواد نه بهر افغانانو او نورو څېړونکو د بحث توده مسله وگرځېده. زه پدې باور يم د افغانانو غوڅ اکثریت به داغزن او يابل هر ډول ديوال د جوړېدوله وړاندیز سره تر څوچې د ډيورنډ د کرښې برخليک معلوم سوی نه وی سخت مخالفت وکړي.

مسله داده چې ايا په افغانستان کې د نا اراميو او ترهگريو د بندېدو يوازنی لار همددا داغزن ديوالو تير ول دي؟ او که دا يوازي يوه داسې بهانه ده چې د ډيورنډ کرښې ته د قانونيت په ورکولو سره دلر او بر پښتنو په منځ کې د بيلتون راوستلو يوه ځايانه هڅه؟

بله مسله دا ده پاکستان دا اغزن ديوال پر کومه سيمه تېروي؟ هغه چې د ډيورنډ کرښه ورباندې تېره سوې ده؟ او که هغه چې د جهاداو خپل مينځې جگړو پر مهال له چتراله تر بولانه پر عايقه سيمه باندې چې پاکستان نوې تانې جوړې کړې او زياته سيمه يې لاندې کړې ده غواړي. داغزن سيم په وسيله جلا کړي؟

که پاکستان په رښتيا سره غواړي د تروريستانو او القاعدې د سازمان جرړي وباسي، په سيمه او افغانستان کې د ترهگريو مخه ونيسي نو د طالبانو او القاعدې يو شمير جگړوې تل په پاکستان کې نيول سوې دي چې وروستی بيلگه يې دروان کال د نومبر د مياشتې په نيمه نيټه د طالبانو دوخت د هرات او کابل والي مولوي عبدالمنان په پاکستان کې دهغه د نيول کېدو خبر ورکړه سو، په دې ټينگ باور لرم چې د نيولودا لړۍ به په همدغه پاکستان کې دامريکا فشارته د ځواب ورکولو په خاطر د پاکستان داستخباراتو د پلان له مخې دوام ولري. په پاکستان کې د طالب او القاعده جگړو چارواکو نيول کېدل ددې علامه ده چې دوي ټول تر اوسه په پاکستان کې ژوند کوي او له هغه ځايه خپل ترهگريز پلانونه پلي کوي. د 2001 ز کال د سپتمبر د 11 نېټې راپدې خوا چې پرېوال دهغه په سر کې امريکا

ترهگریزو بریدونوته متوجه سوي او تر هر تروریستي برید وروسته څېړنې سوې په ټوله نړۍ چې کوم تروریستي برید تر سره شوی رېښه یې په پاکستان پورې مستقیم یا غیر مستقیم تړاو پیدا کړی دی . دهمدغو او نورو زیاتو دلایلو او اسنادو په تر لاسه کولو سره دنړۍ زیات څېړونکې په دی نظر دې چې په سیمه ایزه او نړېواله کچه دتروریزم درېښو دایستلو په موخه په پاکستان کې بنسټیز او رښتینې عملې گامونه گامونه اوچت سې . هلته بایدټولې هغه مدرسې او کمپونه په کومو کې چې یوازي او یوازي ترورستان او فناتیکان دتروریستي اعمالو دسرته رسولو لپاره روزل کېږي وټړل سې . دپولې پر سر داغزنو سیمانو ددیوار جوړول دتروریسم او په افغانستان کې دنا امنیو دله منځه وړلو عمده دلیل کېدای نسي . ځکه هم دپاکستان په سنا کې مخالف گوند دداشان دیوار دجوړېدو وړاندیز او طرحې سره خپل مخالفت اعلان کړ . هغوي وویل چې دا کاربه قبایل سره جلاکړي په همدې دلیل یې دخپل هیواد دمشرانو دا وړاندیز مسخره امیز وباله . ډیر په دې باور دې چې له پاکستان څخه درالبېرل سوو په وسیله دلته په افغانستان کې ترهگر عملیات او بریدونه دپاکستان او امریکا په مشوره تر سره کیږي ، امریکا غواړي په سیمه کې دنارامۍ په نامه ، داچې داخل افغانستان تنها نه پرېږدوعلاقه لرې امنیتي حالت تر یو وخته په همدغه نا آرام شکل وساتي . دوې دلیل دا راوړې چې که امریکا او اروپایي هیوادونه په رښتیا سره وغواړي په افغانستان کې امنیت راسې ، ساده او اسانه لار یې پاکستانې چارواکو ته دا ښودل دې چې نور نه غواړي په افغانستان کې وضعه نارامه وی . کله چې پاکستان دا احساس کړه په هغه لېظه هر څه په ټپه درپړي او په هیواد کې آرامي راځي . که دنړۍ دنورو هیوادو په مقابل کې چې دنړیوالو وژاندیزونه نه مني دملگرو ملتود امنیت شورا پر هغه غور کوي ، بندیزونه پرې لگوي په دې ورستیو کې خو دهمدغې شورا دپرېکړې په اساس پر افغانستان دوسله وال تیري واک هم امریکا او نړیوالو تر لاسه کړ .عجبه داده چې په افغانستان کې دامنیت دراوستلو په منظور په میلیارډو ډالر لگېږي امریکایي او اروپایي مور بي زویه کېږي ،هر ورځ تر لسو زیات افغانان ژوند دلاسه ورکوي ،ټوله نړۍ په دې ښه خبره ده چې ددغو برید کونکو اصلې جونگره پاکستان دې اوهلته روزل کېږي مگر څوک څه نه ورته وایي ؟ دا هغه سوال دی چې تر اوسه هیچادهغه له پاره وړ ځواب بیله دپنه چې ممکن همدا زبرځواکې غواړي دکومې پټې موخي لپاره جگړه دوام پیدا کړي!

امریکایانو دسپتمبر د11 ترورستی حملې نه وروسته تل په تکرار ویل : په نړۍ کې ترطالبانو او القاعدې دسازمان ظالم او خطرناک هیڅ یو ترورستی سازمان اوبنسټپال گروپونه وجود نه لري ،مگر اوس امریکا ولې اجازه ورکوي چې هغوي په افغانستان کې ترورستی بریدونه او حملې تر سره کړي ؟

دپاکستان پخوانۍ دکورنیو چارو وزیر جنرال بابر هم دپژواک سره په مرکه کښې دغه ټکې ته اشاره کوي وایي : جنگ دیوې ځانگړې موخې لپاره و،خونوم ورته دبل څه ورکړه سو،ټوله ستونزه داوه چې امریکا له طالبانو دبړیډاس په نوم دگاز دکمپنۍ پر ځای دیونیکال له کمپنۍ سره دگازدنل لیکې تېرولوترون غوښت ،مور هم په دې لړ کې له

امريکا سره مخالفت کړې و، امريکا يو شمير طالب چارواکي د امريکا بوسټن ښارته بو تلل او هلته يې پرې له يونيکال سره پر تړون کولو فشار راوست.

پرافغانستان د امريکا بريد اقتصادي جنگ وچې اوس هم روان دی، دغه راز امريکا په سيمه کې دخپل حاکميت لپاره د ايران، چين، او شمالي کوريا هيوادونو پر خلاف پوځي اډوته هم اړتيا لرله چې دغه اړتيا يې په افغانستان کې پوره کړه.

عمده اومهمه مسله داده چې د پاکستاني چارواکو لخوا داغزن ديوال جوړولو وړانديز موخه په رښتيا سره په افغانستان کې د ترهگريو مخه نيولو په خاطر نه ده؟ دخپلې دغه خبرې دخپلې لپاره څو لاندېکوتنه ستاسو پاملرنه را اړوم:

ما پخپله ليکنه کې کوشنې وکړ په لنډه توگه د افغانستان په کورنيو چارو کې د پاکستان پټو او برېښو لاس وهنو ته گوته ونيسم. دامنلووړ نه ده چې داغزن ديوال جوړول افغانستان ته له پاکستان څخه د ترهگرو دمخنيوې په خاطر دی؟ که ترهگر له پاکستان څخه راځي نو د ديوال د جوړېدو دميلياردو عبث مصرف په عوض ښه نه وه؟ چې د القاعدې د سازمان څخه نيولې ټولو تروريستي گروپو ته کوم چې په غټ گمان ستاسو استخباراتو ته معلوم دي او حتا اړېگې هم ورسره لري له پاکستان څخه وباسي؟

- داڅنگه ردوی چې په پاکستان کې دمذهبي بنسټپالو لخوا ستاسو د حکومت او بهرنيانو په مالي او مادي مرستو دشوروي سره د جگړې په مقابل کې پخوا جوړو سو مدرسو کې تر اوسه ترهگر نه روزل کېږي؟ پوهېږم چې دابه راسره ومنی؟ ځکه کله چې پر تاسو امريکا او انگليستان فشار راوړې تاسو سمدستي ملايان نسي او يا له مدرسو طالبان شړي، دا کار دا معنا لري چې دا ديوبندي مدرسې اوس هم د ديني عالمانو پر ځاي تروريستان روزي. ځکه اړينه برېښي چې داغزن ديوال جوړولو په عوض د ترهگرو دروزلو مدرسې و تړل سي. - د ډيرو نړيوالو نشراتي ارگانو سره د پاکستان دولسمشر نه نيولې بياتر نورو جگپوړي چارواکوپوړي د افغانستان د سياسي او امنيتي حالت په اړوند د ټولو څرگندونې د برېښو لاس وهنو بيلگې دي دا لاس وهنې په کوم ديوال گرځوي؟ ستاسو يو پخوانی وزير (بابر) په افغانستان کې د حالت په خرابيدو دومره ډاډه دی چې تاسو يې ويناخپله د پښواک په نشراتو کې ولولي، دا چې دبې بي سي سره په خبرو کې د پاکستان د اطلاعاتو وزير د افغانستان دولت يو ناکامه دولت بولي، ابادغه شان څرگندونې لاس وهنه نه بولي؟ د دغه چارواکو او نورو جنرالانو خوله په کوم اغزن تار گنډی؟ بابر پښواک خبرې اژانس ته وايي: زه درته غوڅه خبره کوم، په حقيقت کې امريکا او ددوي نور اتحاد يان په افغانستان کې داوړدې مودې لپاره نشي پاته کېدلای، دا مهال په افغانستان کې يو کمزوری او ضعيف حکومت دی او ددې خبرې قوې امکان شته چې په افغانستان کې له پارلماني ټاکنو وروسته حالات نور هم خراب شي، چې له امله به يې امريکا او

نورواتحاديانو ته په افغانستان کې پاتې کېدل گران وې . دا ښاغلی کومې پټې وينې که په پاکستان کې دافغانستان پر خلاف له بریدو او ترهگریودنووپلانو څخه خبر نه وې ؟

-پاکستان له افغانستان سره پر پوله ((770))(په رادار سیستم مجهزې پوستې جوړې کړې دې که په هره پوسته کې لس تنه وې نو شمیر یې 7700 تنو ته رسېږي ، دتروریستانو دنیولو او زموږ هیواد ته دهغوي دراتگ دمخنیوې په خاطر یې یوازې دپښتنو په سیمه کې تر ((70)) (زره زیات عسکر ځای پر ځای کړه ،دافغانستان او پاکستان تر منځ که دکرښې اوږدوالي تخمینې (((2400 کیلو متره په نظر کې ونیسو څنگه ومنل سي چي دادومره پوځي قوت نسی کولاي دڅو تر هگرو مخه ونیسي ؟ دلته داگمان په حقیقت بدلېږي چې رښتیا هم پاکستان غواړې خپل وسله وال پوځ دامریکا او اروپایانو په پیسو دتروریزم سره دمبارزې په نامه وروزي ، اعاشه اباطه یې کړې . که رښتیاغواړی له هغه ورځې چې پاکستان دترهگری پر ضد مبارزه شروع کړې ، زموږ په هیواد کې تروریستي حملې زیاتې سوې دې . ددوي پر دغو ټولو دوه مخو تلابسو سر بیره وضعه هره ورځ نوره هم خرابېږي او دبې ثباتۍ په لور درومي . د دوکلو په موده کې پاکستان تر 78میلیونه ډالره زیات دتروریزم سره دمبارزې په نامه تر لاسه کړې ، او داسي هم یووخت ماولوستل چې امریکا هره میاشت پاکستان ته دتروریستانو سره دمبارزې لپاره یو میلیون ډالر ورکوي ،مگر ددغو ټولو مصرفونو ثمر چاونه لید . دا خبره رښتیاده که په افغانستان کې وضعه آرامه سي داپیسې به پر پاکستان په هغه لفظه ودرېږي ځکه پاکستان سوله نه غواړي .

-دغه کسان چې دپاکستان داستخباراتي سازمانو لخوا افغانستان تي دجاسوسې او ترهگری لپاره رالېږل کېږي چې ځینې یې نیول سوې هم دې ددوي مخه په کوم دیوال نیول کېږي ؟

-دپاکستان ددولت یوتن پوځي جنرال ښاغلی صفدرحسین ددې خبرې پخلی کړی چې دپاکستان ځینې مذهبي گوندونه یا تنظیمونه اوس هم دطالبانوسره مرستي کوي ،دغه گوندونه په پاکستان او ځانگړې توگه قبایلي سیمو کې خلک هڅوي چې په افغانستان کې دطالبانو له غورځنگ سره خپلې مرستي جاري وساتي . فکر کوم دوي دا کار ځکه کوي چې دالقاعدې سازمان په سیمه کې هر څه دطالبانو په نامه تر سره کوي او دغه مدرسې او خاوندان یې پیسي له همدغه سازمان له لارې تر لاسه کوي . جنرال صاحب پرویز مشرف داډول مرستي چې موخه یې زموږ په هیواد کې ترهگریده په کوم دېوال یې مخه نیسي ؟

-داچي همدا اوس زمږ په خاوره کي ستاسو پوځیان پراته دې او څه موده پخواد ننگرهار په مربوطاتوکې تر 45 کیلومتره ، دکنړ ، او نورو شرقې سیمو کي چي مخ کې مې نومونو ته اشاره کړې ده ، پاکستانې پوځیانوتیري اولاس وهنوهڅوونکی کوم ترهگر دی ؟ ددانشان تیریو مخه به څنگه نیول کېږي ؟ دوي ته هم اغزن دیوال ضرور دی ؟

په 2003 زکال ددسمبر په دوهمه نیټه دالاهرام مصري ورځپاڼې دساندي تلگراف ورځپاڼي په حواله لیکلې وه چې د ISI جگپوړې چارواکې دطالبانو سره دوسلو مرستي کړې دې ، ددې ورځپاڼي په لیکنه دپاکستان داستخباراتي

سازمان ځينې کسان دطالبانو سره دراکټونو، کلاشينکوفونو، دېسپيم ارتباطي مجهزې شبکې او سيستمونه، په لسهاوپه سپورمکيو پورې تړلو موبيل تليفونوسر بيره 700 موترسايکلونه اونور شيان په واک کښي ورکړي دي. نه پوهېرم جنرال صاحب پرويز مشرف داشان مرستي چي همدا اوس په پېخر ترهگرو ته ورکول کېږي څنگه ارزوي؟ فکر نه کوم ديوال به ددغو مرستو مخه ونه نيسي. همدا اوس دنړۍ 37 هيوادونه په افغانستان کې دامنيت په ساتلو مصروف دي، خو هغوې په خپلو مېرمنو وسلو او تر بيه سو پوځيانوچي شمير يې تر ((30)) زروزيات دي. ولې نسې کولاي په هيواد کې امنيت ټينگ کړي؟ په کوم دليل ومنل سي چي ددغو ترهگرو تر شادپاکستان او دهغو دملگرو هيوادو لاس نشته؟

دا نظر ورځ په ورځ غښتلی کېږي چي امريکا هم تر اوسه دافغانستان دحالاتو په اړوند دخپلو سياسي، اقتصادي گټو او او سيمه کې خپلې سياسي اغېزود ساتلو په خاطر نه غواړي وضعه ارامه سي، زموږ په هيواد کښي بې ثباتي دامريکايي او نورو بهرنې پوځونو دشتون لپاره دجواز حيثيت پيدا کوي. ځکه نو دادبن لادن، القاعدې او طالبانو سريال بايد دوام پيدا کړي.

اساسې خبره داده چي ددغو ترهگريو رېښه زموږ او پاکستان تر منځ دډيورنډ دکښي پرسر په اختلاف کې پرته ده اغزن او اوسپنيز ديالونه هم تر څو چي دامسله دابد لپاره حل نشي نسې کولاي افغانستان له دغو بدبختيو خلاص کړي. ځکه داسي ديالونه دبشر په تاريخ کي له شرق نه تر غرب پوري دنړۍ په زياتو هيوادوکې جوړ سوې دي مگر مشکل نه دی. حل سوي. زه اوس نه غواړم دداسي ديوالو دجوړېدو تاريخ او هيوادو په هکله معلومات وليکم.

متأسفانه تر اوسه پاکستان توانېدلی. دي نړېوال په دي قانع کړي چي دوي دهغوی سره دترويريزم پر ضد مبارزه کې صادق دی. دا هغه تريخ واقيعت دی چي افغانانو ته په هيڅ ډول دممنلو وړ نه دی. دهمدغه دوه مخې پاليسۍ برکت دی چي پاکستان ته دامريکا لخوا ټول پخواني قرضونه ور وبخښل سوه او يو په بل پسې F16 جنگي الوتکې له امريکا څخه پلاس راوړي.

متأسفانه دډيورنډ دکښي په اړوند په هيواد کې دننه مختلف نظرونه موجود دي. نه پوهېرم چي ولي دشوروي دموجوديت تر وروستۍ ورځې په افغانستان کې دټولو سياسي چپو، ښيو او منځپالو گوندو نو په کړنلاره کې دسياست او بهرنيو اړېکو په برخه کې دډيورنډ دکښي يا دپښتنو او بلوڅو دسرنويز دمسلې دسياسې او عادلانه حل په غټو ټکو ليکل کېده، پسله هغه چي په افغانستان کې دامريکا په ملاتړ دطالبانو دحاکميت تر ړنگېدو وروسته سياسي گوندونو ته يو ځل بيا دښارنود قيرسړکونو پر سر دسياسي مبارزې امکان پيدا سوي. دی، او يو په بل پسې دمختلفو مختارو او ورستارو په لرلو سره جوړېږي دغه مسله چي دا نيمه پيرۍ دهغې پر سر افغانان له مختلف ستونزو سره مخامخ سوې دي چوپه خوله پاته کېدل يوه سوال پيدا کونکې مسله ده، په دي هليه چي سياسي گوندونه

دورځي په نرخ او بهرنیانو په اشاره زموږ په ملک کښې دسیاست پلې کول تر سره نه کړې، اود هغه پخوانې کلاسیک سیاسي دودچي سیاسي غورځنگ باید د بهر په اشاره او ملاتړ په یوه هیواد کښې سیاست شروع کړې د زمان له ازمون څخه ناکامه راووتل. یو ولس هغه وخت په یوه سیاسي ځواک (گوند) اعتبار پیدا کوي او دهغه ملاتړ کوي چې دملې گټو په درک کولو سره دهیوادوالو د ژوند دښپرازۍ او پر مختگ لپاره د زمان د غوښتنو مطابق تلابن وکړي. ځکه نو ددغې تاریخي لانجې دحل په هکله څه نه ویل دخلکو سره ددانشان گوندونو په هکله سوالونه پیدا کوي او ددوي سیاسي خپلواکي هرومرو له سوال سره مخامخ کېږي.

متاسفانه پدې ورستیو کې ځونفره دبل په اشاره او یاپښتنو سره ددښمنۍ په وجه داسې لیکنې کوي، او په زیات زیار یې هغه دلیلونه راټول کړي چې هر یو یې ددوباره څېړنو وړ دی، کله چې سړۍ هغه لولې نو فکر کوي بیله دانگلیستانو استازې ډیورنډ څخه نور ټول ملامت دی چې دډیورنډ دکرښې په هکله خبرې کوي. دلیکنو څخه یې چې کله دافغان اوکله دفدرالیانو په نامه د نورومسایلو طرحې بوي راځي، دوي وايي که پښتونستان غواړي؟ بیانو ولې دتاجکستان، ازبکستان نه پوهېږم له ایران سره هم دسرحد په هکله دپښتونستان پشان خبرې نه کوي؟ اوداسي نوري خبرې چې هر کلیمه یې باید ساعتونه پرې بحث وسې. داډول کسان غواړي داسي ښکاره کړي چې پاکستان پر حق دی، اوپه افغانستان کې څرنگه چې پښتنو حکومت کړی نو یې دخپلو گټو لپاره افغان ولس ددوي په اصطلاح دپښتونستان قربانې کړی دی، دوي داهم بیله کوم سنده وايي چې په 1949زکال دافغانستان پارلمان دشاه محمود خان تر فشار او زورلاندې دا پرېکړه وکړه چې دډیورنډ کرښه په رسمیت نه پېرني، ولې داباغلي يا په افغانستان کې نه دې اوسېدلې او یا افغانانو ته سپکاوی کوي که نه دوي دې مهربانې وکړي یوه وطنپرست هزاره، تاجک، ازبک، ترکمن په مخ کې دې وايي چې پاکستان پر حق دی، بیابه وگورې چې دغه خلک کوم ځواب ورکوي، دپښتنو خبره خو زه ځکه نه کوم چې تر اوسه یوه واکدار هم داجرات نه دی ځانته ورکړی چې دپښتنو دغه د حق غوښتلو ارادې ته دي په سپکه سترگه وگورې، اویادې څرگنده کړې چې دپښتنو او بلوڅو سیمه دپاکستان خاوره ده. زه نه غواړم یوځل بیاخپله ټوله مقاله ددو، درو نفرو دلیکنو په اساس تکرار کړم. دومره ویل غواړم هر چا چې زموږ دخاورې څخه دټوټو دجلاکولو پروتوکولونه امضا کړي دې دافغانولس سره یې ستر خیانت کړی او دهغوي دنفرور دې. پدې ټکې ښه پوهېږم چې دلوي احمدشاه بابا امپراتوري ساتل او یادهغې پر سر دعوه کول محال او قانونې خبره نه ده، مگر دخپلو ځانگړتیاوله مخي دډیورنډ کرښې د مسلې په هکله بحث بیل دی، کله چې داکرښه عبدالرحمن خان لاسلیک کړه دډیورنډ دکرښې هاخوا پرتو قومونو، او نه هم دې خوا پښتنوته دمنلو وپوه؟ دا علت و چې عبدالرحمن خان یوه مصنوعي او په خپل لاس جوړه سوې جرگه راوغوښتل، او هگه لیک چې دافغانانو په استازیتوب وویل شو پخوا لیکل سوې و. نه پوهېږم چې ولې پر دغه سترگې پټوي؟ او پښتانه په مختلفو شکلو متهم کوي؟ چې گویا دا په افغانستان کې یوازې پښتانه دي چې دپښتونستان نارې وهي، دډیورنډ معاهده چې لاس لیک سوې ده هغه اولې او اخیرې وه. که داسې ده؟ بیانو ولې دپاکستان چارواکو هر یوه پخپل وار سره هر هغه چاته چې په افغانستان کې یې واک تر لاسه کړی دی مراجعه یې کړې او یایې دومره نظامې او سیاسي فشار راوستلی چې

افغانې چارواکې يې خبرو ته اړيستې ،دپاکستان او افغانستان تر منځ په خبرو کې لومړۍ شرط په افغانستان کې دارامي راوستلو او افغانستان سره دمرستو او دوستانه مناسباتوتينگولوپولپاره همدا دډيورنډ لعنتي کرښه مطرح سوې ده ؟ زه خپله دا نسيم منلاي دا 112کاله چي خلکو دې خوا او هاخوا دپښتنو او بلوڅو دمسلې دعادلانه حل او سرنويشت ټاکلو پر سر مشکلات گاللي ،زندانو ته تللي او شهيدان سوي دي ، دا ټول ليونيان او ددوې په اصطلاح نادان وه او يامغروروه؟ دغو ښاغلو ته بايد وويل سې چي افغانانو هيڅ وخت يوازې دالحاق خبر نه ده کړې تل يي مشرانو په خپلو ويناو کي ويلې چي دپښتنو او بلوڅو دسرنويشت مسله دې ددوې په خوښه او ددوې دارادې داصل پر اساس حل سې ،دپښتنو او بلوڅو دسرنويشت دټاکلو حق په دوي پوري اړه لري ،مگر تر اوسه دوي ته داحق چانه دی- ورکړۍ ،په افغانستان کې ټول افغانان ((زه يي دبيگانه پرستو په دود پر قومو نه ویشم ،زما لپاره تاجک ،هزاره ،ازبک،ترکمن اونور ټول افغان او يو دي)) داتاريخي مسوليت لري تر څو دکرښي هاخوا پرتو قومونو پښتنو او بلوڅو دسرنويشت دټاکلو مسله دنړېوالو په مټ دابد لپاره دهمدغو قومونو په خوښه دحل لاره پيدا کړې . زمور دهيواد پياوړۍ تاريخ پوه او څېړونکۍ سيستاني صاحب دپاکستان ددسيسو په اړوند روڼ اندي خپل وطنې رسالت ته متوجه کوې او ليکې : بر روشنفکران و قشر آگاه و چيز فهم افغانستان است تا با افشای دسايس شوم پاکستان ، اين ولدزناي استعمار بپردازند و اهداف توسعه طلبانه آن را در منطقه برملا کنند. باشد که جلو اين شراندازي های حکام و دستگاه استخبارات نظامی پاکستاني گرفته شود و مردم افغانستان به نيات ناپاک اين کشور بظاهر پاکان بيش از پيش پی ببرند.اعظم سيستاني 29.06.05 ټول افغان

زما په عقیده داغزن دېوال جوړولو مثبت تاثیر په لاندي دلایلو عملې نه برېښي:

اول : ديوال ددواړو هیوادو تر منځ ستونزه نسې حل کولاي . ځکه په افغانستان کې مداخلې ددولتوارسمې ادارولخوا تنظيم سوې او پلان سوې دې . دهمسايه هیوادو په منځ کې دداسې پلان سوو مداخلو مخه دسيمانوپه ځلولو نسې نيول کېدای.

دوهم : دا ديوال به دډيورنډ دکرښې دواړو خواو قومونه سره جلاکړي ،په تگ راتگ کښې به يې ستونزې جوړې کړې ، هغوي ته به هم دمنلو وړ نه وي اونه به کوم درد دواکړي .

دریم : تر اوسه دافغانانو لپاره دډيورنډ کرښه دمنلو وړ نه ده . نو دا ديوال به پر کومه برخه تېرېږي ؟

څلورم : ددغه اغزن ديوال سروې او جوړول به هرورومو څلور،پنځه کاله دوام لري ،نو دا په دي معنا ده چي داڅو کاله بايد په افغانستان کي همدا بې امنيتۍ او وژني به دلته جريان ولري ؟.

پنځم : دداشان دېوال دجوړېدو لگښت چي په ميليارډو ډالركيرې څوک پر غاړه اخلي ؟ افغانستان دخپل ويجاړ اقتصاد په لرلو سره ((شل)) کاله نور هم دا توان نسې پيدا کولاي چي ددغه دېوال يو پر څلور لگښت دې پرغاړه واخلي ،پس دا دېوال به پاته وي تر څو افغانستان هم دهغه دجوړېدو لگښت توان پيداکړي . دا يو بيخايه اوايضافي

مصرف دی، یوازې کیدای سي د پاکستان - افغانستان تر منځ د دوستۍ، متقابل احترام او یو دبل په کورنیو چارو کې د لاس نه وهلو، ښو اقتصادي او فرهنگي اړیکو د تړون په اساس دا اوسنی امنیتي ستونزه حل سي.

ددې لپاره چې زموږ او پاکستان تر منځ دا تاریخي لاندې حل سوې وې او په سیمه کې همیشنی سوله ټینګه سوې وې زما په اند لازمه ده د تاریخي حوادثو او اسنادو په نظر کې نیولو سره د ملګرو ملتو د سازمان تر نظارت او څارنې لاندې، د اسلامي هیوادو د کنفرانس، د امریکا، اروپایي هیوادو پارلمان، انګلیستان، روسیه، چین، هندوستان، تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان، ایران، پاکستان او افغانستان د جګپوړو چارواکو په ګډون، د ډیورنډ د کرښې پر سر دا اختلاف د سیاسي او عادلانه حل لپاره نړیوال کنفرانس جوړسي.

په کنفرانس کې د ګډون لپاره باید کسان راوغوښتل سي:

1/ د ډیورنډ د کرښې سهیلې طرف ته پرتو پښتنو او بلوڅو ټولو لویو او وړو قومونو هغه استازي چې د پاکستان د دولت د هر ډول مداخلې نه پرته د نړیوالو تر جدې کنټرول لاندې ټاکل سوې وې. ځکه یو ځل د انګلیسانو او پاکستان نوې جوړې سوې ادارې لخوا د ټول پوښتنې تر نامه لاندې په 1947 زکال درغلې وسوه، نه یوازې دا چې مقدس کتابونه کښېښودل سوه بلکې دنظر ورکولو په وخت کې انتخاب غلط او ډوکه بازې وه یعنې دوه انتخابه وه پاکستان او هندوستان، د افغانستان نوم هلته نه و، په داسې حال کې چې دوي نه له پاکستانه او نه هم له هندوستان څخه جلاسوې وه، دوي له خپل وطن افغانستان څخه جلاسوې وه ځکه نو منطقاً باید له دوي نه داسې پوښتنه سوې وای چې غواړی له افغانستان سره دوباره یوځای سی او که له هند یا پاکستان سره. په دې هکله پر خپل وخت د افغانستان دولت کلک غبرغون ښکاره کړ، او خدای بخښلې خان عبدالغفار خان هم پدې هکله مفصله وینا وکړه، او دخپل مخالفت دلایل یې ښکاره کړه، ما مخکې ورته اشاره کړې ده. 2/ د همدې کرښې شمالي لورته (افغانستان) د پرتو قومونو استازي هغوي هم باید په عین شکل وټاکل سي. 3/ د دواړو هیوادو هغه پوهانو، عالمانو او فرهنگي شخصیتونو کوم چې په حکومتونو پوري تړاونه لري او تل دمستقل سیاسي نظر خاوندان وه.

4/ د افغانستان د پارلمان او مشرانو جرګې لخوا غوره سوې استازي په هیواد کې د ژبو او مذهبي تړاو دانډول په نظر کې نیولو سره، (دلبرو لبر، د ډیرو ډیر).

5/ د پاکستان د پارلمان استازي د سوبو د ویش او قومي کمیت په نظر کې نیولو پر اساس.

د کنفرانس پر پکړې باید د تعقل او علمي منطقو پر اساس چې موخه یې په رښتیا توه د تر یوې پیړۍ زیاتې لاندې مسلې حل ته د پای ټکی ایښودل وې.

دغه کنفرانس ته امدادګې به څو میاشتې دوام وکړې، لګښت به هم ولري، ولې دومره به ډیر نه وې زیات لکه همدا اوس چې په سیمه کې د امنیت پر راوستلو تر سره کېږي. په دغه کنفرانس کې باید په آزاده او دیموکراتیکه توګه

دمحکومو پښتنو او بلوڅو اراده تمثيل شوې وي ، او دهغوي رواغوبښتنو او پوښتنو ته مثبت ځواب وويل سي . په هغه صورت چي دپښتنو او بلوڅولپاره دقبول وړ وي .

کنفرانس دتاريخي اسنادو تر مطالعي او څېړلووروسته بايد ددغو مسایلو په هکله پرېکړې وکړي:

اول : دپښتنو او بلوڅو په خوښه او اراده دتل لپاره ددوې برخليک ټاکل . که لازمه ولېدل شي هلته دنړېوالو تر نظارت لاندي آزاد او له مداخلې نه خلاص ريفرنډم سرته رسول . که پر ټول پوښتنه اړونده خوا سره موافقه وکړي په هغه صورت کې بايد دټول پوښتنې په پاڼه کې واضح ليکل سوي وي چې : الف : غواړي يو آزاد او خپلواک هيواد اوسي ؟ ب : علاقه لري له پاکستان سره پاته سي ؟ ت : غواړي دخپل مورنې ټاټوبي افغانستان سره يو ځاي سي ؟ داټول پوښتنه بايد بيله هر ډول مخکنې پروپاگانډ . يودبل پر خلاف دتبليغ ، دافرادو رانيولو او نورودرغليو څخه په خلاصه توگه کاملاً په پاره توگه دنظر په څرگندولو سره تر سره شي . يوازي دا تبليغ ورته وسې چي تاسو حق لري . خپل سرنوښت پخپله وټاکي او کله چي کاغذ صندوق ته اچوي هلته بيله خدايه بل څوک نسته . ډيره ضروري ده چي هر پوښتنه په بيل کاغذ کې چي بيل رنگ او جلا دپېژندگلوۍ علامه ولري ليکل شوي وي . ځکه هلته هم دير زيات نالوستې دې داريا په دود چلپياکولو کي هر ډول درغلې ځکه کېږي چي رايه ور کوونکي دبل چا مرستي ته اړ کېږي په هغه صورت کي مرسته کوونکي کولاي خپله اراده په هغه قبوله کړي .

دريفرنډم ټول پروسيجر بايد دبهېږي نړيوالوپوهانو او حقوق دانانو په مشوره ، روڼ اوڅرگندوي .

دوهم : دافغانستان او پاکستان تر منځ دسرحدې پولې ټاکل . او پر هغه هر ډول تيري منع گڼل .

دريم : دنړيوالو منل سوو اصولو پر بنسټ افغانستان ته دنړۍ له نورو هيوادو څخه دايران دعباس بندر اوپاکستان د کراچي بندرله لارې بيله قيدوشرط نه دنړيوال ترانزيتي قانون په نظر کې نيولوسره دسوداگري دمالونودواړيدولوو صادرولو په خاطر دافغانستان حق په رسميت وپېژندل سي . دا ځکه چي له يوې خوا افغانستان له بهر سره پوله نلري مگر داگا ونډې هيوادونه يې لري او بل داچې همدا اوس ايران او پاکستان له هغو اوبو څخه وړيا استفاده کوي او ځانته داستفادې قانونې حق ورکوي کوم چې سر چيني يې دافغانستان په خاوره کې دي ، که افغانستان ته دپورته يادسوو بندرو څخه دسوداگريزو مالونو دوړلو او راوړلو ترانزيتي حق ورته کړه سي ، افغانستان هم بايد ځانته دا حق خوندي وساتي چې په هيوادکي دننه پيداسوي اوبه چې پاکستان او ايران تي بهېږي همسايه هيوادونه يې بايد رانيسي او کله چي افغانستان نه غواړي اوبه وپلوري دا حق ور سره خوندي پاته وي . لکه همدا نن د10.11.2005زکال د(دسمبر لسمه) مي په بينوا ويب پاڼه کي ولوستل چي پاکستان له پاکستان څخه د نفتی موادو صادرول بند شوی دی . د افغانستان د اوبو او بريښنا وزير ويلي دی چې څلور ورځې کيږي چې پاکستان ❖ افغانستان ته د نفتی موادو صادرول بند کړی دی . دوزير پر وينا نفتی مواد چي حرارتی توربينو نه په يوه ساعت کي ۹۰۰۰ ليتره تيل لگوي اوس له بازار څخه رانيسي .

تاریخ دا ثابتہ کړې ده چې پاکستان په افغانستان کې دیوقوې، پر ملي اساساتواو بنسټو ولاړ، غښتلې او پرمختللي افغانستان سره علاقه نه لري، غواړي په افغانستان کې داسي يو لاس پوځی رژییم حاکم وي چې هر څه ددوې په قوماندو او اشاره سرته ورسوي . په همدې اساس لازمه او اړینه برېښي دهمدغه کنفرانس دځانگړې پرېکړې له مخې چې دپلې کېدوڅارونکي به يې دامینت شورا، امریکا، انگلیستان، چین او روسیه وې دافغانستان او پاکستان تر منځ دیواوبل په کورنیو چاروکي دهر ډول مداخلې او دخالت نه کولو موافقت نامه لاسلیک سي.

ددې لپاره چې هر ورځ دپاکستان او افغانستان تر منځ پر دغه شان مسایلوپراېلمونه را پیدا نسي پر ځای يې بولم ددغه نړېوال کنفرانس پرېکړې چې دعدالت او انصاف پر بیادبه تر سره سوې وې دملگرو ملتو او امنیت دشورادسازمان په دفترونو کې راجستر او لاسلیک کونکې يې په پلې کولو مکلف وگڼل سي.

یوازې نړېوال سیاسي تعقل او بې پرې سیاست به وکولای سي په سیمه کې ددغودوهیوادو تر منځ دسل کلنې کرکېچ اوتاریخي مسله حل را منځته او دافغان ولس له گربوان څخه به دنړېوال تروریزم لاس لند کړي.

تر څو ددواړو خواو په خوښه دامسلي د عادلانه حل لاره ونه لټول سي، امریکا او دنړۍ دغو ټولو هیوادو ته چې په شکل داشکالو په افغانستان کې مصروف دي داطمنان ورکوم چې خپلو هیوادوته به بیله دمرو له جسدونه بله هیڅ گټه یونسي . او پایله به يي دا وي لکه بابرجنرال چې فرمایلي دي ((امریکا او دانور ټول به دوباره خپلو هیوادو ته ستانه سي)) که دبابر دا ارمان داخل تر سره سو افغانستان به په رښتیا سره په هغه اورکې وسوځېږي چې داورلوگي به يې هرورمو په نیویارک، لندن، مسکو، پیکنگ، پاریس، اروپا، کاناډا او جاپان او دعربې نړۍ په ښکلو ښاروکي ډیر نازولې رانده کړي . افغانستان به نه یوازې تر هیروئو دتولید او سوداگرۍ مرکزوي بلکه دنړېوال افرطې تروریزم دتربیی او نړې ترهگریزو کړنو دپلې کولومرکزوي . اوس باید ټول پدي پوهېدلې وې چې دډیورنډ کرښه هغه تورښاماردۍ که مړ نسي او غم يې ونه خوړل سي، په ټوله نړۍ که به څوک آرام پرې نږدې.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**